

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Έρευνα αγοράς με αντικείμενο την ίδρυση χρηματιστηρίου
ελαιόλαδου στην Κρήτη»**

ΟΜΑΔΑ: Μαρίνη Ευστρατία ΑΜ:9537

Πάτα Δέσποινα ΑΜ: 9765

Ψύλογλου Ιωάννα ΑΜ: 9409

Ποντικάκης Βασίλης ΑΜ: 9408

Εισηγητής: Αναστασάκης Ανδρέας

Ηράκλειο

Νοέμβριος 2017

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια οι αγορές των παραγώγων μέσων αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των αγορών χρήματος και κεφαλαίου, δίνοντας τη δυνατότητα να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τις θέσεις τους στις αγορές όπου γίνεται η διαπραγμάτευση των υποκείμενων μέσων. Από τη δεκαετία του 1970 μέχρι σήμερα προσφέρονται χρηματιστηριακά και εξωχρηματιστηριακά προθεσμιακά συμβόλαια με δικαίωμα προαίρεσης σε ένα μεγάλο αριθμό πρώτων υλών και χρηματοπιστωτικών μέσων που καλύπτουν όλες σχεδόν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες όπως κινδύνους μεταβολής τιμών προϊόντων, επιτοκίων, ισοτιμιών συναλλάγματος.

Μέσα από την παρούσα εργασία γίνεται μια προσπάθεια να αναδειχθούν τα οφέλη που θα προκύψουν αν υπάρξει ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιόλαδου και γίνεται έρευνα μέσα από ερωτηματολόγιο σε παραγωγούς καθώς και σε επιστήμονες που ασχολούνται με την παραγωγή και τυποποίηση του ελαιόλαδου στην περιφέρεια της Κρήτης.

Καταρχάς παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο σχετικά με την εξέλιξη των παράγωγων προϊόντων, στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η λειτουργία των αγορών προϊόντων. Στη συνέχεια γίνεται μια αναφορά στα εξειδικευμένα προϊόντα στις αγορές παραγωγών. Τέλος παρουσιάζεται το χρηματιστήριο ελαιόλαδου καθώς γίνεται μια σύγκριση στα δέκα τελευταία χρόνια μεταξύ των περιοχών της Ελλάδας που παράγουν ελαιόλαδο καθώς και μεταξύ των τριών μεγάλων χωρών παραγωγής ελαιόλαδου και πως μπορούν να υποστηρίξουν το χρηματιστήριο ελαιόλαδου.

Στην συνέχεια παρουσιάζεται η ερευνά μας, η μεθοδολογία, η περιοχή της έρευνας και τέλος τα αποτελέσματα, τα οποία εξήχθησαν με το πρόγραμμα του SPSS και μορφοποιήθηκαν με το Microsoft excel.

Λέξεις – κλειδιά: χρηματιστήριο ελαιόλαδου, αμοιβαία κεφάλαια , παράγωγα προϊόντα, αγορές παραγωγών, προθεσμιακά συμβόλαια.

Summary

In recent years, derivatives markets are an integral part of money and capital markets, enabling them to effectively manage their positions in the markets where the underlying instruments are traded. Since the 1970s, stock and over-the-counter futures contracts have been offered on a large number of raw materials and financial instruments covering almost all business activities such as product, interest rate, exchange rate fluctuations.

Through this paper an attempt is made to highlight the benefits that will result from the establishment of an olive oil exchange and research through a questionnaire to producers as well as scientists involved in the production and standardization of olive oil in the region of Crete.

First of all, the theoretical background is presented about the evolution of derivative products. In the second chapter the function of the product markets is analyzed. Then reference is made to specialized products in the producers' markets. Finally, the olive oil exchange is presented as a comparison is made in the past 10 years between olive oil producing regions in Greece and among the three major olive oil producing countries and how they can support the olive oil market.

Below is our research, the methodology, the research area and finally the results, which were exported with the SPSS program and formatted with Microsoft Excel.

Key Words: olive oil exchange, mutual funds, derivative products, producer markets, futures contracts.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	2
Summary	3
Περιεχόμενα	4
Πρόλογος-Ευχαριστίες	5
Εισαγωγή	7
Κεφάλαιο 1 Η εξέλιξη των παράγωγων προϊόντων	
1.1 Εισαγωγικά κεφαλαίου	9
1.2 Τα στοιχειώδη αγαθά και η αξία τους	10
1.3 Στοιχειώδης τίτλοι	11
1.4 Πλεονεκτήματα των στοιχειωδών τίτλων σε σχέση με τα στοιχειώδη αγαθά ή υπηρεσίες	11
1.5 Παράγωγοι τίτλοι	12
1.6 Η διαχρονική αξία των παραγώγων	14
Κεφάλαιο 2 Η λειτουργία των αγορών παραγώγων	
2.1 Εισαγωγή	20
2.2 Τα χρηματιστήρια παραγώγων Διεθνώς	21
2.3 Η αγορά παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών	21
2.4 Τρόπος διεξαγωγής συναλλαγών	24
2.5 Εταιρεία εκκαθάρισης	26
2.6 Τράπεζα διακανονισμού και τράπεζες περιθωρίων ασφάλισης	29
2.7 Χρηματικοί Τραπεζικοί Λογαριασμοί	31
2.8 Ενέργειες που έχουν γίνει για την ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου	34
Κεφάλαιο 3 Εξειδικευμένα προϊόντα στις αγορές παραγώγων	
3.1 Εισαγωγή	38
3.2 Εξειδικευμένα προϊόντα στην Αγορά παραγώγων του ΧΑ	38
Κεφάλαιο 4 Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων Ελαιολάδου	
4.1 Δομή αγοράς	43
4.2 Εκκαθάριση και διακανονισμός	45
4.3 Το χρηματιστήριο ελαιολάδου	46
4.4 Μοντέλο τιμολόγησης	48
4.5 Διακανονισμός – Παράδοση/Παραλαβή	49
4.6 Μεταφορά – Δίκτυο Αποθηκών	52

Κεφάλαιο 5 Μεθοδολογία Έρευνας

5.1 Ερευνητικό δείγμα	54
5.2 Ερωτηματολόγιο έρευνας	54
5.3 Μεθοδολογία στατιστικής ανάλυσης ερωτηματολογίων	55

Κεφάλαιο 6 Αποτελέσματα Έρευνας

6.1 Παρουσίαση αποτελεσμάτων έρευνας ερωτηματολογίου πολιτών	56
6.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων έρευνας ερωτηματολογίου εταιρειών	84

Κεφάλαιο 7

Συμπεράσματα	115
Βιβλιογραφία	117

ΠΡΟΛΟΓΟΣ – ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία, που διαπραγματεύεται την έρευνα αγοράς για την ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου στην Κρήτη αποτελεί την πτυχιακή διατριβή μας που υποβλήθηκε στο Τμήμα Λογιστικής στο ΑΤΕΙ Κρήτης. Με την πραγματοποίηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μας κ. Αναστασάκη Ανδρέα για την εμπιστοσύνη που μας έδειξε, δίνοντας μας τη δυνατότητα να εκπονήσουμε τη συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία. Ακόμη, θα θέλαμε να τον ευχαριστήσουμε, για την πολύτιμη βοήθειά του ώστε να επιτευχθεί ένα άρτιο αποτέλεσμα. Επίσης θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους τους καθηγητές της σχολής μας για την πολύτιμη γνώση που μας μετέδωσαν καθ'όλη την διάρκεια των σπουδών μας.

Επίσης, αισθανόμαστε την ανάγκη να τονίσουμε τη στήριξη που μας πρόσφεραν οι οικογένειες μας κατά τη διάρκεια των φοιτητικών μας χρόνων και φυσικά, να τους εκφράσουμε ιδιαίτερες ευχαριστίες, καθώς ο καθένας με το δικό του ξεχωριστό τρόπο συνέβαλε στην περάτωση αυτής της πτυχιακής εργασίας.

Εισαγωγή

Η ιστορία της ελιάς και του λαδιού χάνεται στα βάθη των αιώνων. Η ελιά συνδέεται με χιλιάδες χρόνια ελληνικής ιστορίας και παράδοσης. Θεωρήθηκε δέντρο ιερό και ιδιαίτερα προστατευόμενο. Υπήρξε σύμβολο ειρήνης, νίκης, σοφίας και φιλίας των λαών. Με στεφάνι ελιάς, τον κότινο, στεφάνωναν τους νικητές των ολυμπιακών αγώνων. (Soya Hellas S.A., 2017)

Η αγριελιά πρωτοεμφανίστηκε στην Ανατολική Μεσόγειο, αλλά η πρώτη καλλιέργεια ελιάς πραγματοποιήθηκε στον Ελλαδικό χώρο και συγκεκριμένα στην Κρήτη, κατά την προϊστορική περίοδο. Η αρχέγονη σχέση της ελιάς με τον Ελλαδικό χώρο επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι η ελληνική ονομασία «ελιά» διατηρείται στις περισσότερες ευρωπαϊκές γλώσσες: olive (engl.), olive (fr.), oliva, oliven, oliwkowy, olajbogó κ.ά. (Soya Hellas S.A., 2017)

Πρόσφατες αρχαιολογικές έρευνες στις Κυκλάδες, την καρδιά του Αιγαίου, έφεραν στο φως απολιθωμένα φύλλα ελιάς, ηλικίας 50.000-60.000 ετών.

Είναι ενδεικτικό ότι ευρήματα των ανασκαφών και των ναυαγίων ανέδειξαν αμφορείς, κεραμικά σκεύη και τοιχογραφίες, που απεικονίζουν όλες τις φάσεις καλλιέργειας της ελιάς, αποδεικνύοντας τη δεσπόζουσα θέση του ελαιολάδου τόσο κατά την Μινωική όσο και την Μυκηναϊκή περίοδο. Εκτός από τα οικονομικά οφέλη της καλλιέργειας και της εμπορίας του, το ελαιόλαδο ήταν πολύ σημαντικό στην κοινωνική και θρησκευτική ζωή των Ελλήνων. Με λάδι ελιάς άλειψαν τα σώματα των αθλητών και των πολεμιστών, με λάδι ελιάς άναβαν τα λυχνάρια και λάδι ελιάς πρόσφεραν στους Θεούς και στους νεκρούς τους. Ο Ιπποκράτης το συνιστούσε ως «ίαμα», δηλαδή φάρμακο, ιδανικό για εξήντα διαφορετικές χρήσεις. (Soya Hellas S.A., 2017)

Με την πάροδο των χρόνων, το ελαιόλαδο, ο «υγρός χρυσός», όπως το αποκαλούσε ο Όμηρος, εξακολούθησε να έχει ιδιαίτερη θέση στη ζωή των Ελλήνων, ως αναπόσπαστο συστατικό της καθημερινής τους διατροφής. (Soya Hellas S.A., 2017)

Σήμερα, το 95% – 97% της παγκόσμιας παραγωγής ελαιολάδου προέρχεται από τις μεσογειακές χώρες, με τη χώρα μας να είναι η τρίτη μεγαλύτερη χώρα παραγωγής, μετά την Ισπανία και την Ιταλία. Ωστόσο, το ελληνικό ελαιόλαδο κατέχει την πρώτη θέση ως προς την ποιότητα του έξτρα παρθένου ελαιολάδου και αυτή ακριβώς η ποιοτική υπεροχή του εξασφαλίζει διεθνή αναγνώριση. (Soya Hellas S.A., 2017)

Το ελαιόλαδο είναι το μόνο φυτικό έλαιο, το οποίο καταναλώνεται όπως παράγεται και χωρίς να υποστεί καμία χημική επεξεργασία. (International olive oil council, 2017)

Η υπεροχή του ελαιολάδου έναντι των άλλων ελαίων έχει πλέον τεκμηριωθεί επιστημονικά και σήμερα οι υγιεινές του ιδιότητες είναι γνωστές σε όλο τον κόσμο.

Δύο είναι οι παράγοντες που προσδίδουν στο ελαιόλαδο την διατροφική του αξία: η σύσταση σε μακροσυστατικά (λιπαρά οξέα) και η παρουσία μικροσυστατικών με ισχυρή αντιοξειδωτική δράση. (International olive oil council, 2017)

Το ελαιόλαδο είναι πλούσιο σε τριγλυκερίδια με μονοακόρεστα λιπαρά οξέα, που συμβάλλουν στην προστασία από καρδιαγγειακά και άλλα νοσήματα. Το ελαιόλαδο

έχει άριστη σχέση λινελαϊκού προς α-λινολενικό οξύ, η οποία είναι παρόμοια με αυτήν του λίπους στο ανθρώπινο γάλα. (International olive oil council, 2017)

Επιπλέον, το ελαιόλαδο περιέχει πληθώρα πολύ σημαντικών για την υγεία μικροσυστατικών: βιταμίνη Ε, τοκοφερόλες, πολυφαινόλες, καροτενοειδή και φυτοστερόλες.

Είναι επιστημονικά αποδεδειγμένη η ευεργετική επίδραση του ελαιολάδου σε πληθώρα προβλημάτων υγείας που απασχολούν το σύγχρονο άνθρωπο: καρδιαγγειακά νοσήματα, αρτηριοσκληρυνση, υπέρταση, σακχαρώδη διαβήτη τύπου II, παχυσαρκία, οστεοπόρωση, δερματολογικά προβλήματα. Επίσης, το ελαιόλαδο έχει αποδειχθεί ότι έχει αντικαρκινική και αντιγηραντική δράση και ωφελεί σε μεγάλο βαθμό το ανοσοποιητικό και πεπτικό σύστημα. (International olive oil council, 2017)

Γιατί Ελληνικό ελαιόλαδο

Το ελαιόλαδο και οι ελιές ανέκαθεν αποτελούσαν αναπόσπαστο μέρος της ζωής, της διατροφής και της οικονομίας στην Ελλάδα. Εξάλλου, ανασκαφές στα Μέθανα έφεραν στο φως αρχαίο ελαιοτριβείο, η ύπαρξη του οποίου ανάγεται στο 4.000 π.Χ.

Η Ελλάδα είναι η τρίτη ελαιοπαραγωγός χώρα στην παγκόσμια κατάταξη και πρώτη σε παραγωγή εξαιρετικού παρθένου ελαιολάδου. Το ποσοστό του έξτρα παρθένου ελαιολάδου αγγίζει το 80% της συνολικής παραγωγής της χώρας, ποσοστό που ξεπερνά κατά πολύ όλες τις άλλες ελαιοπαραγωγούς μεσογειακές χώρες. Το αντίστοιχο ποσοστό της Ιταλίας είναι 50% και της Ισπανίας 20%. (Eleon Hellas , 2017)

Τα βασικά χαρακτηριστικά ενός ελαιολάδου που είναι η γεύση, το άρωμα και το χρώμα του, επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες, ο καθένας από τους οποίους χωριστά και όλοι μαζί διαμορφώνουν τελικά την ποιότητά του.

Αυτοί οι παράγοντες είναι:

- Η ποικιλία της ελιάς
- Η γεωγραφική τοποθεσία της καλλιέργειας
- Η λίπανση του εδάφους και του δέντρου
- Οι κλιματολογικές συνθήκες
- Ο βαθμός ωρίμανσης των ελιών
- Η μέθοδος της συγκομιδής
- Ο τρόπος και η διάρκεια αποθήκευσης των ελιών
- Η τεχνολογία και η θερμοκρασία της ελαιοποίησης
- Η τεχνολογία συντήρησης του ελαιολάδου
- Η υγιεινή και η καθαριότητα σε όλα τα στάδια (Eleon Hellas , 2017)

Στην Ελλάδα, κυρίως λόγω μορφολογίας και κλίματος, όλοι οι παραπάνω παράγοντες συνδυάζονται ιδανικά, ώστε το ελαιόλαδο να αποκτήσει τα καλύτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά. Η συντριπτική πλειοψηφία των ελαιώνων βρίσκεται σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές, κοντά στη θάλασσα, με μεγάλη ηλιοφάνεια. Επιπλέον ανήκουν σε μικρούς καλλιεργητές, που με ιδιαίτερη φροντίδα περιποιούνται τα δέντρα τους, μαζεύουν με το χέρι τις ελιές, παραδίδουν άμεσα τον ελαιόκαρπο στο ελαιοτριβείο και παρακολουθούν προσωπικά την ελαιοποίηση μέχρι και του τελευταίου καρπού της σοδειάς τους, όπως είχαν διδαχθεί από τους γονείς τους. Όλα αυτά που η επιστημονική έρευνα έχει υποδείξει ως τον σωστότερο τρόπο για την ελαιοποίηση και το βέλτιστο

ποιοτικό αποτέλεσμα, στην Ελλάδα εφαρμόζονται παραδοσιακά και λόγω των ιδιαίτερων τοπικών συνθηκών. (Eleon Hellas , 2017)

Η ποιότητα και η ποικιλία σε γεύσεις και αρώματα του ελληνικού ελαιολάδου είναι ευρύτατα γνωστές. Γι' αυτό, μεγάλες ποσότητες ελληνικού ελαιολάδου εξάγονται σε γνωστές εταιρείες εμφιάλωσης του εξωτερικού, ώστε να χρησιμοποιηθούν για την βελτίωση των ποιοτήτων άλλων χωρών.

Κεφάλαιο 1

Η εξέλιξη των παραγωγών προϊόντων

1.1 Εισαγωγικά κεφαλαίου

Η βασική μέριμνα του ανθρώπου από την αρχή της ιστορίας του είναι η διασφάλιση εκείνων των αγαθών που του επιτρέπουν την ομαλή διαβίωσή του διαχρονικά. Η συνεχής αυτή προσπάθεια ώθησε τους ανθρώπους να ζουν ομαδικά, να αξιοποιούν τη συλλογικότητα στην αναζήτηση της τροφής, στην προστασία από τα στοιχεία της φύσης αλλά και από την επιθετικότητα άλλων ανθρώπων. Επίσης ώθησε τους ανθρώπους στην καλλιέργεια φυτών που παρείχαν αποθηκεύσιμη τροφή ικανή να διατηρηθεί διαμέσου του χρόνου ώστε να συμβάλει τα μέγιστα στην ασφαλή διαβίωση ακόμη και σε περιόδους όπου η καλλιέργεια δεν ήταν εφικτή για διάφορους εξωγενείς παράγοντες ή σε περιόδους όπου οι αποδόσεις ήταν πενιχρές. (Μυλωνάς , 2005)

Η παραγωγή (αγροτικών ή μη) αγαθών που μπορούσαν να διατηρηθούν στο χρόνο δημιούργησε δυνατότητες συναλλαγών και εμπορικές σχέσεις μεταξύ ομάδων και λαών. Η υπερεπάρκεια σε ορισμένα αγαθά επέτρεπε την ανταλλαγή τους με άλλα στα οποία υπήρχε ή υπήρχε αδυναμία παραγωγής τους στην τοπική αγορά. Η πρακτική αυτή του εμπορίου έχει καταγραφεί με ποικίλους τρόπους στην ιστορία όπως η δημιουργία εμπορικών οδών, η άνθηση πόλεων στους κόμβους των εμπορικών οδών, αλλά και τα αναρίθμητα ναυάγια πλοίων που έχουν ανακαλυφθεί φορτωμένα με εμπορεύματα προς ανταλλαγή. (Μυλωνάς , 2005)

Παρόλες τις αντιξοότητες στις μεταφορές των προϊόντων, η μεγαλύτερη δυσκολία στις εμπορικές συναλλαγές ήταν η εξασφάλιση των αναγκών ποσοτήτων εμπορευμάτων, ιδιαίτερα όταν υπήρχε στενότητα προσφοράς. Επίσης σημαντικό πρόβλημα ήταν και η συνεχής μεταβολή των τιμών τότε υπέρ των παραγωγών και τότε υπέρ των εμπόρων με αποτέλεσμα την επιβάρυνση της ομαλής λειτουργίας του εμπορίου. (Μυλωνάς , 2005)

Η διασφάλιση μιας αναγκαίας ποσότητας βασικών αγαθών όπως σιτάρι και ελαιόλαδο σε μια σταθερή τιμή γνωστή από πριν στους συναλλασσόμενους ήταν μία πρώτη προσέγγιση στην καλύτερη διαχείριση των πόρων αλλά και στην ομαλή λειτουργία των πόλεων-κρατών. Η ανάγκη αυτή δημιούργησε τόσο στην Αρχαία Ελλάδα όσο και στη Ρώμη τα πρώτα προθεσμιακά συμβόλαια εμπορευμάτων. Πρόκειται για συμφωνίες μεταξύ εμπόρων και παραγωγών εμπορευμάτων ότι με την ολοκλήρωση του κύκλου της σοδειάς, οι παραγωγοί θα παρέδιδαν συγκεκριμένη ποσότητα της παραγωγής τους

σε συγκεκριμένη τιμή σε ένα συγκεκριμένο σημείο ή εμπορικό κόμβο. Αυτές οι συμφωνίες απετέλεσαν τον πρόγονο των παραγώγων όπως τα γνωρίζουμε σήμερα. (Μυλωνάς, 2005)

Οι οργανωμένες προθεσμιακές αγορές έγιναν γνωστές αργότερα όταν πρώτο – λειτούργησαν στην Ιαπωνία στις αρχές του 16^{ου} αιώνα. Στη χώρα αυτή αναπτύχθηκε μια σειρά από βασικούς κανόνες για τη διευκόλυνση και διασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας της προθεσμιακής αγοράς ρυζιού. Οι κανόνες αυτοί αποτελούν μέχρι και σήμερα τη βάση λειτουργίας των παραγώγων αγορών. (Μυλωνάς, 2005)

Στο εισαγωγικό κεφάλαιο αυτής της εργασίας επιχειρείται μια σύντομη περιγραφή και μια ιστορική αναφορά στα κυριότερα παράγωγα τα οποία είναι τα προθεσμιακά συμβόλαια, τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, τα δικαιώματα και τις ανταλλαγές. Πριν την παρουσίαση όμως των παραγώγων αναλύονται οι έννοιες των στοιχειωδών αγαθών και στοιχειωδών τίτλων χάρη στην ύπαρξη των οποίων υπάρχουν παράγωγα. (Μυλωνάς, 2005)

1.2 Τα στοιχειώδη αγαθά και η αξία τους

Από πολύ νωρίς έγινε σαφές ότι η προσπάθεια απόκτησης αγαθών συνδέεται με την ικανότητα παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών που έχει κάθε άνθρωπος. Έτσι με τη χρήση κάποιων εργαλείων ή τεχνολογίας ο άνθρωπος μπορούσε να παράγει αγαθά και εμπορεύματα για να τα καταναλώσει ο ίδιος και η οικογένειά του. Ποσότητες τις οποίες δεν κατανάλωνε μπορούσε να τις ανταλλάξει με άλλα αγαθά που περίσσευαν σε άλλους. Έτσι δημιουργήθηκαν ισχυρές τοπικές και περιφερειακές αγορές ανταλλαγής αγαθών δηλαδή τόποι συνάντησης και επικοινωνίας μεταξύ εμπόρων, αγοραστών και πωλητών. Με την πάροδο του χρόνου έγιναν αντιληπτά τα οφέλη από την πώληση των αγαθών με πληρωμή που δεν ήταν σε είδος αλλά με κάποιο αποδεκτό μέσο συναλλαγής όπως χρυσός ή ασήμι. Έτσι για πρώτη φορά εκφράστηκε η αξία ενός αγαθού με βάση τις χρηματικές μονάδες και όχι τις μονάδες ενός άλλου αγαθού.

Η αξία που έχει μια χρηματική μονάδα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ύπαρξη αγαθών και υπηρεσιών. Η αφθονία ενός αγαθού λόγω μεγάλης παραγωγής ή και μικρής ζήτησης οδηγεί σε μείωση της αξίας του σε χρηματικές μονάδες ώστε να μπορεί να διατεθεί στην αγορά. Όπως είναι λογικό, αγαθά που δεν είναι αποθηκεύσιμα και έχουν μικρό κύκλο ζωής (φρούτα και λαχανικά) εμφανίζουν μεγαλύτερη μείωση της αξίας τους σε περιόδους αιχμής της παραγωγής. Αντίθετα η έλλειψη ενός αγαθού ωθεί την αξία του σε χρηματικές μονάδες πολύ υψηλά. Τυχόν συνεχιζόμενη έλλειψη του αγαθού ωθεί την αξία του ακόμα υψηλότερα με αποτέλεσμα μια μονάδα του αγαθού να εξισώνεται με πολλές χρηματικές μονάδες. Ανάλογη έλλειψη σε άλλα αγαθά σε όλη την οικονομία θα οδηγήσει σε πληθωρισμό.

Ο πληθωρισμός είναι ένα οικονομικό φαινόμενο που συναντάται όπου η προσφορά αγαθών δεν είναι αρκετή να ικανοποιήσει τη ζήτηση προς αυτά με αποτέλεσμα τη συνεχή άνοδο της τιμής τους. Καθώς η ζήτηση είναι μεγαλύτερη από την προσφορά, τα αγαθά και οι υπηρεσίες έχουν πολύ μεγάλη αξία. Αυτό αποδεικνύεται από τις πολλές χρηματικές μονάδες που θα πρέπει να διατεθούν για την απόκτησή τους. Οι πολλές όμως χρηματικές μονάδες που απαιτούνται για την αγορά αγαθών μειώνουν την αξία κάθε μιας χρηματικής μονάδας ξεχωριστά καθώς ολοένα και περισσότερο αντιστοιχούν σε λιγότερες μονάδες αγαθών και υπηρεσιών. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της

αξίας ενός ψωμιού να εκφράζεται σε εκατομμύρια δραχμές την εποχή της Κατοχής απαξιώνοντας ταυτόχρονα την αξία της χρηματικής μονάδας.

Η μείωση της αξίας του χρήματος παρά τη διατήρηση της αξίας του αγαθού αποδεικνύει τη σπουδαιότητα που έχουν τα αγαθά αυτά καθαυτά σε μια οικονομία. Σε μια κλειστή οικονομία χωρίς αυτά δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει τίποτα ακόμη και εάν υπήρχε χρήμα. Για το λόγο αυτό τα διάφορα εμπορεύματα χαρακτηρίζονται και ως «στοιχειώδη αγαθά» καθόσον σε αυτά στηρίζεται η ζωή (οικονομική και κοινωνική) όλων των κοινωνιών. Δεν είναι λοιπόν καθόλου παράξενο που τα εμπορεύματα αποτέλεσαν τα πρώτα στοιχειώδη αγαθά πάνω στα οποία δημιουργήθηκαν στην αρχή στοιχειώδης τίτλοι και στη συνέχεια παράγωγοι τίτλοι.

1.3 Στοιχειώδης τίτλοι

Εκτός από τα εμπορεύματα τα οποία μπορούν να μεταφερθούν για τις ανάγκες της συναλλαγής σε κάποια εμπορική αγορά υπάρχουν και άλλα στοιχειώδη αγαθά τα οποία δεν μπορούν μεν να μετακινηθούν έχουν όμως αξία. Χαρακτηριστικό αυτού του είδους των αγαθών είναι το παράδειγμα της γης υπό τη μορφή μιας καλλιεργήσιμης έκτασης. Λόγω της ιδιότητας της ως συντελεστού για την παραγωγή αγαθών καθώς και της διατήρησης της ιδιότητας αυτής επ' άπειρον η γη είχε έχει και θα έχει αξία. Η προστασία αυτής της αξίας διαχρονικά μπορούσε να γίνει με κάποια επιβεβαίωση μιας τοπικής ή κρατικής οντότητας για τον πραγματικό ιδιοκτήτη της συγκεκριμένης έκτασης, Έτσι δημιουργήθηκε η ανάγκη απεικόνισης ενός ακίνητου αγαθού σε ένα κινητό τίτλο ιδιοκτησίας. Σε περίπτωση αγοραπωλησίας μιας συγκεκριμένης έκτασης γης αυτό που μετακινείται δεν είναι η γη αλλά ο τίτλος ιδιοκτησίας. Όταν ο τίτλος αναφέρεται σε ένα στοιχειώδες αγαθό τότε ο τίτλος ονομάζεται «στοιχειώδες τίτλος». Παράδειγμα στοιχειωδών τίτλων αποτελούν και οι τίτλοι ιδιοκτησίας άλλων ακίνητων αγαθών όπως κατοικίας και οικοπέδων. Όλοι οι τίτλοι αυτοί είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε αγορές με κάποια μορφή οργάνωσης.

Πέρα από τους στοιχειώδεις τίτλους που αναφέρονται σε ένα αγαθό και είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε οργανωμένες αγορές υπάρχουν και στοιχειώδεις τίτλοι που αναφέρονται σε πολλά αγαθά (ή και υπηρεσίες) που είναι συγκεντρωμένα κάτω από μια ενιαία μορφή οργάνωσης. Τα αγαθά αυτά μπορεί να είναι κινητά ή ακίνητα αποθηκεύσιμα ή μη, οργανώνονται δε και αξιοποιούνται στο πλαίσιο σύνθετων οικονομικών μονάδων που παράγουν και διακινούν εμπορεύματα ή υπηρεσίες. Οι τίτλοι αυτοί ιδιοκτησίας είναι περισσότερο γνωστοί ως **μετοχές** και αναφέρονται στο μερίδιο που έχει ο κάτοχός τους στα στοιχεία του ενεργητικού της επιχείρησης καθώς και στα διανεμόμενα κέρδη.

1.4. Πλεονεκτήματα των στοιχειωδών τίτλων σε σχέση με τα στοιχειώδη αγαθά ή υπηρεσίες

Η ενσωμάτωση της αξίας των αγαθών ή υπηρεσιών σε στοιχειώδεις τίτλους πέρα από την ύπαρξη της αναγκαιότητας από την οποία εκπορεύεται, συνοδεύεται από μια σειρά πλεονεκτημάτων των τίτλων σε σχέση με τα στοιχειώδη αγαθά ή υπηρεσίες. Πρώτον οι στοιχειώδεις τίτλοι μπορεί να είναι διαπραγματεύσιμοι σε δευτερογενείς αγορές επιτρέποντας έτσι την αποδέσμευση του αρχικού επενδυτή από την υποχρέωση να διατηρήσει την επένδυσή του μέχρι τον χρόνο λήξης της ή το χρόνο της αποπληρωμής. Σε τιμή που ανταποκρίνεται στις εκάστοτε συνθήκες της αγοράς, ο επενδυτής μπορεί

να διαπραγματευτεί ένα στοιχειώδη τίτλο ανάλογα με τις επιθυμίες του και τον επενδυτικό του ορίζοντα και με το ελάχιστο δυνατό κόστος. Δεύτερον η ύπαρξη δευτερογενούς αγοράς οδηγεί σε συνεχή αξιολόγηση της αξίας του στοιχειώδους τίτλου λαμβάνοντας υπόψη την αξία των περιουσιακών στοιχείων και τον τρόπο αξιοποίησής τους. Οι τιμές των τίτλων που προσδιορίζονται με αυτό τον τρόπο αποτελούν στοιχείο προκαταρκτικής πρόβλεψης για τη μετέπειτα εξέλιξη της επένδυσης επιτρέποντας στους επενδυτές να έχουν άμεση και καθημερινή πληροφόρηση για τις επενδύσεις τους ενώ παράλληλα λειτουργεί ως ελεγκτικός μηχανισμός για τις πράξεις και αποφάσεις των διαχειριστών της επιχείρησης.

Τέλος τρίτον οι στοιχειώδεις και δη οι δανειακοί τίτλοι αναιρούνται (καταστρέφονται) με την λήξη και αποπληρωμή τους. Τα στοιχειώδη περιουσιακά στοιχεία που «επιζούν» μετά την αποπληρωμή των τίτλων αποδεσμεύονται και μπορεί να αποτελέσουν και πάλι αναγκαία εγγύηση για την δημιουργία νέων στοιχειωδών τίτλων.

1.5 Παράγωγοι τίτλοι

Η ύπαρξη στοιχειωδών αγαθών και τίτλων επιτρέπει τη λειτουργία των διαφόρων αγορών εμπορευμάτων, χρήματος και κεφαλαίων και την ανάληψη θέσεων στο παρόν με βάση τις προσδοκίες αλλά και τις ανάγκες των συναλλασσόμενων. Έτσι κάποιοι αγοράζουν προϊόντα (έμποροι) που κάποιοι άλλοι πωλούν (παραγωγοί). Αντίστοιχα κάποιοι δανείζουν χρήματα σε μια τράπεζα (καταθέτες) τη στιγμή που κάποιοι άλλοι δανείζονται (οφειλέτες), ενώ επίσης κάποιοι επενδύουν σε μια επιχείρηση (μέτοχοι) αγοράζοντας τους στοιχειώδους τίτλους της (μετοχές) τη στιγμή που η επιχείρηση με τη σειρά της επενδύει σε στοιχειώδη αγαθά και τεχνολογία.

Κατά γενικό κανόνα η ανάληψη των παραπάνω θέσεων απαιτεί την άμεση χρηματική καταβολή του ποσού της επένδυσης, του δανείου, της κατάθεσης, της αξίας των μετοχών, κ.ο.κ. Η επιτυχία της ανάληψης της θέσης θα κριθεί στο μέλλον από την εξέλιξη της προσφοράς και ζήτησης στην αγορά του στοιχειώδους αγαθού τίτλου ή υπηρεσίας δηλαδή από τη χρηματική απόδοση κάθε μιας τοποθέτησης. Οι αγορές στις οποίες πραγματοποιούνται παρόμοιες συναλλαγές με άμεση παράδοση του αγαθού ή τίτλου και την ταυτόχρονη διευθέτηση σε μετρητά χαρακτηρίζονται ως αγορές μετρητοίς (spot markets).

Παρά την εύρυθμη λειτουργία και ρευστότητα που εξασφαλίζεται στις αγορές μετρητοίς με άμεση παράδοση του τίτλου ή προϊόντος και ταυτόχρονη πληρωμή, η απελευθέρωση των διαφόρων αγορών εμπορευμάτων, χρήματος και κεφαλαίων και η όξυνση του ανταγωνισμού σε αυτές για την εξαθλίωση των αγαθών ή τίτλων σε προκαθορισμένες τιμές, δημιουργεί την ανάγκη της διαπραγμάτευσης σήμερα με διευθέτηση όμως στο απώτερο μέλλον. Μία τέτοια πράξη μελλοντικής παράδοσης και πληρωμής που γίνεται σήμερα είναι όπως ένα συμβόλαιο στο οποίο συμφωνούνται ορισμένες όροι όπως μονάδες του τίτλου ή του εμπορεύματος, τιμή, χρόνος παράδοσης και οι οποίοι πρέπει να τηρηθούν στο μέλλον. Το συμβόλαιο εκ των πραγμάτων αναφέρεται σε συγκεκριμένους στοιχειώδεις τίτλους ή εμπορεύματα που αντί να αγοραπωληθούν τοις μετρητοίς συμφωνείται να μετατεθεί η αγοραπωλησία στο μέλλον αφού όμως συμφωνηθούν οι όροι της αγοραπωλησίας σήμερα.

Ο όρος «παράγωγος τίτλος» αναφέρεται γενικά σε όλα τα παράγωγα άσχετα με το είδος του υποκειμένου τίτλου. Για την καλύτερη διάκρισή τους όμως χρησιμοποιούνται συνθετικοί όροι που αντλούνται από το είδος του υποκειμένου τίτλου. Έτσι υπάρχει η

κατηγορία των χρηματοπιστωτικών παραγώγων (δικαιωμάτων ή συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης) όταν ο υποκείμενος τίτλος είναι κάποιο αξιόγραφο ή χρηματοπιστωτικός τίτλος (π.χ. μετοχή, ομολογία, δείκτης τιμών χρηματιστηρίου, ξένο συνάλλαγμα κ.λπ.). Επίσης διακρίνονται οι παράγωγοι τίτλοι εμπορευμάτων σε δικαιώματα ή συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (ΣΜΕ) εμπορευμάτων (commodity options και futures) όταν έχουν ως υποκείμενο τίτλο κάποιο εμπόρευμα (π.χ. σιτάρι, καλαμπόκι, ζάχαρη, κακάο) σε δικαιώματα και συμβόλαια ΣΜΕ ενέργειας (πετρέλαιο, φυσικό αέριο, κ.λπ.) καθώς και σε δικαιώματα και συμβόλαια ΣΜΕ μετάλλων (χρυσός, άργυρος, χαλκός, κ.λπ.).

Οι παράγωγοι τίτλοι είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε διάφορα χρηματιστήρια διεθνώς. Στις οργανωμένες αγορές προσφέρονται στους συναλλασσόμενους όλα τα οφέλη διαπραγμάτευσης: γρήγορη αγορά ή πώληση στην καλύτερη δυνατή τιμή με το μικρότερο δυνατό κόστος και τη μεγαλύτερη δυνατή διασφάλιση των συναλλαγών. Πέρα όμως από τα διαπραγματεύσιμα παράγωγα υπάρχουν και παράγωγοι τίτλοι οι οποίοι δεν είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε οργανωμένες αγορές. Μέχρι το 1973 οπότε δημιουργήθηκε το Chicago Board Options Exchange τα δικαιώματα με υποκείμενους τίτλους τις μετοχές αμερικανικών επιχειρήσεων γινόταν αντικείμενο αγοραπωλησίας σε ημι-οργανωμένες αγορές των χρηματιστηριακών εταιρειών. Ακόμη και στη χώρα μας πριν από τη λειτουργία του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών προσφέρονταν παράγωγοι τίτλοι προς αγοραπωλησία για αρκετά χρόνια σε ημι-οργανωμένες ή έξω-χρηματιστηριακές αγορές. Έτσι για παράδειγμα το 1996 μπορούσε κανείς να αγοράσει από την Άλφα Τράπεζα Πίστωσης ένα δικαίωμα πώλησης δολαρίων προς 300 δραχμές με λήξη 6 μήνες. Με τον τρόπο αυτό δινόταν η δυνατότητα στους αγοραστές αυτού του δικαιώματος να επιτύχουν κέρδη σε περίπτωση ισχυροποίησης της δραχμής, δηλαδή πτώσης της ισοτιμίας δραχμής/δολαρίου.

Η ύπαρξη στοιχειωδών αγαθών και τίτλων είναι απαραίτητη για τη δημιουργία παραγώγων τίτλων. Χωρίς τους στοιχειώδεις τίτλους δεν θα υπήρχε λόγος ή ενδιαφέρον για να συμφωνήσουν δύο μέρη στη σύναψη ενός συμβολαίου. Για να συμφωνήσουν δύο μέρη θα πρέπει αφενός να υπάρχει ο στοιχειώδης τίτλος ή το αγαθό και αφετέρου να είναι διαπραγματεύσιμος σε μια ρευστή και ελεύθερη αγορά. Η ύπαρξη παραγόντων οι οποίοι μπορούν να επηρεάζουν τεχνικά τη ζήτηση ή προσφορά του στοιχειώδους τίτλου ή αγαθού αποτρέπει τη δημιουργία παραγώγων τίτλων καθώς ουδείς μπορεί να εμπιστευτεί την αντικειμενικότητα της τιμής του αγαθού ή τίτλου και ως εκ τούτου του παραγώγου τίτλου. Τέλος η σύναψη συμβολαίου προαπαιτεί την ύπαρξη βεβαιότητας ότι οι όροι που αφορούν την ποσότητα, ποιότητα, χρόνο, τόπο παράδοσης και τιμή είναι πλήρως αποσαφηνισμένοι και δεν επιτρέπουν αμφισβήτηση.

Ο αριθμός των παραγώγων που μπορούν να δημιουργηθούν για ένα συγκεκριμένο στοιχειώδη τίτλο ή αγαθό θεωρητικά είναι απεριόριστος. Αυτό εξαρτάται από την ύπαρξη παραγώγων αγορών και το ενδιαφέρον (προσφορά και ζήτηση) για την επίτευξη συμφωνιών με διαφορετικά χαρακτηριστικά χρόνου παράδοσης και υποχρεώσεις καθώς και ιδιαιτερότητες της τιμής του στοιχειώδους τίτλου ή αγαθού που πρέπει να έχει κατά το χρόνο εκπνοής για να υλοποιηθούν οι όροι του συμβολαίου. Αυτές οι ιδιαιτερότητες που παρουσιάζουν τα συμβόλαια και ως εκ τούτου οι παράγωγοι τίτλοι που απορρέουν από αυτά ταξινομούνται σε τρεις γενικές κατηγορίες παραγώγων: Προθεσμιακά συμβόλαια (forward), συμβόλαια ΣΜΕ (futures), δικαιώματα (options) και ανταλλαγές (swaps).

1.6 Η διαχρονική εξέλιξη των Παραγώγων

Όπως και αναφέρθηκε και πιο πάνω, η πρώτη και κύρια δραστηριότητα του ανθρώπου ήταν η αναζήτηση των αναγκαίων αγαθών για την επιβίωση τους όπως τρόφιμα, ρουχισμός και κατοικία. Η επιτυχής απόκτηση των αγαθών αυτών επέτρεψε στους ανθρώπους να ξεπερνούν τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης και να αναπτύξουν τις κοινωνίες τους, την κουλτούρα τους και τον πολιτισμό τους. Αντιθέτως η αδυναμία εξασφάλισης των βασικών αναγκών ήταν ο πρωταρχικός λόγος για την εξαφάνιση ολόκληρων λαών από το πρόσωπο της γης. Στην πραγματικότητα μόνο οι κοινωνίες που εξασφάλιζαν την αφθονία σε βασικά εμπορεύματα ήταν ικανές να διαπρέψουν και να διαιωνίσουν τον πολιτισμό τους μέχρι σήμερα.

Η εξασφάλιση των απαραίτητων αγαθών που ήταν υπεύθυνα για την επιβίωση και ανάπτυξη των κοινωνιών εφόσον γίνονταν αντικείμενο διαπραγμάτευσης είτε προσφέροντας κάποιο άλλο αγαθό για την απόκτησή τους είτε προσφέροντας χρήματα ως μέσον πληρωμής. Με την πάροδο των ετών αναπτύχθηκαν εμπορικά κέντρα σε διάφορα σημεία της γης για τη συγκέντρωση και αγοραπωλησία των εμπορευμάτων με άμεση παράδοση. Οι συμφωνίες για παράδοση του εμπορεύματος σε απώτερο χρόνο σε συγκεκριμένη τιμή προέκυψαν αργότερα ως αναγκαιότητα να εξασφαλιστούν όχι μόνο αυτά καθ' αυτά τα αγαθά αλλά και να κλειδωθεί τιμή τους. Έτσι δημιουργήθηκαν οι πρώτες οργανωμένες αγορές συμβολαίων που έμελλε να πρωταγωνιστήσουν στην ανάπτυξη των παραγώγων στη συνέχεια.

1.6.1 Οργανωμένες αγορές παραγώγων

Η πρώτη μορφή οργάνωσης των προθεσμιακών συμφωνιών που επέτρεψε τις δευτερογενείς συναλλαγές έγινε τον 16^ο αιώνα στην Ιαπωνία και από τον 17^ο αιώνα στην Ευρώπη. Έτσι τα συμβόλαια ΣΜΕ τουλίπας άνθισαν στην Ολλανδία ενώ τα συμβόλαια ΣΜΕ ρυζιού ρίζωσαν στην Ιαπωνία. Στην συνέχεια η οικονομική ισχυροποίηση της αμερικανικής οικονομίας πρόσφερε γόνιμο έδαφος στις αγορές παραγώγων και από το 1865 καθιερώθηκαν οι Γενικοί κανόνες που διέπουν τις συναλλαγές συμβολαίων ΣΜΕ στο πρώτο οργανωμένο χρηματιστήριο παραγώγων, το Chicago Board of Trade (CBOT). Η χρησιμότητα των κανόνων αυτών που πηγάζουν από τους επιτυχημένους κανόνες της ιαπωνικής προθεσμιακής αγοράς ρυζιού αποδεικνύεται από το γεγονός ότι και μέχρι σήμερα συνεχίζουν να αποτελούν τη βάση των σύγχρονων συστημάτων συναλλαγών και εκκαθάρισης στα χρηματιστήρια παραγώγων. Περαιτέρω η άνθιση των χρηματιστηρίων αυτών έδωσε τη δυνατότητα στην καλύτερη διαχείριση των αποθεμάτων των προϊόντων σε τιμές με λιγότερες διακυμάνσεις.

Όπως ήταν φυσικό τα πρώτα προϊόντα στα οποία δημιουργήθηκαν συμβόλαια ΣΜΕ ήταν τα αγροτικά προϊόντα του σιταριού και αραβόσιτου καθώς υπήρχε μεγάλη ανάγκη σταθεροποίησης των τιμών τους αλλά και της δυνατότητας παράδοσης της συμφωνηθείσας ποσότητας. Η οργανωμένη αγορά έδωσε τα κίνητρα για την κατασκευή αποτελεσματικών αποθηκευτικών χώρων που μέχρι τότε ήταν ανεπαρκής. Η επιτυχής λειτουργία των αγορών εμπορευμάτων βοήθησε στη δημιουργία νέου χρηματιστηρίου στο Σικάγο με την επωνυμία Chicago Mercantile Exchange που προσέφερε τη δυνατότητα συναλλαγών σε άλλα αγροτικά προϊόντα όπως π.χ. ζώνα ζώα και τα προϊόντα τους. Παράλληλα στη Νέα Υόρκη δημιουργήθηκαν νέα χρηματιστήρια (New York Cotton Exchange, New York Mercantile Exchange) που

επέτρεψαν συναλλαγές σε νέα προϊόντα όπως βαμβάκι, καφές, ζάχαρη, χαλκός, χρυσός, άργυρος κ.λπ. Η ανάπτυξη αυτή των χρηματιστηρίων δεν σταμάτησε με τα ανωτέρω προϊόντα αλλά είχε μια συνεχή άνοδο είτε με την δημιουργία νέων χρηματιστηρίων εμπορευμάτων είτε με την προσθήκη νέων προϊόντων στα προσφερόμενα συμβόλαια ΣΜΕ.

1.6.2 Η ανάπτυξη των παραγώγων από το 1970 και μετά

Συμβόλαια ΣΜΕ ξένου συναλλάγματος

Τα τελευταία 30 χρόνια είμαστε μάρτυρες μιας συνεχούς ανάπτυξης των χρηματαγορών και κεφαλαιαγορών διεθνώς. Η αποδοχή του συστήματος κυμαινόμενων ισοτιμιών στις αρχές της δεκαετίας του '70, η ελεύθερη μεταβολή των επιτοκίων ως απόρροια της φιλελεύθερης ακολουθούμενης πολιτικής των ανεπτυγμένων χωρών καθώς και η ισχυροποίηση ομίλων πολυεθνικών εταιρειών είναι οι βασικοί λόγοι που δημιούργησαν τις συνθήκες για μεγαλύτερη συνεκτικότητα μεταξύ των διαφόρων χρηματαγορών-κεφαλαιαγορών. Έτσι από μερικές ή ολικώς απομονωμένες αγορές, οι αγορές βρέθηκαν να ανταγωνίζονται στην προσέλκυση κεφαλαίων αλλά και ολοένα περισσότερο να εξυπηρετούν τους ίδιους χρήστες. Η ομογενοποίηση που ως ένα βαθμό υποβοηθήθηκε από τις ανωτέρω αλλαγές δεν ήταν αρκετή να καλύψει τις ανάγκες των απανταχού χρηστών. Αντίθετα μάλιστα λόγω του ότι τα κράτη διατηρούσαν την ανεξαρτησία στην άσκηση της οικονομικής πολιτικής, οι απροσδόκητες μεταβολές της νομισματικής πολιτικής που επηρέαζε μακροοικονομικά μεγέθη όπως επιτόκια και ισοτιμίες με ξένα νομίσματα είχε άμεσο αντίκτυπο στην απόδοση των επενδύσεων αλλά και δημιουργούσε επιπλέον μεταβολές και επιπρόσθετους κινδύνους στην απόδοση. Οι συνεχείς μεταβολές στην αποδοτικότητα των επενδύσεων έθετε σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα όχι μόνο των εμπορικών και πολυεθνικών επιχειρήσεων αλλά και αυτών ακόμα των τραπεζών και του διεθνούς τραπεζικού συστήματος με ορατό αποτέλεσμα τον κλυδωνισμό των εγχώριων τραπεζικών συστημάτων.

Εμπρός στα προβλήματα που δημιούργησε η κατάργηση των σταθερών ισοτιμιών του Bretton Woods το 1971, οι κεφαλαιαγορές προσέφεραν ένα εργαλείο που είχε τη δυνατότητα να προστατεύσει τους εκτεθειμένους στο συναλλαγματικό κίνδυνο δίνοντας παράλληλα τη δυνατότητα σε κάποιους άλλους να αναλάβουν επιπρόσθετους κινδύνους σε αντάλλαγμα μεγάλων κερδών. Έτσι το 1973 στο Chicago Mercantile Exchange δημιουργήθηκε το πρώτο παράγωγο αξιόγραφο χρηματοπιστωτικών τίτλων. Πρόκειται για τα συμβόλαια ΣΜΕ ξένου συναλλάγματος που έδωσαν την ευκαιρία στους διαπραγματευμένους να αγοράζουν ή να πωλούν χρησιμοποιώντας δολάρια ΗΠΑ με μελλοντική παράδοση τα κυριότερα ξένα νομίσματα εκείνης της εποχής όπως το γερμανικό μάρκο, τη βρετανική στερλίνα, το γιαπωνέζικο γιεν, το γαλλικό φράγκο και το καναδικό δολάριο. Η ανάγκη αγοραπωλησίας των νομισμάτων αυτών από μια ευρεία κατηγορία χρηστών αποτέλεσε το βασικό συντελεστή επιτυχίας της αγοράς συμβολαίων ΣΜΕ ξένου συναλλάγματος. Βέβαια αυτή η επιτυχία δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί χωρίς την ύπαρξη ικανού αριθμού κερδοσκοπών που ήταν διατεθειμένοι να αναλάβουν τους κινδύνους από μια τέτοια τοποθέτηση. Όμως η προσφορά και ζήτηση συμβολαίων ΣΜΕ κατόρθωσε να αναπτυχθεί χάρη στην εύρυθμη λειτουργία του χρηματιστηριακού μηχανισμού αλλά και τους κανονισμούς που διέπουν τις συναλλαγές στην αγορά ΣΜΕ.

Συμβόλαια ΣΜΕ χρηματοπιστωτικών τίτλων

Η επιτυχής δημιουργία συμβολαίων ΣΜΕ σε ισοτιμίες νομισμάτων δημιούργησε το έναυσμα για την εισαγωγή ενός μεγάλου αριθμού χρηματοπιστωτικών τίτλων στις αγορές ΣΜΕ και στις αγορές δικαιωμάτων. Επιπλέον ώθησε τη δυνατότητα ανάπτυξης και άλλων αξιογράφων που αφορούσαν προϊόντα καθώς επίσης και υπηρεσίες.

Πιο συγκεκριμένα το 1975 το αρχαιότερο χρηματιστήριο εμπορευμάτων στο Σικάγο, το Chicago Board of Trade επέτρεψε τη διαπραγμάτευση συμβολαίων ΣΜΕ στεγαστικών ομολογιών της Government National Mortgage Association (GNMA). Η δημιουργία αυτού του συμβολαίου έγινε για να καλύψει τη μεγάλη αβεβαιότητα που δημιουργήθηκε στα επιτόκια αλλά και τις πληθωριστικές τάσεις που είχαν αφορμή την πετρελαϊκή κρίση στις αρχές της δεκαετίας του 1970. Η ανάγκη στήριξης της αγοράς κατοικίας και της στεγαστικής πίστης που τη συνοδεύει απαιτεί δέσμευση χρηματοδότησης μακροχρόνιας διάρκειας και δεν μπορούσε να επιτευχθεί παρά μόνο με την εξασφάλιση μιας ελάχιστης απόδοσης με την βοήθεια των συμβολαίων ΣΜΕ.

Για τους ίδιους λόγους των κυμαινόμενων και ανερχόμενων επιτοκίων και της προσπάθειας από μέρους των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων να περιορίσουν και να ελέγξουν τους κινδύνους που αντιμετώπιζαν στην αγορά, το Chicago Mercantile Exchange εισήγαγε συμβόλαια ΣΜΕ εντόκων γραμματίων του δημοσίου των ΗΠΑ το 1976.

Τον αμέσως επόμενο χρόνο, το Chicago Board of Trade εισήγαγε συμβόλαια ΣΜΕ μακροπρόθεσμων κρατικών ομολογιών και ακολούθησε σύντομα η εισαγωγή μεσοπρόθεσμων κρατικών ομολογιών. Η επιθυμία των διαφόρων χρηματιστηρίων να εισαγάγουν ακόμη περισσότερα προϊόντα δεν εξαντλήθηκε με τη δημιουργία συμβολαίων ΣΜΕ. Αντιθέτως αυτή η προσπάθεια ενδυναμώθηκε καθώς βρήκε πρόσφορο έδαφος στους χρήστες της αγοράς που επεδίωκαν να ικανοποιήσουν πραγματικές ανάγκες διαχείρισης των κινδύνων στις επιχειρήσεις τους.

Με τη λογική διαχείρισης του συστηματικού κινδύνου τα χρηματιστήρια επεκτάθηκαν στα συμβόλαια ΣΜΕ σε χρηματιστηριακούς δείκτες όπως ο Standard & Poor's 500, ο δείκτης τιμών μετοχών Χρηματιστηρίου Νέας Υόρκης, ο δείκτης τιμών μετοχών Value Line και πιο πρόσφατα ο δείκτης Dow Jones Industrial Average.

Παράλληλα με την ανάπτυξη των αγορών ΣΜΕ στις ΗΠΑ νέες αγορές παραγώγων δημιουργήθηκαν διεθνώς στην Ευρώπη, Ιαπωνία, Σιγκαπούρη και Χονγκ-Κονγκ με δείκτες και ομολογίες των χωρών αυτών. Πέρα όμως από τη μεγάλη εξάπλωση των παραγώγων χρηματοπιστωτικών συμβολαίων, ανάπτυξη εμφανίζουν και άλλα προϊόντα που αναδείχθηκαν σημαντικά στον 20^ο αιώνα όπως είναι τα προϊόντα ενέργειας ξύλου καθώς και τα διάφορα μέταλλα. Η εισαγωγή νέων παραγώγων προϊόντων ή τίτλων προς διαπραγμάτευση είναι μία δυναμική διαδικασία που αναζητά εκείνους τους στοιχειώδεις τίτλους ή αγαθά στα οποία υπάρχει φυσική – προσφορά και ζήτηση.

Η εξέλιξη των δικαιωμάτων

Η εξάπλωση των συμβολαίων ΣΜΕ σε χρηματοπιστωτικούς τίτλους και νέα εμπορεύματα ακολούθηθηκε από μία παράλληλη ανάπτυξη των αγορών δικαιωμάτων στους ήδη υπάρχοντες χρηματοπιστωτικούς τίτλους. Τα δικαιώματα που ήταν γνωστά στους συναλλασσόμενους από πολύ νωρίτερα αποτελούσαν αντικείμενο

δευτερογενούς διαπραγμάτευσης σε ατελώς οργανωμένες αγορές μεσιτών και εμπόρων δικαιωμάτων. Με τη δημιουργία όμως του Χρηματιστηρίου Δικαιωμάτων στο Σικάγο τον Απρίλιο του 1973 (Chicago Board Options Exchange – CBOE) η αγοραπωλησία των δικαιωμάτων μεταφέρθηκε σε αυτό. Το CBOE ξεκίνησε τη διαπραγμάτευση δικαιωμάτων που ως υποκείμενο τίτλο είχαν μετοχές αμερικανικών επιχειρήσεων εισηγμένων στα χρηματιστήρια της Νέας Υόρκης και του NASDAQ. Η παράλληλη επιτυχία των συμβολαίων ΣΜΕ στα χρηματοπιστωτικά προϊόντα στα γειτονικά χρηματιστήρια ώθησε την ανάπτυξη δικαιωμάτων που ως υποκείμενο τίτλο είχαν τα συμβόλαια ΣΜΕ.

Η καινοτομία των δικαιωμάτων με υποκείμενο τίτλο συμβόλαια ΣΜΕ εξακολουθεί να έχει μεγάλη επιτυχία καθώς επιτρέπει την εύκολη χρησιμοποίηση στρατηγικών αντιστάθμισης και διαχείρισης των κινδύνων σε συμβόλαια συμβατής ποιότητας, ποσότητας και χρονικής διάρκειας του ίδιου υποκείμενου αγαθού ή τίτλου. Έτσι παρατηρούμε τη συναλλαγή δικαιωμάτων συμβολαίων ΣΜΕ τόσο σε αγροτικά προϊόντα (καλαμπόκι, σόγια, σιτάρι) όσο σε προϊόντα διατροφής (χυμός πορτοκαλιού, ζάχαρη, κακάο, καφές), προϊόντα ενέργειας (πετρέλαιο θέρμανσης, βενζίνη, ηλεκτρική ενέργεια), μέταλλα (χαλκός, χρυσός, ασήμι) αλλά και χρηματοπιστωτικά προϊόντα (κρατικές ομολογίες ΗΠΑ, Γερμανίας, Γαλλίας, Ηνωμένου Βασιλείου, ευρώδολαρίου).

1.6.3 Η Αγορά Παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών

Η αγορά των παραγώγων εγκαινιάστηκε στην Ελλάδα με την ίδρυση του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών (ΧΠΑ) το 1997 ως ανώνυμη εταιρεία με το Νόμο 2533/97. Στην συνέχεια στην προσπάθεια δημιουργίας μιας αποτελεσματικότερης χρηματιστηριακής αγοράς στην Ελλάδα το ΧΠΑ από 30/8/2002 ενσωματώθηκε στο νέο Χρηματιστήριο Αθηνών ως ξεχωριστή αγορά και έκτοτε λειτουργεί με αυτή τη μορφή.

Η δραστηριοποίηση του ΧΠΑ ξεκίνησε τον Αύγουστο του 1999 προσφέροντας συμβόλαια ΣΜΕ του Δείκτη FTSE/ASE 20 προς διαπραγμάτευση. Ακολούθησε η εισαγωγή συμβολαίων ΣΜΕ στο Δείκτη FTSE/ASE 40 αλλά και σε συγκεκριμένες μετοχές καθώς και τα συμβόλαια δικαιωμάτων στους αντίστοιχους υποκείμενους τίτλους. Η πλήρης ιστορική εξέλιξη των παραγώγων προϊόντων παρουσιάζεται στον πίνακα 1.

Χαρακτηριστικό της εξέλιξης της αγοράς παραγώγων είναι η σταδιακή εισαγωγή προϊόντων ξεκινώντας από τους δείκτες και τα συμβόλαια ΣΜΕ και συνεχίζοντας με συγκεκριμένες μετοχές και δικαιώματα και πάντα σύμφωνα με τις συνθήκες ωρίμανσης της αγοράς. Τα τελευταία παράγωγα προϊόντα που εισήχθησαν στην αγορά (συμφωνίες δανεισμού τίτλων και συμφωνίες επαναγοράς) αποτελούν καινοτομία της ελληνικής αγοράς στην προσπάθεια να καλυφθεί η αδυναμία της ανοιχτής πώλησης μετοχών καθώς και οι ανάγκες των Ειδικών Διαπραγματευτών.

Τέλος στον πίνακα 2 παρουσιάζεται η συναλλακτική δραστηριότητα της Αγοράς των Παραγώγων τα έτη 1999-2004 όπου καταγράφεται η συνεχής αύξηση του κύκλου των εργασιών σε όγκους και αριθμό συμβολαίων.

Πίνακας 1 ιστορική εξέλιξη της αγοράς παραγώγων

Ιστορική εξέλιξη της Αγοράς Παραγώγων	
Ημερομηνία	Γεγονός
11/11/1997	Ίδρυση του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών και της Εταιρείας Εκκαθάρισης Συναλλαγών Επί Παραγώγων
27/8/1999	Επίσημη έναρξη της λειτουργίας του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών και της εταιρείας εκκαθάρισης συναλλαγών επί παραγώγων με πρώτο προϊόν τα ΣΜΕ στο δείκτη FTSE/ASE 20
14/1/2000	Έναρξη διαπραγμάτευσης του ΣΜΕ σε 10-ετές ομόλογο του Ελληνικού Δημοσίου
28/1/2000	Έναρξη διαπραγμάτευσης του ΣΜΕ στο δείκτη FTSE.ASE Mid 40
21/8/2000	Έναρξη διαπραγμάτευσης των προϊόντων Σύμβαση Πώλησης Μετοχών με Σύμφωνο Επαναγοράς (Stock Repo) και Σύμβαση Αγοράς Μετοχών με Σύμφωνο Επαναπώλησης (Stock Reverse Repo) κατ' αρχήν μόνο για τους ΕΔ τύπου Β
11/9/2000	Έναρξη διαπραγμάτευσης των Δικαιωμάτων Προαίρεσης στο δείκτη FTSE/ASE 20
05/06/2001	Έναρξη διαπραγμάτευσης των Δικαιωμάτων Προαίρεσης στο δείκτη FTSE/ASE Mid 40
06/06/2001	Έναρξη διαπραγμάτευσης για όλους τους επενδυτές του προϊόντος. Σύμβαση αγοράς μετοχών με σύμφωνο επαναγοράς (Stock Repo)
07/06/2001	Έναρξη διαπραγμάτευσης για όλους τους επενδυτές του προϊόντος. Σύμβαση αγοράς μετοχών με σύμφωνο επαναπώλησης (Stock Reverse Repo)
19/11/2001	Έναρξη διαπραγμάτευσης του προϊόντος ΣΜΕ επί των μετοχών ΕΤΕ, ΟΤΕ, Coca Cola ΕΕΕ, Πάναφον, Alpha Bank, INTPAKOM και της τράπεζα Πειραιώς
02/04/2002	Εισαγωγή διαπραγμάτευσης επί των μετοχών Alpha Bank και INTPAKOM
18/11/2002	Σύμβαση επαναγοράς – Repurchase agreement (RA)
07/01/2003	Εισαγωγή διαπραγμάτευσης δικαιωμάτων προαίρεσης στις μετοχές ΕΤΕ, ΟΤΕ, Alpha Bank, INTPAKOM

19/5/2003	Εισαγωγή διαπραγμάτευσης ΣΜΕ στην συναλλαγματική ισοτιμία ευρώ/δολαρίου
Φεβρουάριος 2004	Εισαγωγή διαπραγμάτευσης ΣΜΕ επί των μετοχών της EFG Eurobank Ergasias, ΟΠΑΠ και ΔΕΗ
Ιούνιος 2004	Εισαγωγή διαπραγμάτευσης ΣΜΕ επί των μετοχών Cosmote και EXAE
Υπό ένταξη	Δικαιώματα προαίρεσης στη συναλλαγματική ισοτιμία ευρώ/δολαρίου

Πίνακας 2 Συναλλακτική δραστηριότητα της αγοράς παραγώγων του χρηματιστηρίου Αθηνών

Συναλλακτική δραστηριότητα της αγοράς παραγώγων του χρηματιστηρίου Αθηνών			
Έτος	Αριθμός Συμβολαίων	Αξία Συναλλαγών (σε εκ. ευρώ)	
		Μη σταθμισμένη *	Σταθμισμένη **
1999	97.754	857,76	857,76
2000	2.380.335	9.419,89	9.419,89
2001	4.358.866	11.462,49	12.300,85
2002	7.387.574	12.654,98	12.692,03
2003	9.683.044	19.147,19	20.987,39
2004	7.581.116	19.568,7	19.568,7
Σύνολο	31.488.689	73.111,01	77.826,62
<p><i>*Η συνολική αξία των συναλλαγών των δικαιωμάτων επί των δεικτών FTSE/ASE 20 και FTSE/MID 40 υπολογίζεται με βάση την τιμή τους.</i></p> <p><i>**δ- σταθμισμένη συνολική αξία συναλλαγών</i></p>			

Κεφάλαιο 2

Η λειτουργία των αγορών παραγώγων

2.1 Εισαγωγή

Οι αγορές παραγώγων προϊόντων λειτουργούν ως μηχανισμοί διοχέτευσης χρηματικών πόρων και διασποράς των κινδύνων. Για το λόγο αυτό θα πρέπει μέσα από τη λειτουργία τους να εξυπηρετούνται τα συμφέροντα όλων των συναλλασσόμενων στις αγορές αυτές. Ευθύνη για την προστασία των συμφερόντων αυτών καθώς και της ομαλής και εύρυθμης λειτουργίας των παραγώγων αγορών φέρουν όχι μόνο τα χρηματιστήρια και τα μέλη του αλλά και η εποπτεία που εξασκεί η Πολιτεία. Συνεπώς για την επιτυχία αυτού του θεσμού θα πρέπει όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς και τα μέλη της αγοράς να καθιερώσουν και να διατηρήσουν ένα περιβάλλον διάφανων και αξιόπιστων συναλλαγών για όλους τους συναλλασσόμενους. Παρέκκλιση από αυτό το αποδεκτό περιβάλλον θα πρέπει να αποτρέπεται με κίνητρα και αντικίνητρα που επιβάλλονται με αυστηρούς και συνεχείς εποπτικούς ελέγχους.

Στην Ελλάδα οι διαπραγματεύσεις χρηματιστηριακών παραγώγων αξιογράφων μέσω οργανωμένης αγοράς ξεκίνησαν στις 27/8/1999. Ήδη η αγορά διανύει το πέμπτο έτος λειτουργίας της προσφέροντας συνθήκες διαφανών συναλλαγών και ικανοποιητικής ρευστότητας καθώς και εξασφάλιση των συναλλαγών από ενδεχόμενες επισφάλειες των συναλλασσόμενων. Η δομή αυτή περιλαμβάνει την Αγορά Παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών, την Εταιρεία Εκκαθάρισης Συναλλαγών επί Παραγώγων (ΕΤΕΣΕΠ) και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούμε στις πρακτικές λειτουργίες των παραγώγων αγορών διεθνώς και ειδικότερα στην ελληνική αγορά παραγώγων. Παρόλο που η ελληνική αγορά έχει διαφορές ως προς τη λειτουργία της σε σχέση με αγορές παραγώγων άλλων χωρών εν τούτοις η κύρια φιλοσοφία και τα εργαλεία ελέγχου των συναλλαγών που χρησιμοποιούνται παραμένουν ίδια.

Κύριος στόχος των αγορών παραγώγων είναι να προσφέρουν ένα ικανοποιητικό πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορεί να γίνει η μεταβίβαση του κινδύνου μεταξύ των αντισταθμιστών αλλά και από τους αντισταθμιστές στους κερδοσκόπους με το λιγότερο δυνατό κόστος αλλά και σε συνθήκες ρευστότητας. Βέβαια το ευρύτερο κοινωνικό όφελος θα προκύψει εφόσον η αγορά συγκεντρώσει το ενδιαφέρον πολλών, λειτουργήσει απρόσκοπτα και αβίαστα και έχει εξασφαλίσει υψηλό βαθμό επάρκειας κεφαλαίων. Αυτό το τελευταίο χαρακτηριστικό έχει ιδιαίτερη σημασία καθώς στις αγορές παραγώγων επιτρέπεται η ανάληψη θέσεων με την κάλυψη ενός μόνου μικρού ποσοστού της ονομαστικής αξίας των συναλλαγών. Ενώ οι τιμές των παραγώγων κινούνται περίπου όπως και οι τιμές στην αγορά μετρητοίς οι ανειλημμένες θέσεις επηρεάζονται πολλαπλασιαστικά εντονότερα καθώς η απαιτούμενη κάλυψη είναι μικρή και διαρκεί λίγες μόνο μέρες συνεχών δυσμενών μεταβολών των τιμών. Ως εκ τούτου μεγάλη σημασία για τη βιωσιμότητα του χρηματιστηρίου έχουν οι μηχανισμοί διαχείρισης κινδύνου από τις μεταβολές των τιμών ενώ ταυτόχρονα πρέπει οι μηχανισμοί αυτοί να μη περιτέλλουν την επιθυμία των ενδιαφερομένων για συναλλαγές.

2.2 Τα Χρηματιστήρια Παραγώγων Διεθνώς

Γενικά τα ανά τον κόσμο χρηματιστήρια παραγώγων είναι είτε ανώνυμες εταιρείες που ανήκουν σε μετόχους είτε μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί και αποτελούνται από φυσικά μέλη ή εταιρείες. Από την ιδιότητα του μέλους απορρέει η κατοχή θέσης στο χρηματιστήριο μέσω της οποίας το μέλος διενεργεί συναλλαγές με το ελάχιστο δυνατό κόστος. Μερικά χρηματιστήρια ορίζουν συγκεκριμένο αριθμό θέσεων που διαθέτουν για πραγματοποίηση συναλλαγών. Άλλα χρηματιστήρια δεν έχουν περιορισμούς στον αριθμό μελών εφόσον πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Καθώς οι συναλλαγές επιτρέπονται μόνο μέσω των μελών σε περιόδους μεγάλου όγκου δραστηριότητας η κατοχή θέσης για τα χρηματιστήρια με ορισμένο αριθμό θέσεων αναδεικνύεται πολύ επωφελής για τα μέλη. Το γεγονός αυτό αυξάνει την αξία της θέσης σε βαθμό που αυτή γίνεται αντικείμενο αγοραπωλησίας. Διαχρονικά οι παρατηρούμενες τιμές από τις αγοραπωλησίες θέσεων μεταβάλλονται ανάλογα με τον όγκο των συναλλαγών στο χρηματιστήριο. Ο όγκος των συναλλαγών είναι ο κύριος παράγοντας που δημιουργεί διαφορές στην αξία των θέσεων σε διάφορα χρηματιστήρια.

Κάποια από τα χρηματιστήρια που λειτουργούν ως ανώνυμες εταιρείες (μεταξύ των οποίων και το Χρηματιστήριο Αθηνών) διαθέτουν μετοχές εισηγμένες στο εγχώριο χρηματιστήριο αξιών. Στην περίπτωση αυτή η αυξημένη συναλλακτική δραστηριότητα που είναι συνυφασμένη με ανάλογη κερδοφορία απεικονίζεται στην τιμή της εισηγμένης μετοχής.

Είτε είναι είτε δεν είναι κερδοσκοπικοί οργανισμοί τα χρηματιστήρια παραγώγων επιδιώκουν μια διαχείριση η οποία να αποβαίνει προς όφελος των μελών. Οι επαγγελματίες διαχειριστές οι οποίοι καλούνται να αναλάβουν τη διαχείριση του χρηματιστηρίου επιδιώκουν να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες ώστε αυτό να προσελκύει το ενδιαφέρον των απανταχού ενδιαφερομένων και να αυξήσουν το μέγεθος της δραστηριότητας του. Με αυτό το σκοπό μεταξύ άλλων: 1) διαμορφώνουν τα υπάρχοντα συμβόλαια ώστε τα χαρακτηριστικά μεγέθους, χρόνου, τρόπου και τόπου παράδοσης να ανταποκρίνονται καλύτερα στις πραγματικές ανάγκες και επιθυμίες των συναλλασσόμενων, 2) προωθούν την ανάπτυξη και εισαγωγή νέων προϊόντων και συμβολαίων και εγκαθιστούν νέες τεχνολογίες και συστήματα συναλλαγών ώστε αυτές να διενεργούνται ευκολότερα, γρηγορότερα και με λιγότερο κόστος, και 3) δημιουργούν συστήματα συνεργασίας και επικοινωνίας με άλλα χρηματιστήρια που προσφέρουν παρεμφερή προϊόντα ή ευρίσκονται σε άλλη γεωγραφική θέση ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες ενός συναλλασσόμενου σε εικοσιτετράωρη βάση συναλλαγών.

Βέβαια για την επιτυχία των ανωτέρω στόχων η διοίκηση του χρηματιστηρίου δεν ενεργεί αυτόβουλα αλλά αξιοποιεί την εμπειρία και γνώση των μελών του εντάσσοντας τα σε ομάδες εργασίας και επιτροπές ώστε να συντονίζονται οι επί μέρους προσπάθειες και να επιτυγχάνονται οι εκάστοτε στόχοι.

2.3 Η Αγορά Παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών

Η Αγορά Παραγώγων ξεκίνησε με την ίδρυση του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών (ΧΠΑ) που έγινε με το Νόμο 2533 του 1997, η δε λειτουργία του ως ανώνυμος εταιρεία συμπληρώθηκε και από το Νόμο 2733/99. Ο κύριος σκοπός του ΧΠΑ ήταν να οργανώσει και να υποστηρίξει τη λειτουργία του συστήματος συναλλαγών στη χρηματιστηριακή αγορά παραγώγων καθώς και άλλης συναφούς δραστηριότητας.

Στα πρώτα χρόνια το ΧΠΑ λειτουργούσε με ξεχωριστή διοίκηση εννεαμελούς συμβουλίου του οποίου τα 3 μέλη ορίζονταν από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και τα υπόλοιπα από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων. Το διοικητικό συμβούλιο του ΧΠΑ ασκούσε διοικητικές και διαχειριστικές αρμοδιότητες ήταν επιφορτισμένο με τον καθορισμό των παραγώγων που αποτελούσαν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο ΧΠΑ αποδεχόταν ή και απέρριπτε αιτήσεις Εταιρειών Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΕΠΕΥ) και μελών του ΧΑΑ για την απόκτηση της ιδιότητας μέλους του ΧΠΑ, έλεγχε και επόπτευε τα μέλη του ΧΠΑ, εξέδιδε κανονιστικές αποφάσεις και επέβαλε διοικητικές κυρώσεις.

Για την καλύτερη λειτουργία αλλά και τη μείωση του κόστους λειτουργίας μέσω οικονομικών κλίμακας από το 2002 δρομολογήθηκε η αναδιοργάνωση της χρηματιστηριακής αγοράς με κινητήρια δύναμη την εταιρεία συμμετοχών Ελληνικά Χρηματιστήρια ΑΕ (ΕΧΑΕ) και ως κύριους άξονες αφενός τις χρηματιστηριακές αγορές αξιών και παραγώγων και αφετέρου το Κεντρικό Αποθετήριο Αθηνών (ΚΑΑ) και την ΕΤΕΣΕΠ ως φορείς εκκαθάρισης των αντίστοιχων αγορών. Στη διάρκεια του 2002 το ΧΠΑ συγχωνεύθηκε με το ΧΑΑ και μαζί απετέλεσαν το Χρηματιστήριο Αθηνών ΑΕ (ΧΑ). Πιο συγκεκριμένα η λειτουργική δομή του ΧΠΑ αποτελεί πλέον την Αγορά Παραγώγων ως αυτοδύναμο τμήμα του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Σε μια άλλη εξέλιξη το Νοέμβριο του 2003 το κράτος αποδεσμεύθηκε από την ιδιοκτησία και τον έλεγχο του Χρηματιστηρίου Αθηνών μεταβιβάζοντας τις μετοχές του στις τράπεζες επιτρέποντας μεγαλύτερη αυτονομία στις αποφάσεις του απαλλαγμένες από πολιτικές σκοπιμότητες ώστε να μπορεί να διεκδικήσει τη θέση που του ανήκει στην ευρωπαϊκή χρηματιστηριακή αγορά.

2.3.1 Τα μέλη της Αγοράς Παραγώγων

Ως μέλη της Αγοράς Παραγώγων δικαιούνται να γίνουν οι εταιρείες ΑΧΕ ή ΕΠΕΥ και έχουν την απαραίτητη τεχνική υποδομή. Ως μέλη μπορούν να διενεργούν συναλλαγές στην Αγορά Παραγώγων. Οι συμβάσεις που καταρτίζουν τα μέλη είναι συμβάσεις εντός κύκλου, δηλαδή η συνηθής δημιουργία παραγώγων αξιογράφων με την ύπαρξη δύο εντολών για ανάληψη αντίθετων θέσεων. Τέλος τα μέλη της Αγοράς Παραγώγων μπορούν εφόσον το επιθυμούν να πραγματοποιούν συναλλαγές παραγώγων ως ειδικοί διαπραγματευτές (market makers) τύπου Α ή Β εφόσον πληρούν τα ειδικά κριτήρια επάρκειας κεφαλαίου, έχουν αποκτήσει την εν λόγω ιδιότητα και έχουν καταρτίσει ανάλογες συμβάσεις με την Αγορά Παραγώγων και την ΕΤΕΣΕΠ.

Τα μέλη της Αγοράς Παραγώγων δεν κατέχουν θέσεις (όπως σε άλλα διεθνή χρηματιστήρια) ούτε υποχρεούνται να κατέχουν τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου του χρηματιστηρίου. Με την αποδοχή τους ως μέλη θα πρέπει να καταβάλουν ένα αρχικό ποσό και μια ετήσια συνδρομή ώστε να διατηρήσουν τα δικαιώματα διενέργειας συναλλαγών. Τα δικαιώματα αυτά δεν είναι μεταβιβάσιμα σε άλλους όπως για παράδειγμα στα χρηματιστήρια των ΗΠΑ όπου η επιτυχία καθενός από αυτά αποκρυσταλλώνεται στην αξία της θέσης.

2.3.2 Προϋποθέσεις Απόκτησης Άδειας

Η ιδιότητα του μέλους της Αγοράς Παραγώγων και της ΕΤΕΣΕΠ απορρέει από την έγκριση των ΔΣ των δύο παραπάνω εταιρειών η οποία δεν δίνεται αυτόνομα αλλά απαιτείται να ακολουθηθεί μια διαδικασία. Σύμφωνα με το νόμο το υποψήφιο μέλος θα πρέπει να διαθέτει τα απαραίτητα τεχνικά μέσα όπως αυτά ορίζονται στον

κανονισμό της Αγοράς Παραγώγων. Η αίτηση για την απόκτηση της ιδιότητας μέλους που απευθύνεται στην ΕΤΕΣΕΠ και στην Αγορά Παραγώγων θα πρέπει να συνοδεύεται από ένα Υπόμνημα στο οποίο θα περιγράφονται με λεπτομέρεια οι διαδικασίες που θα τηρεί το μέλος κατά την διαπραγμάτευση ή/και εκκαθάριση των συναλλαγών.

Πιο συγκεκριμένα πέρα από τα απαιτούμενα κεφάλαια θα πρέπει να περιγράφεται με σαφήνεια η οργάνωση της εταιρείας και οι απαραίτητες αλλαγές που θα προκύψουν στα τμήματα εσωτερικού ελέγχου, διαχείρισης των κινδύνων, οικονομικής διεύθυνσης, υποδοχής πελατών παραγώγων, εκκαθάρισης των συναλλαγών επί παραγώγων και το τμήμα διαπραγμάτευσης παραγώγων. Επίσης, σημαντικό στοιχείο είναι η λεπτομερής περιγραφή των εσωτερικών διαδικασιών της εταιρείας και η προσαρμογή στον Κανονισμό Λειτουργίας της Αγοράς Παραγώγων και της ΕΤΕΣΕΠ καθώς και η ύπαρξη στελεχών πιστοποιημένων από την Αγορά Παραγώγων.

Τέλος η απόκτηση της ιδιότητας μέλους δεν μπορεί να επιτευχθεί εάν προηγουμένως η υποψήφια εταιρεία δεν συμμετάσχει ενεργά και με επιτυχία στις εικονικές συνεδριάσεις συναλλαγών και εκκαθάρισης που πραγματοποιούνται αντίστοιχα από την Αγορά Παραγώγων και την ΕΤΕΣΕΠ. Η συμμετοχή των εταιρειών στη διαδικασία αυτή είναι απαραίτητη καθώς έτσι προετοιμάζεται τόσο η ίδια όσο και τα στελέχη της που θα αναλάβουν υπεύθυνες θέσεις στην διεκπεραίωση των συναλλαγών και στην εκκαθάριση.

2.3.3 Κατηγορίες Μελών

Τα μέλη της Αγοράς Παραγώγων εντάσσονται σε μια από δύο κατηγορίες: **παραγγελιοδόχοι** (απλά μέλη) και **διαπραγματευτές**. Παραγγελιοδόχοι είναι εκείνα τα μέλη που εκτελούν εντολές των πελατών τους, δηλαδή είναι εντολοδόχοι χωρίς να μπορούν να εκτελούν πράξεις για λογαριασμό τους κάτι που μπορούν να κάνουν μόνον οι ειδικοί διαπραγματευτές.

Οι διαπραγματευτές ανάλογα με τις υποχρεώσεις τους διακρίνονται σε απλούς διαπραγματευτές και σε ειδικούς διαπραγματευτές. Οι **απλοί διαπραγματευτές** ή απλώς **διαπραγματευτές** από τη μία πλευρά λειτουργούν ως εντολοδόχοι για τους πελάτες τους και από την άλλη διενεργούν απευθείας συναλλαγές για λογαριασμό τους. Βέβαια κατά την εκτέλεση εντολών είναι υποχρεωμένοι να τηρούν τον Κανονισμό Δεοντολογίας που μεταξύ άλλων προβλέπει ότι για την εισαγωγή εντολών προηγούνται οι εντολές των πελατών και ακολουθούν οι εντολές των ιδίων των ειδικών διαπραγματευτών.

Οι ειδικοί διαπραγματευτές πέρα από τα δικαιώματα που έχουν οι απλοί διαπραγματευτές έχουν και την υποχρέωση να προσφέρουν τιμές αγοράς και πώλησης για κάθε ενδιαφερόμενο που θέλει να προβεί σε συναλλαγή. Οι κανονισμοί λειτουργίας είναι προκαθορισμένοι και αποσαφηνίζεται σε ποιες σειρές προϊόντων θα δίνουν τιμές, το ελάχιστο μέγεθος συμβολαίων που θα πρέπει να είναι διατεθειμένοι να αγοραπωλήσουν και το ανώτατο άνοιγμα μεταξύ τιμής προσφοράς και ζήτησης. Πιο συγκεκριμένα όσον αφορά τα προθεσμιακά συμβόλαια ΣΜΕ στο FTSE/ASE-20 για τους δύο κοντινότερους μήνες παράδοσης είναι υποχρεωμένοι να δίνουν τιμές συνεχώς, ενώ για τους υπόλοιπους μήνες να δίνουν τιμές εντός 3 λεπτών αφότου τους ζητηθεί. Σε όλες τις περιπτώσεις θα πρέπει κατά το ελάχιστο να προσφέρουν να αγοράσουν ή να πουλήσουν τουλάχιστον 10 συμβόλαια για κάθε μήνα εκπνοής, ενώ το μέγιστο άνοιγμα (διαφορά μεταξύ της τιμής στην οποία πωλούν και τιμής στην οποία

αγοράζουν) δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 8 μονάδες δείκτη για τους δύο κοντινότερους μήνες εκπνοής και 15 μονάδες δείκτη για τους υπόλοιπους μήνες.

Όπως γίνεται αντιληπτό από τα ανωτέρω οι ειδικοί διαπραγματευτές διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο ώστε να επικρατήσει ένα επίπεδο ελάχιστης ρευστότητας στην αγορά. Ο ρόλος τους αντιστοιχεί στο ρόλο του διαπραγματευτή της αγοράς (market maker) σε άλλες οργανωμένες αγορές και η παρουσία τους κρίνεται απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία της αγοράς, ιδιαίτερα όταν αυτή δεν έχει μεγάλο βάθος.

Επειδή η υποχρέωση τους να στηρίζουν συνεχώς την αγορά τους υποχρεώνει σε αγοραπωλησίες συμβολαίων θα πρέπει να διαθέτουν ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης κινδύνου και ικανά στελέχη με ειδικές γνώσεις καθώς και ανάλογη κεφαλαιακή επάρκεια. Βέβαια για όλες τις υποχρεώσεις στις οποίες υποβάλλονται οι ειδικοί διαπραγματευτές τους προσφέρονται ανάλογα οικονομικά κίνητρα.

2.4 Τρόπος Διεξαγωγής Συναλλαγών

Ο τρόπος με τον οποίο διεξάγονται οι συναλλαγές δεν είναι ίδιος σε όλα τα χρηματιστήρια παραγώγων. Το κύριο γνώρισμα που χαρακτηρίζει τα χρηματιστήρια είναι ότι οι διαπραγματεύσεις πραγματοποιούνται σε ένα συγκεκριμένο χώρο είτε από φυσικά πρόσωπα είτε μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών στο πλαίσιο μιας οργανωμένης αγοράς. Η κύρια διάκριση στον τρόπο διεξαγωγής των συναλλαγών είναι υπό τη μορφή των συναλλαγών είναι υπό τη μορφή δημοπρασίας (auction market trading) και υπό τη μορφή ηλεκτρονικών αγορών μέσω υπολογιστών. (electronic trading).

2.4.1 Οι Αγορές Δημοπρασίας

Πρόκειται για αγορές που λειτουργούν με τη φυσική παρουσία όλων των εντολοδόχων και διαπραγματευτών σε αυτές. Μέσα στο χρηματιστήριο δημιουργούνται ειδικοί χώροι διαπραγμάτευσης μικροθεάτρου πολυγωνικού σχήματος (trading pit), όπου αντί θέσεων υπάρχουν σκαλοπάτια. Σε αυτά συγκεντρώνονται οι διαπραγματευτές και εκπρόσωποι από όλους τους υπολοίπους. Στο κέντρο του μικροθεάτρου βρίσκονται οι εκπρόσωποι του χρηματιστηρίου όπου με τη βοήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών καταγράφουν τα συμβόλαια που αγοραπωλούνται καταχωρώντας τον αριθμό των συμβολαίων, το μήνα εκπνοής και την τιμή τους. Κάθε συναλλασσόμενος φοράει ειδική ζακέτα εργασίας με τρία αρχικά γράμματα σε εμφανές σημείο με τα οποία είναι γνωστός.

Η επικοινωνία καθενός συναλλασσόμενου με τους υπολοίπους παρουσιάζει την εικόνα μιας χαώδους κατάστασης και γίνεται με υστερικές φωνές από όλους προς όλους (open outcry). Υπάρχει βέβαια και το ανεπίσημο σύστημα με νοήματα της παλάμης και των δαχτύλων. Έτσι η παρατεταμένη παλάμη που ανοίγει προς τα έξω δηλώνει ότι προσφέρονται συμβόλαια προς πώληση ενώ η παρατεταμένη παλάμη που κλείνει προς τα έσω δηλώνει την πρόθεση για αγορά. Ο μήνας εκπνοής, ο αριθμός των συμβολαίων και η προσφερόμενη τιμή γνωστοποιούνται με τις ανάλογες κινήσεις των δαχτύλων.

Στις αγορές δημοπρασίας άσχετα με το ποιο σύστημα επικοινωνεί κανείς ο στόχος είναι η ανεύρεση κάποιου άλλου που στην προτεινόμενη τιμή θα συμφωνήσει να αναλάβει την αντίθετη θέση. Οι αγορές αυτές είναι διαδεδομένες στις ΗΠΑ και χρησιμοποιούνται ακόμη και σήμερα στην εποχή της τεχνολογίας και των υπολογιστών αλλά δέχονται συνεχείς και ισχυρές πιέσεις για την αντικατάστασή τους από τις ηλεκτρονικές αγορές μια εξέλιξη που έχει ήδη αρχίσει και αναπόφευκτα δεν θα αργήσει να ολοκληρωθεί.

2.4.2 Οι Ηλεκτρονικές Αγορές

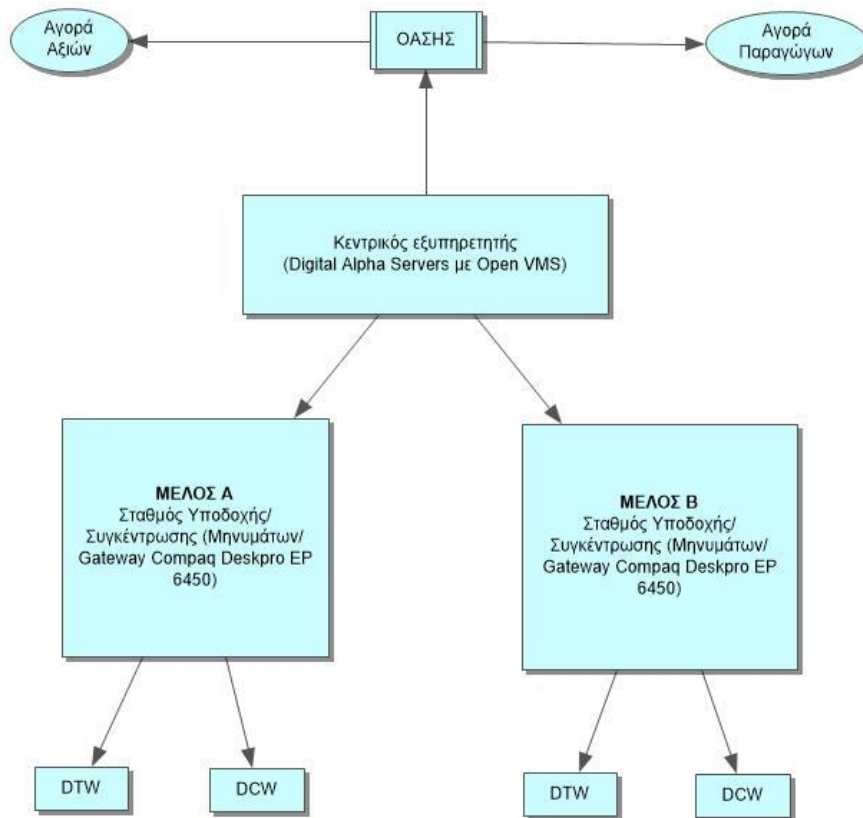
Στις αγορές αυτές η διαπραγμάτευση και αγοραπωλησία συμβολαίων γίνεται απρόσωπα. Οι εντολές φθάνουν στους εντολοδόχους και διαβιβάζονται μέσω τερματικών στο κεντρικό σύστημα. Όταν δύο αντίθετες εντολές συνταιριαστούν ως προς την τιμή τότε πραγματοποιείται η συναλλαγή και μεταδίδεται στο σύστημα ώστε να γνωστοποιηθεί προς όλους τους ενδιαφερόμενους.

Όσον αφορά την Αγορά Παραγώγων η διενέργεια των συναλλαγών γίνεται με ηλεκτρονικούς υπολογιστές και υποστηρίζεται από το σύστημα ΟΑΣΗΣ (Ολοκληρωμένου Αυτόματου Συστήματος Ηλεκτρονικών Συναλλαγών) όπως και η Αγορά Αξιών. Η δομή του όλου συστήματος που συνδέει το κεντρικό σύστημα με την Αγορά Παραγώγων και τα μέλη του απεικονίζεται στο παρακάτω σχήμα.

Όπως διαφαίνεται στο σχήμα αυτό υπάρχουν οι κεντρικοί εξυπηρετητές ως υπολογιστική πλατφόρμα των εφαρμογών και είναι εγκατεστημένοι μαζί με τους υπολογιστές Χ.Α.Α. Πάνω στους εξυπηρετητές δικτυώνονται οι σταθμοί συγκέντρωσης και υποδοχής μηνυμάτων (gateways) που βρίσκονται στα κατά τόπους γραφεία των μελών. Τέλος υπάρχουν οι σταθμοί εργασίας τεχνολογίας προσωπικών υπολογιστών που φέρουν όλες τις εφαρμογές που απαιτούνται τόσο για τις συναλλαγές όσο και για την εκκαθάριση.

Οι εισερχόμενες εντολές στο σύστημα μπαίνουν σε μια σειρά κατάταξης ανάλογα με την τιμή τους και το χρόνο εισαγωγής τους. Οι εντολές που δίνονται έχουν συγκεκριμένη διάρκεια, δηλαδή υπάρχει περιορισμός για το εάν θα ισχύσουν μέχρι μια συγκεκριμένη ημερομηνία μέχρι να ακυρωθούν ή μόνο για την ημέρα υποβολής τους.

Εικόνα 1 Η Ηλεκτρονική Δομή του Συστήματος Συναλλαγών στην Αγορά Παραγώγων

όπου:

DTW= Derivatives Trading Workstation, DCW=Derivatives Clearing Workstation
DTW= Derivatives Trading Workstation, DCW=Derivatives Clearing Workstation

(Πηγή: Εισαγωγή στο ΧΠΑ και στην ΕΤΕΣΕΠ, Χρηματιστήριο Παραγώγων Αθηνών, 1999).

2.5 Εταιρεία Εκκαθάρισης

Για κάθε ένα χρηματιστήριο παραγώγων υπάρχει μια εταιρεία εκκαθάρισης που καταγράφει τις θέσεις και υποχρεώσεις καθενός συμμετέχοντος ενώ ταυτόχρονα παίζει πρωταρχικό ρόλο στη διασφάλιση της φερεγγυότητας του. Καθώς οι ανειλημμένες θέσεις δεν καλύπτονται σε όλο το μέγεθος της ονομαστικής αξίας που αντιπροσωπεύουν αλλά μόνο κατά 10-20% είναι απαραίτητο όπως τηρούνται τα κατάλληλα μέσα ώστε ανά πάσα στιγμή παρά τις μεταβολές των τιμών όλες οι ανοιχτές θέσεις να διαθέτουν καλύμματα. Σε αντίθετη περίπτωση η εταιρεία εκκαθάρισης επεμβαίνει και απαιτεί τη δέσμευση νέων καλυμμάτων, κλείνει δε τις ανοιχτές θέσεις σε περίπτωση που αυτά δεν προσφερθούν άμεσα.

Πέρα από τις υποχρεώσεις του ρόλου της διασφάλισης της φερεγγυότητας του χρηματιστηρίου παραγώγων η εταιρεία εκκαθάρισης είναι υποχρεωμένη να διατηρεί ενήμερα τα καλύμματα, καθώς η ίδια παρεμβάλλεται σε κάθε συναλλαγή μεταξύ του αγοραστή και του πωλητή. Η παρεμβολή αυτή γίνεται αμέσως μετά τη συναλλαγή ώστε να αποδεσμεύεται πλήρως ο αγοραστής από τον πωλητή τόσο όσον αφορά στην

αγοραπωλησία του συμβολαίου όσο και στην υποχρέωση να ανταποκριθούν στους όρους του συμβολαίου.

2.5.1 Η Εταιρεία Εκκαθάρισης Συναλλαγών επί Παραγώγων (ΕΤΕΣΕΠ)

Στην Ελλάδα ως εταιρεία εκκαθάρισης των παραγώγων προϊόντων δημιουργήθηκε η ΕΤΕΣΕΠ και έγινε παράλληλα με την ίδρυση του ΧΠΑ με το Νόμο 2533/97, λειτουργεί δε ως ανώνυμος εταιρεία. Κύριος σκοπός της είναι η συμμετοχή στις συμβάσεις που καταρτίζονται στην Αγορά Παραγώγων, η εκκαθάριση των συναλλαγών αυτών και η διασφάλιση εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων μερών που απορρέουν από τις συναλλαγές.

Η ΕΤΕΣΕΠ διοικείται από επταμελές συμβούλιο κατά τις διατάξεις του νόμου περί ανώνυμων εταιρειών και τις διατάξεις του καταστατικού της. Το 98% του μετοχικού της κεφαλαίου βρίσκεται στον έλεγχο της ΕΧΑΕ η οποία και ορίζει τη διοίκησή της.

Τέλος για την απόκτηση της ιδιότητας του μέλους ισχύουν ότι ισχύει και για τα μέλη της Αγοράς Παραγώγων, με άλλα λόγια θα πρέπει να αφορούν εταιρείες ΕΠΕΥ.

2.5.2 Η Λειτουργία του Οίκου Εκκαθάρισης στις Αγορές Παραγώγων

Σε περίπτωση σύναψης συμβολαίου εκτός οργανωμένης αγοράς τα δύο αντισυμβαλλόμενα μέρη Α (αγοραστής) και Π (πωλητής) δεσμεύονται μεταξύ τους και υποχρεούνται να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με τους όρους του συμβολαίου. Ως εκ τούτου δεν μπορούν να μεταπωλήσουν το συμβόλαιο σε κάποιον τρίτο ούτε να προβούν στην εκπλήρωση του συμβολαίου τους πριν τη λήξη του. Έτσι η εκπλήρωση των ορών του συμβολαίου εκπορεύεται από την πιστοληπτική ικανότητα του καθενός από τους δύο αντισυμβαλλόμενους. Η σχέση εξάρτησης μεταξύ των δύο μερών απεικονίζεται στο παρακάτω σχήμα.

Εικόνα 2 Η σχέση εξάρτησης δύο αντισυμβαλλόμενων σε συμβόλαια μη οργανωμένης αγοράς παραγώγων

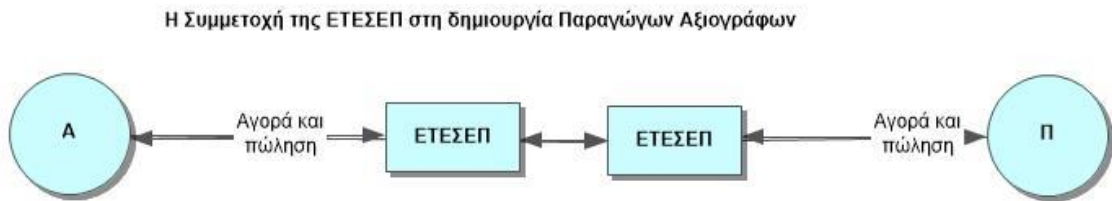
Η σχέση εξάρτησης δύο Αντισυμβαλλομένων σε Συμβόλαια μη Οργανωμένης Αγοράς Παραγώγων

Στην περίπτωση σύναψης συμβολαίου στην οργανωμένη αγορά των παραγώγων ο οίκος εκκαθάρισης παρεμβάλλεται μεταξύ αγοραστή και πωλητή κάθε συμβολαίου ώστε να δρα ως αντισυμβαλλόμενη και να αποτελεί την εγγυήτρια σε κάθε πράξη. Πιο συγκεκριμένα στην Ελλάδα σε κάθε συναλλαγή που διενεργείται στην Αγορά Παραγώγων, η ΕΤΕΣΕΠ ως οίκος εκκαθάρισης συμμετέχει διενεργώντας δύο ταυτόχρονες αντίθετες και ξεχωριστές συμφωνίες. Όπως παρουσιάζεται γραφικά στο παρακάτω σχήμα η μία συμφωνία γίνεται μεταξύ του αγοραστή (Α) και της ΕΤΕΣΕΠ και η άλλη μεταξύ της ΕΤΕΣΕΠ και του πωλητή (Π). Επειδή οι δύο συμφωνίες της ΕΤΕΣΕΠ αντιπροσωπεύουν ακριβώς την ίδια αξία και είναι αντίθετες εκμηδενίζει η μια την άλλη

με αποτέλεσμα η καθαρή θέση συναλλαγής της στο τέλος της ημέρας να είναι μηδέν και να παραμένει έτσι για κάθε νέο συμβόλαιο που δημιουργείται.

Εικόνα 3 Η συμμετοχή της ΕΤΕΣΕΠ στη δημιουργία Παραγώγων Αξιογράφων

Ο μηδενισμός των θέσεων που αναλαμβάνει η ΕΤΕΣΕΠ από τη σύναψη συμβολαίων αναλύεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3 Ο μηδενισμός της θέσης της ΕΤΕΣΕΠ κατά την σύναψη συμβολαίου

Ο Μηδενισμός της Θέσης της ΕΤΕΣΕΠ κατά τη Σύναψη Συμβολαίου			
Συμμετέχων		Θέση	Πρόσημο Θέσης
Αγοραστής	A	Θετική	+
Αντισυμβαλλόμενος Αγοραστή	ΕΤΕΣΕΠ	Αρνητική	-
Αντισυμβαλλόμενος Πωλητή	ΕΤΕΣΕΠ	Θετική	+
Πωλητής	Π	Αρνητική	-
ΣΥΝΟΛΟ		Ουδέτερη θέση	Ουδέτερο πρόσημο

Η ύπαρξη αντίθετων θέσεων είναι το κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα των παραγώγων αγορών. Ο πίνακας 3 καταγράφει τις θέσεις που αναλαμβάνει ο κάθε συμβαλλόμενος σε ένα συμβόλαιο. Και ενώ η ΕΤΕΣΕΠ έχοντας μια αρνητική και μια θετική θέση ταυτόχρονα για το ίδιο συμβόλαιο καταλήγει να έχει μηδενική ή ουδέτερη θέση το ίδιο συμβαίνει και για τους δύο αντισυμβαλλόμενους Α και Π μαζί. Έτσι συνολικά στην αγορά η σύναψη ενός συμβολαίου ΣΜΕ δεν δημιουργεί περισσότερη αξία ούτε αυξάνει τον κίνδυνο της οικονομίας. Απλώς μετακυλιεται ο κίνδυνος ανάμεσα στους αντισυμβαλλόμενους.

Περαιτέρω η ανωτέρω διαδικασία από το ένα μέρος απελευθερώνει τον αγοραστή και πωλητή από την υποχρέωση να διαπραγματευτούν ξανά στο μέλλον με αποτέλεσμα την αύξηση της ρευστότητας των συναλλαγών. Από το άλλο μέρος διασφαλίζει την

εκπλήρωση του συμβολαίου και για τα δύο μέρη ακόμη και στην περίπτωση που το άλλο μέρος πτωχεύσει. Αυτού του είδους η εγγύηση καλύπτει όλα τα συμβόλαια που δημιουργούνται και βοηθά τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής βιωσιμότητας του χρηματιστηρίου.

Στον παρακάτω πίνακα περιγράφεται μια αλληλουχία συναλλαγών όπου η ΕΤΕΣΕΠ παρεμβάλλεται μεν αλλά χωρίς να διατηρεί ανοιχτές θέσεις. Η αλληλουχία αυτή που στο παράδειγμα αυτό ολοκληρώνεται με τη συναλλαγή των Ρ και Β με το κλείσιμο όλων των συμβολαίων είναι η ίδια που ακολουθείται για όλα τα συμβόλαια και καθ' όλη τη χρονική διάρκεια των συμβολαίων μέχρι τη λήξη τους.

Πίνακας 4 Η θέση της ΕΤΕΣΕΠ στις συναλλαγές παραγώγων

Η θέση της ΕΤΕΣΕΠ στις Συναλλαγές Παραγώγων				
Χρονική Περίοδος	Αντισυμβαλλόμενος (Αγοραστής)	Ενδιάμεσος (Πωλητής)	Ενδιάμεσος (Αγοραστής)	Αντισυμβαλλόμενος (Πωλητής)
1	A	ΕΤΕΣΕΠ	ΕΤΕΣΕΠ	Π
2	B	ΕΤΕΣΕΠ	ΕΤΕΣΕΠ	A
3	Π	ΕΤΕΣΕΠ	ΕΤΕΣΕΠ	P
4	P	ΕΤΕΣΕΠ	ΕΤΕΣΕΠ	B

Ειδικότερα λόγω της δυνατότητας αναίρεσης του συμβολαίου κάθε συναλασσόμενου σε χρόνο μετά τη σύναψη αλλά πριν την εκπνοή ο Α θα αναζητήσει κάποιον αγοραστή Β για να κλείσει τη θέση αγοράς που έχει ενώ ο Π κάποιον πωλητή Ρ για να κλείσει τη θέση πώλησης που έχει. Με τον τρόπο αυτό τόσο ο Α όσο και ο Β δεν υπέχουν καμία άλλη υποχρέωση ο ένας στον άλλο ή προς την ΕΤΕΣΕΠ. Τέλος εάν οι Β και Ρ είναι οι τελευταίοι εναπομείναντες που έχουν ανοιχτές θέσεις θα πραγματοποιήσουν μια συναλλαγή και θα κλείσουν τις θέσεις τους. Σε κάθε μια από αυτές τις συναλλαγές παρεμβάλλεται πάλι η ΕΤΕΣΕΠ δημιουργώντας αντίθετες θέσεις με κάθε μέρος χωρίς όμως η ίδια να διατηρεί ανοιχτές θέσεις στο τέλος της ημέρας στην αγορά.

2.6 Τράπεζα Διακανονισμού και Τράπεζες Περιθωρίων Ασφάλισης

Λόγω της μεταβολής των τιμών των συμβολαίων στην αγορά των παραγώγων οι αξίες των θέσεων των αντισυμβαλλομένων μεταβάλλονται είτε θετικά είτε αρνητικά. Έτσι γίνεται αναγκαία η ύπαρξη χρηματικών λογαριασμών στους οποίους χρεώνονται ή πιστώνονται οι αντίστοιχες ζημιές ή τα κέρδη των θέσεων τους. Ταυτόχρονα μέσα από

αυτούς τους λογαριασμούς παρέχονται οι εγγυήσεις ότι κάθε αντισυμβαλλόμενος έχει τα κεφάλαια ώστε να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του. Η δυνατότητα που υπάρχει για άμεση πρόσβαση και παρακολούθηση των ανειλημμένων θέσεων σε σχέση με τα υπάρχοντα υπόλοιπα επιτρέπει στην ΕΤΕΣΕΠ να ελέγχει ανά πάσα στιγμή και ιδιαίτερα στο τέλος της συνεδρίασης, τον πιστοληπτικό κίνδυνο κάθε τελικού πελάτη. Αυτό της επιτρέπει να δεσμεύει τους λογαριασμούς εάν υπάρξει αθέτηση από την πλευρά του πελάτη ή του μέλους ή να ζητήσει επιπλέον εγγυήσεις εάν οι συνθήκες της αγοράς το απαιτήσουν.

Για τις ανάγκες της εκκαθάρισης πέρα από το δικό της μηχανισμό η ΕΤΕΣΕΠ στηρίζεται στον τραπεζικό μηχανισμό για να μπορεί να εκτελεί τις χρηματικές μεταφορές, δεσμεύσεις και αποδεσμεύσεις κεφαλαίων των πελατών και των μελών της. Για το λόγο αυτό με την έναρξη των εργασιών της η ΕΤΕΣΕΠ επέλεξε να συνεργαστεί με μια Τράπεζα Διακανονισμού (settlement bank) και έναν αριθμό Τραπεζών Περιθωρίων Ασφάλισης (margin banks).

Στην Τράπεζα Διακανονισμού τηρούνται όλοι οι λογαριασμοί που είναι απαραίτητοι για τη διαδικασία του ημερήσιου χρηματικού διακανονισμού και αφορούν την ΕΤΕΣΕΠ. Μέσω αυτής της τράπεζας κάθε μέλος της ΕΤΕΣΕΠ καταβάλλει ή εισπράττει το ποσό που προκύπτει από τον ημερήσιο διακανονισμό των πράξεων και θέσεων αφενός των πελατών του και αφετέρου του ιδίου. Επίσης σε λογαριασμό αυτής της τράπεζας πληρώνονται οι προμήθειες προς την ΕΤΕΣΕΠ και την Αγορά Παραγώγων.

Στις Τράπεζες Περιθωρίων Ασφάλισης τηρούνται οι χρηματικοί λογαριασμοί περιθωρίων ασφάλισης κάθε τελικού πελάτη. Διαχειριστής κάθε τέτοιου λογαριασμού δεν είναι ο πελάτης αλλά το μέλος της ΕΤΕΣΕΠ που διενεργεί την εκκαθάριση για λογαριασμό του. Το μέλος έχει το δικαίωμα χρέωσης επί του δεσμευμένου υπολοίπου το οποίο προσδιορίζεται καθημερινά από την ΕΤΕΣΕΠ και αποτελεί νόμιμο ενέχυρό της.

Η επιλογή των Τραπεζικών Περιθωρίων Ασφάλισης έγινε (και συνεχίζεται να γίνεται) με βασικό κριτήριο τη διασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας της εκκαθάρισης αλλά και την παροχή ενός ικανοποιητικού επιπέδου υπηρεσιών προς την ΕΤΕΣΕΠ και τα μέλη της. Τα κριτήρια συγκεκριμενοποιούνται σχετικά με τις δυνατότητες άμεσης εκτέλεσης διατραπεζικών πληρωμών και υποστήριξης λογαριασμών για κάθε τελικό πελάτη, την ασφάλεια των δεδομένων και τον τρόπο αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων. Με αυτά τα κριτήρια επιλογής επιδιώκεται η ταχύτητα και ακρίβεια στην υλοποίηση της διαδικασίας διακανονισμού και δέσμευσης περιθωρίων ασφάλισης. Βέβαια εννοείται ότι για να λειτουργήσει απρόσκοπτα το όλο πλέγμα σχέσεων πελάτη, μέλους και ΕΤΕΣΕΠ μέσω των τραπεζών είναι απαραίτητη μια κοινή μηχανογραφική αντιμετώπιση γεγονός που συμβάλει και στη μείωση του κόστους λειτουργίας των εμπλεκόμενων φορέων.

Κάθε μέλος της ΕΤΕΣΕΠ πρέπει να επιλέξει μια μόνο τράπεζα περιθωρίων ασφάλισης από τη λίστα των επιλεγμένων στην οποία ανοίγουν λογαριασμό περιθωρίων ασφάλισης για τις θέσεις που αναλαμβάνουν για λογαριασμό τους καθώς και ένα χρηματικό λογαριασμό για τυχόν επιπλέον εγγυήσεις που είναι δυνατόν να απαιτηθούν. Με τη σειρά του το μέλος ΕΤΕΣΕΠ δίνει την επιλογή στους πελάτες του να διατηρούν χρηματικό λογαριασμό κατάθεσης των περιθωρίων ασφάλισης σε όποια Τράπεζα Περιθωρίων Ασφάλισης επιθυμούν.

Είναι χρήσιμο να τονιστεί ότι ο ανωτέρω τρόπος λειτουργίας της εκκαθάρισης με τις τράπεζες δεν προσθέτει πιστωτικό κίνδυνο σε αυτές καθώς η ΕΤΕΣΕΠ αναλαμβάνει τον πιστωτικό κίνδυνο. Η συνθήκη εξασφάλισης από τον πιστωτικό κίνδυνο ενισχύεται από την ύπαρξη δεκατριών Τραπεζών Περιθωρίων Ασφάλισης ώστε να δημιουργείται ικανή διασπορά.

2.7 Χρηματικοί Τραπεζικοί Λογαριασμοί

Για τη συμμετοχή τους στην αγορά παραγώγων οι τελικοί πελάτες, τα μέλη της ΕΤΕΣΕΠ αλλά και η ΕΤΕΣΕΠ διατηρούν διάφορους χρηματικούς λογαριασμούς στις Τράπεζες Περιθωρίων Ασφάλισης και Διακανονισμού που αναλύουμε παρακάτω.

2.7.1 Λογαριασμοί Τελικών Πελατών

A) Ειδικός Χρηματικός Λογαριασμός Κατάθεσης των Περιθωρίων Ασφάλισης στην Τράπεζα Περιθωρίων Ασφάλισης

Τα μέλη της ΕΤΕΣΕΠ ανοίγουν το λογαριασμό αυτό στο όνομα του τελικού πελάτη τους. Το μέλος έχει τη διαχείριση του λογαριασμού στον οποίο κατατίθενται μετρητά ή και άλλα αξιόγραφα δεσμευμένα όμως υπέρ της ΕΤΕΣΕΠ και για την εκκαθάριση των πράξεων του πελάτη.

2.7.2 Λογαριασμοί Μελών ΕΤΕΣΕΠ

Τα μέλη της ΕΤΕΣΕΠ που συμμετέχουν στην εκκαθάριση θα πρέπει να τηρούν τους εξής λογαριασμούς:

A) Ειδικός Χρηματικός Λογαριασμός Κατάθεσης των Περιθωρίων Ασφάλισης των Ιδίων στην Τράπεζα Περιθωρίων Ασφάλισης

Πρόκειται για παρόμοιο με το παραπάνω λογαριασμό αλλά αφορά τα περιθώρια ασφάλισης για τις θέσεις που πραγματοποιεί το μέλος για λογαριασμό του.

B) Χρηματικός Λογαριασμός σε Τράπεζα Περιθωρίων Ασφάλισης

Πρόκειται για λογαριασμό υπό μορφή μετρητών που δεσμεύεται υπέρ ΕΤΕΣΕΠ για τις εγγυήσεις που παρέχονται στην ΕΤΕΣΕΠ καθώς και των επί πλέον εγγυήσεων που είναι δυνατόν να ζητηθούν. Ο λογαριασμός αυτός τηρείται μόνο σε περίπτωση όπου το μέλος καταθέτει μετρητά ως εγγύηση αντί για ομόλογα ή εγγυητικές.

Γ) Χρηματικός Λογαριασμός Εκκαθάρισης Πελατείας στην Τράπεζα Διακανονισμού

Ο έντοκος αυτός λογαριασμός χρησιμοποιείται για τις ανάγκες της χρηματικής εκκαθάρισης όλων των πράξεων που αφορούν τους τελικούς πελάτες του. Έτσι παρέχεται η εξουσιοδότηση στην Τράπεζα Διακανονισμού να εκταμιεύει τα χρηματικά ποσά που οφείλει το μέλος στην ΕΤΕΣΕΠ. Σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων του μέλους ο λογαριασμός αυτός περιέχεται στη διαχείριση της ΕΤΕΣΕΠ.

Γ') Χρηματικός Λογαριασμός Εκκαθάρισης Πελατείας στη Τράπεζα Διακανονισμού σε δολάρια

Παρόμοιος λογαριασμός με τον πάνω αλλά για τις ανάγκες των συμβολαίων σε ισοτιμία δολαρίου/ευρώ

Δ) Χρηματικός Λογαριασμός Εκκαθάρισης για τις Πράξεις του Μέλους στην Τράπεζα Διακανονισμού

Είναι παρόμοιος με τον ανωτέρω λογαριασμό (Γ) αλλά αφορά τις δικές του μόνο πράξεις.

Δ') Χρηματικός Λογαριασμός Εκκαθάρισης για τις Πράξεις του Μέλους στην Τράπεζα Διακανονισμού σε δολάρια

Παρόμοιος λογαριασμός με (Δ) αλλά για τις ανάγκες των συμβολαίων σε ισοτιμία δολαρίου/ευρώ.

Ε) Χρηματικός Λογαριασμός Εξόδων και Προμηθειών στην Τράπεζα Διακανονισμού

Ο έντοκος αυτός λογαριασμός χρησιμοποιείται για την πληρωμή αποκλειστικά των προμηθειών που οφείλει το μέλος, διαχωρίζοντας έτσι αυτές από τις άλλες υποχρεώσεις του.

2.7.3 Λογαριασμοί ΕΤΕΣΕΠ

ΣΤ) Χρηματικός Λογαριασμός Εκκαθάρισης στην Τράπεζα Διακανονισμού

Ο έντοκος αυτός λογαριασμός χρησιμοποιείται για τις ανάγκες της χρηματικής εκκαθάρισης που προκύπτουν από την εκκαθάριση τους στην ΕΤΕΣΕΠ.

ΣΤ') Χρηματικός Λογαριασμός Εκκαθάρισης στην Τράπεζα Διακανονισμού σε δολάρια

Ο λογαριασμός αυτός χρησιμοποιείται για τις ανάγκες της χρηματικής εκκαθάρισης των συναλλαγών που πραγματοποιούνται σε προϊόντα επί της ισοτιμίας δολαρίου/ευρώ.

Ζ) Χρηματικός Λογαριασμός Προμηθειών στην Τράπεζα Διακανονισμού

Στον έντοκο αυτό λογαριασμό συγκεντρώνονται οι προμήθειες που προκύπτουν από την εκκαθάριση τους στην ΕΤΕΣΕΠ.

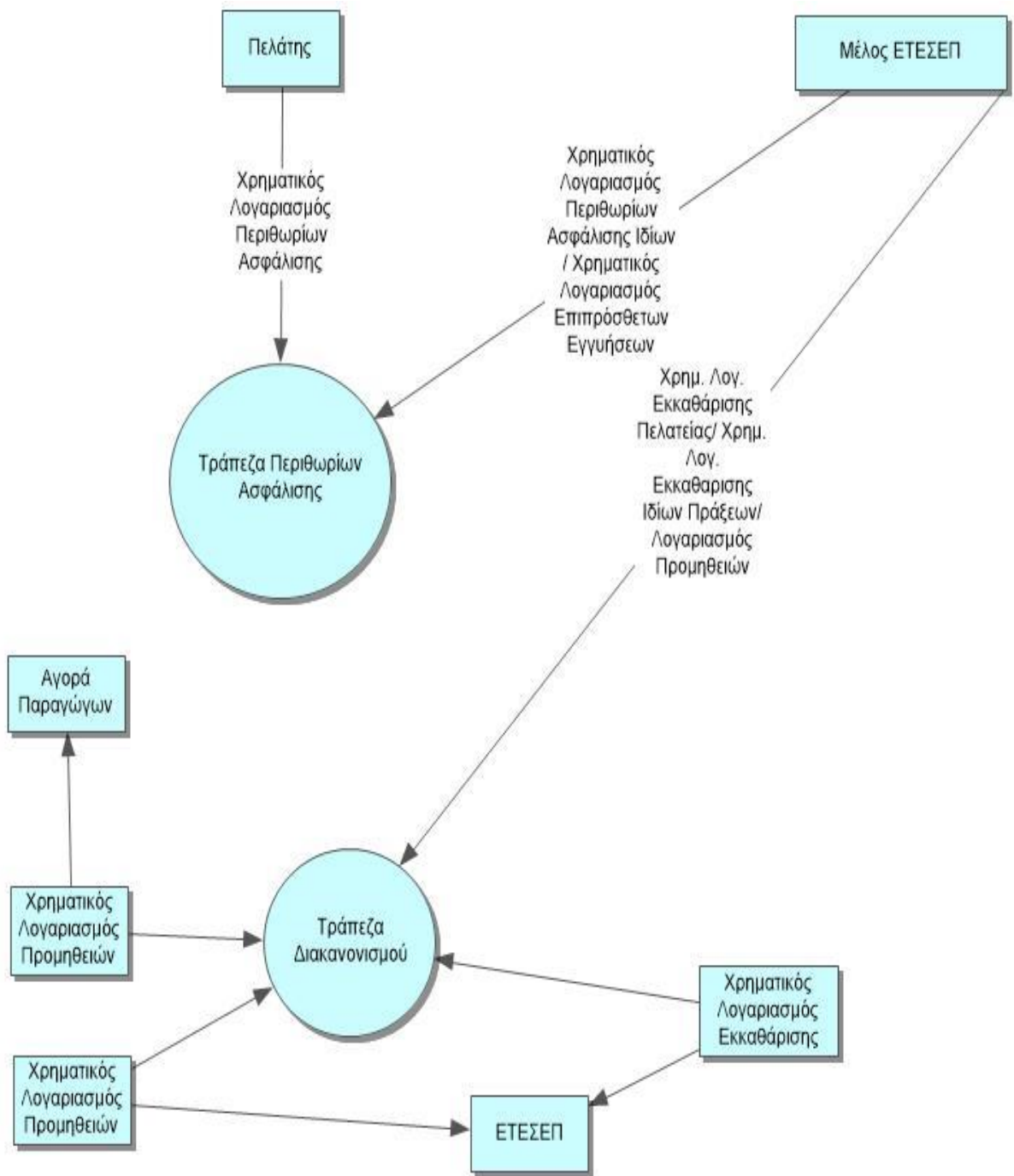
2.7.4 Λογαριασμός Αγοράς Παραγώγων

Η) Χρηματικός Λογαριασμός Προμηθειών στην Τράπεζα Διακανονισμού

Στον έντοκο αυτό λογαριασμό συγκεντρώνονται οι προμήθειες που προκύπτουν από την εκτέλεση πράξεων στα παράγωγα μέσω της Αγοράς Παραγώγων.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται σχηματικά το πλέγμα των λογαριασμών που τηρούν οι πελάτες και τα μέλη της ΕΤΕΣΕΠ και της Αγοράς Παραγώγων στις Τράπεζες Περιθωρίων Ασφάλισης και στην Τράπεζα Διακανονισμού .

Εικόνα 4 Συμμετέχοντες και Τηρούμενοι Λογαριασμοί στην Αγορά Παραγώγων

2.8 Ενέργειες που έχουν γίνει για την ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου

Σήμερα, στην Ελλάδα δεν λειτουργεί χρηματιστήριο εμπορευμάτων μιας και το τελευταίο λειτουργούσε στον Πειραιά και έκλεισε το 1993. Πιο αναλυτικά, το 1868 χτίστηκε στον Πειραιά χρηματιστηριακό μέγαρο, προτού καν ιδρυθεί το πρώτο Ελληνικό Χρηματιστήριο. Συγκεκριμένα, τον Νοέμβριο του 1868 το Δημοτικό Συμβούλιο ενέκρινε πρόταση του δημάρχου Τρύφωνα Μουτζόπουλου για την ίδρυση χρηματιστηρίου. Για τον σκοπό αυτόν δόθηκε άδεια σύναψης δανείου. Έπειτα από λίγους μήνες, μέσα στο 1869, η συγκεκριμένη απόφαση του Δήμου Πειραιά εγκρίθηκε με βασιλικό διάταγμα. (EXAE Study project, 2013)

Κατά παράδοξο τρόπο όμως αυτό το διάταγμα δεν θεσμοθετούσε την ίδρυση χρηματιστηρίου στον Πειραιά. Απλώς έδινε την έγκριση για την ανέγερση χρηματιστηριακού μεγάρου, στο οποίο θα λειτουργούσε το χρηματιστήριο. Ακολούθως ο Πειραιάς απέκτησε λαμπρό χρηματιστηριακό οικοδόμημα, χωρίς όμως να έχει εξασφαλίσει άδεια λειτουργίας χρηματιστηρίου στην πόλη.

Το Πειραιϊκό Χρηματιστήριο θεσμικά ιδρύθηκε με νόμο έξι χρόνια περίπου μετά την απόφαση του δήμου για ανέγερση χρηματιστηριακού μεγάρου και είναι το πρώτο χρηματιστήριο που ιδρύεται στην Ελλάδα. Το σχετικό ΒΔ του 1875 ενέκρινε επιτέλους τη θεσμική λειτουργία χρηματιστηρίου στο μέγαρο, που είχε προκατασκευαστεί για αυτόν τον σκοπό. Ταυτόχρονα ανέθετε στον υπουργό Εσωτερικών τη σύνταξη εσωτερικού κανονισμού για το χρηματιστήριο και καθόριζε τον αριθμό μεσιτών και χρηματιστών. Στο πρώτο ελληνικό χρηματιστήριο του Πειραιά, το 1875, εκτός από λίγες μετοχές, γινόταν και διαπραγμάτευση εμπορευμάτων. (EXAE Study project, 2013)

Από το 1924 λειτουργούσε αποκλειστικά ως Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων, παράλληλα με το Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων της Θεσσαλονίκης, ώσπου να κλείσει το 1993.

Εντούτοις, στα τέλη του 2013 παρουσιάστηκε μελέτη σκοπιμότητας για την επανίδρυση χρηματιστηρίου εμπορευμάτων ελαιολάδου, όπου επισημάνθηκε ότι σημασία της ίδρυσης Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων Ελαιολάδου θα είναι μεγάλη τόσο για την αγορά και το σύνολο της ελληνικής οικονομίας όσο και για τη βελτίωση και την ανταγωνιστικότητά της, αφού θα ενισχύσει τη διαφάνεια στις συναλλαγές, φέρνοντας τον παραγωγό πιο κοντά στον τελικό αγοραστή, και θα εδραιώσει συγκεκριμένες τιμές σε όλη την αλυσίδα. Στη συνέχεια, θα μπορούσε να εξελιχθεί και να εισάγει προς διαπραγμάτευση και άλλα προϊόντα. Ως προς την παραγωγική δυνατότητα της χώρας μας, σύμφωνα με τα στοιχεία του Διεθνούς Συμβουλίου Ελαιολάδου, η Ελλάδα βρίσκεται στην τρίτη θέση σε παγκόσμια κλίμακα με 310.000 τόνους το 2011-2012, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξεως του 3,3%.

Στη λεκάνη της Μεσογείου πρώτη σε παραγωγή είναι η Ισπανία με 1.614.300 τόνους το 2011-12, ενώ η Ιταλία για την ίδια χρονιά είχε 450.000 τόνους. Οι δύο χώρες μαζί με την Ελλάδα κατέχουν το 97% της παραγωγής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ σε παγκόσμια κλίμακα το ποσοστό τους ξεπερνά το 70%.

Το ελληνικό ελαιόλαδο υπερέχει σε όρους ποιότητας, αφού τα 3/4 της ελληνικής παραγωγής είναι εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο, έναντι 45% της ιταλικής και 30% της ισπανικής.

Ο κύριος όγκος των ελληνικών εξαγωγών ελαιολάδου κατευθύνεται προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (80%) με μέση αξία 2,371 ευρώ/κιλό. Το 60% των ελληνικών εξαγωγών είναι σε χύμα μορφή στην Ιταλία. Η Ελλάδα εξάγει σχεδόν το 50% του ελαιολάδου που παράγει. Το 75% των συνολικών εξαγωγών ελαιολάδου από την Ελλάδα έχει προορισμό την Ιταλία. (EXAE Study project, 2013)

Η Ιταλία εισάγει από την Ελλάδα το 37,5% της συνολικής ποσότητας ελαιολάδου που παράγεται στην Ελλάδα.

- Το 39% της συνολικής ποσότητας των εισαγωγών ελαιολάδου στην Κίνα προέρχεται από την Ιταλία και μόνο το 7% από την Ελλάδα.
- Το 53,5% της συνολικής ποσότητας των εισαγωγών ελαιολάδου στις ΗΠΑ προέρχεται από την Ιταλία και μόνο το 1,5% από την Ελλάδα!
- Το 62% της συνολικής ποσότητας των εισαγωγών ελαιολάδου στη Ρωσία προέρχεται από την Ισπανία, το 25% από την Ιταλία και μόνο το 6% από την Ελλάδα.

Η ποιοτική υπεροχή του ελληνικού ελαιολάδου, η σημαντική ποικιλομορφία και η διαφοροποίηση της εγχώριας παραγωγής και η αναγνώριση της διατροφολογικής αξίας του διεθνώς αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την επιτυχία του εγχειρήματος. Δεδομένου ότι η ελληνική παραγωγή, υπό τις παρούσες συνθήκες, δεν είναι δυνατόν να αυξηθεί αισθητά και ότι οι εξαγωγές γίνονται κυρίως σε μορφή χύμα, στόχος είναι να μεταβληθούν οι όροι εμπορίας του, αυξάνοντας την προστιθέμενη αξία του, έτσι ώστε να αυξηθούν όσο γίνεται περισσότερο τα έσοδα από τη διάθεσή του στο εξωτερικό. (EXAE Study project, 2013)

- ❖ Τα είδη του ελαιολάδου που προτείνεται να μπουν αρχικά στο Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων είναι το εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο, με τις κατηγορίες ΠΟΠ και ΠΓΕ. Και αυτό γιατί είναι τα προϊόντα που θα πάρουν υπεραξία από τη διαπραγμάτευσή τους.
- ❖ Το εθνικό θεσμικό πλαίσιο κατηγοριοποίησης, εμπορίας, πιστοποίησης είναι εναρμονισμένο με το ευρωπαϊκό και φαινομενικά δεν τίθεται ανάγκη επιπλέον ενεργειών σε αυτόν τον τομέα.
- ❖ Το υφιστάμενο δίκτυο αποθήκευσης είναι παραδοσιακό και τα αποθέματα του ελαιολάδου βρίσκονται είτε στις αποθήκες των εταιρειών παραγωγής και τυποποίησης είτε στις αποθήκες των χονδρεμπόρων. Η κάλυψη των αναγκών του Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων δύναται να καλυφθεί από υφιστάμενο και οργανωμένο 3PL με εγκαταστάσεις αποθήκευσης σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Κρήτη και Πελοπόννησο.

Το εν λόγω Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων θα πρέπει να έχει ως όραμα την δημιουργία της πλέον αξιόπιστης αγοράς στην περιοχή της Μεσογείου, των Βαλκανίων και των Παρευξείνιων χωρών, η οποία θα συγκεντρώσει την διαπραγμάτευση σημαντικού

αριθμού γεωργικών και λοιπών προϊόντων καθιστώντας την χώρα μας ως σημαντικό κόμβο του διεθνούς εμπορίου.

Το Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων στην αρχική φάση δημιουργίας του θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτο προκειμένου να μπορεί να ενσωματώνει αλλαγές οι οποίες θα προκύπτουν από την ανάδραση από την αγορά. Επιπλέον, θα πρέπει να λειτουργήσει με το ελάχιστο δυνατό κόστος, αποφεύγοντας μεγάλες πάγιες επενδύσεις σε λογισμικό πλατφόρμας διαπραγμάτευσης, γραφεία καθώς και αριθμό εργαζομένων. Προκειμένου να πετύχει τον στόχο της ελαχιστοποίησης του αρχικού κόστους επένδυσης, το νεοσύστατο Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων μπορεί να διερευνήσει την εναλλακτική να συνεργασθεί με υφιστάμενη πετυχημένη πλατφόρμα διαπραγμάτευσης, τις υπηρεσίες της οποίας δύναται να υπενοικιάσει.

Εκτιμάται ότι το δυσκολότερο μέρος της διαδικασίας υλοποίησης του Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων στην χώρα μας είναι η δημιουργία ενός αξιόπιστου συστήματος αποθήκευσης και έκδοσης των σχετικών αποδεικτικών. Επιπρόσθετα, ιδιαίτερη δουλειά χρειάζεται προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι μεγαλύτεροι παραγωγοί των αγαθών που θα έχουν προεπιλεγεί να διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο, θα αντιληφθούν την ωφέλεια που θα έχουν και να και επιπλέον να συμμορφωθούν με τους αυστηρούς κανόνες ελέγχου και αποθήκευσης. (EXAE Study project, 2013)

Η δημιουργία του Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων πρέπει να υλοποιηθεί με προσεκτικά βήματα. Αρχικά θα πρέπει να δημιουργηθεί αγορά spot, η οποία όμως θα περιβάλλεται με το σύνολο των εχέγγυων και του τύπου μίας ώριμης αγοράς εμπορευμάτων. Με αυτό τον τρόπο η αγορά θα αποκτήσει άμεσα αξιοπιστία, ενώ η μετάβαση σε αγορά futures σε δεύτερο χρόνο θα διευκολυνθεί σημαντικά.

Προκειμένου να δημιουργηθεί ικανοποιητικό ενδιαφέρον στην νεοσύστατη αγορά του Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων ο φορέας διαχείρισης του θα μπορούσε να αποφασίσει να εισάγει στην αγορά αυτή δια αντιπροσώπευση συμβόλαια επί προϊόντων τα οποία διαπραγματεύονται σε μεγαλύτερες αγορές εμπορευμάτων ή και να αντιπροσωπεύει το σύνολο της πλατφόρμας διαπραγμάτευσης της συγκεκριμένης αγοράς του εξωτερικού. Επιπρόσθετα, προκειμένου να διευκολυνθούν οι αγοραστές (οι οποίοι συνήθως αναμένεται να είναι ξένοι) θα πρέπει να δημιουργηθεί και να επικοινωνήσει άμεσα, ενεργητικά και σωστά ένας απλοποιημένος turn key solution τρόπος ανοίγματος μερίδας (κωδικού) για την έναρξη συναλλαγών στο Ελληνικό Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων. (EXAE Study project, 2013)

Τέλος, επισημαίνεται ότι σημαντική παράμετρος για ένα επιτυχημένο ξεκίνημα ενός Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων αποτελεί και ο χρόνος στον οποίο θα γίνει η έναρξη των εργασιών του. Τόσο η διεθνής οικονομική συγκυρία, η φάση του οικονομικού κύκλου στην οποία βρίσκεται η εγχώρια οικονομία όσο και πολιτική σταθερότητα στο εσωτερικό της χώρας, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για την δημιουργία αξιοπιστίας και ελκυστικότητας σε πρώτο χρόνο και συνάμα ένα συγκριτικό πλεονέκτημα στην έναρξη των εργασιών ενός Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων. Λαμβανομένης υπόψη της σημερινής οικονομικής συγκυρίας για την χώρα μας, εκτιμάται ότι το χρονικό σημείο για την έναρξη των προπαρασκευαστικών εργασιών για την υλοποίηση της ιδέας του Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων είναι ιδανικό. Αυτό συμβαίνει διότι μέχρι το χρονικό σημείο της ολοκλήρωσης όλων των εργασιών οι οποίες προηγούνται της έναρξης των διαπραγματεύσεων το οποίο δεν αναμένεται να

είναι νωρίτερα του ενός έτους αναμένεται το «πρώτο καμπανάκι» να χτυπήσει για το Χρηματιστήριο σε ιδιαίτερα ευνοϊκή συγκυρία: αυτή της μετάβασης από την στασιμότητα στην ανάπτυξη. (EXAE Study project, 2013)

Κεφάλαιο 3

Εξειδικευμένα προϊόντα στις αγορές παραγώγων

3.1 Εισαγωγή

Όπως είδαμε και παραπάνω η ανάπτυξη των παραγώγων αγορών έγινε σταδιακά και σύμφωνα με τις ανάγκες των συμμετεχόντων στις αγορές μετρητοίς να διαχειριστούν τους εγγενείς κινδύνους που επηρέαζαν την αξία των προϊόντων τους. Με μια διαρκή εξελικτική πορεία από τα αγροτικά έως τα χρηματοπιστωτικά και ενεργειακά προϊόντα τα παράγωγα προσφέρθηκαν να καλύψουν τους κλυδωνισμούς που δημιούργησε η απελευθέρωση των αγορών στις τιμές αλλά και στις ισορροπίες ζήτησης και προσφοράς.

Ένα παράδειγμα της ευπλασίας με την οποία τα παράγωγα σχεδιάζονται αποδεικνύεται στην περίπτωση της ελληνικής αγοράς παραγώγων. Για να αντιμετωπιστεί το νομικό πρόβλημα της αδυναμίας πώλησης μετοχικών τίτλων από κάποιον που δεν τις κατέχει δημιουργήθηκαν δύο παράγωγα μέσω των οποίων η προπώληση μετόχων (ή ανοιχτή πώληση) γίνεται πραγματικότητα. Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση των καινοτομικών αυτών προϊόντων στην Αγορά Παραγώγων του Χ.Α. Επίσης για ένα άλλο λόγο για να υποστηριχθεί ο θεσμός της ειδικής διαπραγμάτευσης και στην ανάγκη να διαθέσουν στην αγορά μετοχές που δεν κατέχουν για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς της μετοχής που τελεί υπό καθεστώς ειδικής διαπραγμάτευσης.

Στη συνέχεια του κεφαλαίου γίνεται παρουσίαση άλλων νέων προϊόντων που βρίσκονται σε εξέλιξη και διακρίνονται για τις δυνατότητες ανάπτυξης διεθνώς και στην Ελλάδα. Τα προϊόντα αυτά γίνονται αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε διεθνή χρηματιστήρια και λόγω της φύσεως του υποκειμένου τους είναι εξειδικευμένα. Από τα νέα και εξειδικευμένα προϊόντα ξεχωρίζουν: οι αγορές εμπορίας ρύπων, οι αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και οι αγορές θαλάσσιων ναύλων.

3.2 Εξειδικευμένα Προϊόντα στην Αγορά Παραγώγων του ΧΑ

3.2.1 Ανοιχτές πωλήσεις (short selling)

Ανοιχτή πώληση χαρακτηρίζεται η πράξη μιας μετοχής που ο πωλητής δεν κατέχει. Ο πωλητής προχωρεί στη συναλλαγή αυτή όταν προσδοκά αρνητική πορεία στην τιμή της συγκεκριμένης μετοχής επιζητώντας την επίτευξη κέρδους όταν την αγοράσει αργότερα σε χαμηλότερη τιμή. Στα ξένα χρηματιστήρια η πρακτική των ανοιχτών πωλήσεων είναι διαδεδομένη και απλή διαδικασία. Στην Ελλάδα το ισχύον νομικό πλαίσιο περί ιδιοκτησίας δεν επιτρέπει την πώληση περιουσιακού στοιχείου από κάποιον που δεν το κατέχει. Έτσι οι ανοιχτές πωλήσεις παρέμεναν μια απαγορευμένη διαδικασία για το ελληνικό χρηματιστήριο. Η κατάσταση αυτή άλλαξε από τη στιγμή που δημιουργήθηκαν δύο προϊόντα δανεισμού τίτλων στην Αγορά Παραγώγων που επιτρέπουν την ανοιχτή πώληση εφόσον ο πωλητής έχει συνάψει το ανάλογο συμβόλαιο δανεισμού των τίτλων που πούλησε. Το περιθώριο ασφάλισης σε μια ανοιχτή πώληση είναι ιδιαίτερα υψηλό (μέχρι και 130%) ενώ επί του δανειζόμενου ποσού καταβάλλεται τόκος 5%-8% ετησίως. Τα δύο προϊόντα που επιτρέπουν την πραγματοποίηση των ανοιχτών πωλήσεων περιγράφονται κατωτέρω.

Οι ανοιχτές πωλήσεις πραγματοποιούνται σε ένα μεγάλο αριθμό μετοχών εισηγμένων στο ΧΑ αλλά όχι σε όλες. Η αναγνωρισιμότητα, το μέγεθος και η ζήτηση για δανεισμό είναι κύριες προϋποθέσεις για να προσφερθούν συμβόλαια δανεισμού σε μια μετοχή. Η διευκόλυνση των ανοιχτών πωλήσεων ξεκινά από την αναγκαιότητα του ΧΑ να προσφέρει ανάλογες υπηρεσίες στους εγχώριους και ξένους επενδυτές και πραγματοποιείται με τη συμβολή της ΕΤΕΣΕΠ. Η ΕΤΕΣΕΠ διατηρεί μια δεξαμενή τίτλων την οποία πρώτα τροφοδοτεί και κατόπιν παρέχει τίτλους στους ενδιαφερόμενους.

Οι ανοιχτές πωλήσεις μετοχών πραγματοποιούνται μέσα από το σύστημα ΟΑΣΗΣ όπως και οι άλλες μετοχές. Η διαφορά είναι ότι η εκκαθάριση των πωλήσεων γίνεται με μετοχές που αποκτά ο πωλητής μέσω συμβολαίων αγοράς με σύμβαση επαναπώλησης από την ΕΤΕΣΕΠ. Επίσης μια άλλη ιδιαιτερότητα των ανοιχτών πωλήσεων είναι ότι πραγματοποιούνται σε τιμή υψηλότερη της τιμής σε συναλλαγή που προηγήθηκε της ανοιχτής πώλησης (κανόνας uptick). Η εντολή για ανοιχτή πώληση θα πρέπει υποχρεωτικά να χαρακτηρίζεται κατά την εισαγωγή της ώστε αφενός να ελεγχθεί η τιμή στην οποία πραγματοποιήθηκε και αφετέρου να εκκαθαριστεί με βάση τις μετοχές που αποκτήθηκαν μέσω του συμβολαίου αγοράς με σύμφωνο επαναπώλησης.

3.2.2 Σύμβαση πώλησης με σύμφωνο επαναγοράς (stock repo/stock lending)

Πρόκειται για το παράγωγο προϊόν μέσω του οποίου η ΕΤΕΣΕΠ δανείζεται μετοχές από τους ενδιαφερομένους μετόχους για να σχηματίσει τη δεξαμενή του τίτλου. Οι προσφέροντες μέτοχοι είναι επενδυτές που κατέχουν τη μετοχή και δεν σκοπεύουν να την ρευστοποιήσουν για τους επόμενους 6 μήνες. Οι επενδυτές εμφανίζονται πάντοτε ως πωλητές στο συμβόλαιο αυτό όπου μόνος αγοραστής είναι πάντα η ΕΤΕΣΕΠ. Με την παραχώρηση των τίτλων στην ΕΤΕΣΕΠ ο επενδυτής εξακολουθεί να συμμετέχει στα κέρδη της εταιρείας λαμβάνοντας το οφειλόμενο μέρος ενώ διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει την επαναγορά των μετοχών του. Κατ' αντιστοιχία η ΕΤΕΣΕΠ διαθέτει το δικαίωμα επαναπώλησης των μετοχών στον επενδυτή.

Η παράδοση των μετοχών γίνεται την ίδια μέρα της συναλλαγής και η εκκαθάριση πραγματοποιείται από το σύστημα ΟΑΣΗΣ. Η λήξη των συμβάσεων αυτών είναι στο τέλος του μήνα εφόσον δεν ασκηθεί το δικαίωμα επαναγοράς από τον επενδυτή ή επαναπώλησης από την ΕΤΕΣΕΠ πριν το τέλος του μήνα. Σε κάθε άλλη περίπτωση η σύμβαση ανανεώνεται αυτόματα για ακόμη ένα μήνα εφόσον κανένα από τα δύο μέρη δεν έχει ασκήσει το δικαίωμά του.

Η ΕΤΕΣΕΠ προσφέρεται να δανειστεί εκείνες τις μετοχές στις οποίες υπάρχει ζήτηση αλλά ο δανεισμός της δεν ξεπερνά το 5% του συνολικού πληθυσμού των εισηγμένων μετοχών μιας εταιρείας. Μέγιστο όριο υπάρχει και για τον πωλητή του συμβολαίου που δεν μπορεί να δανείζει στην ΕΤΕΣΕΠ πάνω από το 10% της ανοιχτής της θέσης. Τέλος η άσκηση του δικαιώματος επαναγοράς από τον πωλητή δεν μπορεί να υπερβαίνει το 0,03% του συνολικού αριθμού των εισηγμένων μετοχών της εταιρείας.

Η εκκαθάριση του συμβολαίου γίνεται με τη φυσική παράδοση των μετοχών κατά την ημέρα της συναλλαγής. Κατά την άσκηση του δικαιώματος της ΕΤΕΣΕΠ για επαναπώληση των μετοχών στον επενδυτή οι μετοχές παραδίδονται την ημέρα της συναλλαγής. Όταν η άσκηση του δικαιώματος επαναγοράς γίνει από τον επενδυτή οι μετοχές παραδίδονται την τέταρτη εργάσιμη ημέρα με την άσκηση. Οι συμβάσεις πώλησης με σύμφωνο επαναγοράς δημιουργούν ένα θετικό περιθώριο ασφάλισης. Οι ανοιχτές θέσεις αποτιμώνται καθημερινά με ποσοστό οριζόμενο από την ΕΤΕΣΕΠ με

βάση την τιμή κλεισίματος της υποκείμενης μετοχής. Το πιστωτικό περιθώριο ασφάλισης που προκύπτει καθημερινά συμφηφίζεται με τις ανοιχτές θέσεις που διατηρεί ο συναλλασσόμενος στα παράγωγα.

3.2.3 Σύμβαση αγοράς με σύμφωνο επαναπώλησης (Stock reverse repo/Stock borrowing)

Πρόκειται για το παράγωγο προϊόν μέσω του οποίου η ΕΤΕΣΕΠ δανείζει μετοχές στους ενδιαφερόμενους και το κατ' εξοχήν προϊόν που θα πρέπει να αγοράσουν όσοι προβαίνουν σε ανοιχτές πωλήσεις. Ο μοναδικός πωλητής του συμβολαίου είναι η ΕΤΕΣΕΠ η οποία δανείζει μετοχές μέσα από τη δεξαμενή που έχει προηγουμένως σχηματίσει με τις συμβάσεις πώλησης και συμφώνου επαναγοράς. Αγοραστές του συμβολαίου είναι όσοι έχουν πραγματοποιήσει ανοιχτή πώληση την ημέρα εκείνη ή σκοπεύουν να πραγματοποιήσουν ανοιχτές πωλήσεις στο επόμενο διάστημα. Οι συμβάσεις αυτές λήγουν σε 6 μήνες από τη σύναψη τους και τότε ο αγοραστής της σύμβασης υποχρεούται να επιστρέψει τις οφειλόμενες μετοχές.

Οι αγοραστές των συμβάσεων λαμβάνουν τα μερίσματα των μετοχών αλλά υποχρεούνται να τα καταβάλλουν στην ΕΤΕΣΕΠ η οποία με τη σειρά της τα προωθεί στους πωλητές των συμβάσεων που είναι υποχρεωμένοι να τηρούν την προβλεπόμενη χρηματιστηριακή νομοθεσία.

Όπως και σε όλες τις ανοιχτές θέσεις παραγώγων έτσι και στις συμβάσεις αγοράς με σύμφωνο επαναπώλησης υπολογίζεται καθημερινά το απαιτούμενο περιθώριο ασφάλισης. Πρόκειται για ένα ποσοστό 125% που εφαρμόζεται επί της τιμής κλεισίματος της υποκείμενης μετοχής. Η εκκαθάριση της συναλλαγής γίνεται με τη φυσική παράδοση των μετοχών το αργότερο μέχρι και την επόμενη ημέρα της συναλλαγής.

Τόσο ο αγοραστής όσο και ο πωλητής (ΕΤΕΣΕΠ) διατηρούν το δικαίωμα της επαναπώλησης και της επαναγοράς των μετοχών αντίστοιχα οποιαδήποτε ημέρα μέσω του συστήματος διαπραγμάτευσης. Εφόσον το δικαίωμα ασκηθεί από τον αγοραστή οι μετοχές παραδίδονται την ίδια ημέρα ενώ αν η άσκηση του δικαιώματος γίνει από την ΕΤΕΣΕΠ οι μετοχές παραδίδονται την τέταρτη ημέρα μετά την άσκηση. Τέλος εάν το δικαίωμα δεν ασκηθεί κατά τη διάρκεια της σύμβασης η ΕΤΕΣΕΠ ασκεί υποχρεωτικά το δικαίωμα της επαναγοράς των μετοχών την τελευταία ημέρα πριν την συμπλήρωση εξαμήνου από την ημέρα κατάρτισης της σύμβασης.

Όπως και στις συμβάσεις πώλησης με σύμφωνο επαναγοράς η ΕΤΕΣΕΠ κωλύεται να πωλήσει συμβάσεις αγοράς με σύμφωνο επαναπώλησης πάνω από το 5% των εισηγμένων μετοχών κάθε εταιρείας. Βέβαια η ΕΤΕΣΕΠ διατηρεί πάντοτε ένα αδιάθετο υπόλοιπο μετοχών ως ποσοστό των μετοχών που η ίδια δανείζεται σε κάθε εταιρεία ώστε να μην απαιτείται η συχνή εξάσκηση των δικαιωμάτων επαναγοράς που διαθέτει στις περιπτώσεις που οι δανειστές ζητούν τις μετοχές τους πίσω ασκώντας τα δικαιώματα επαναγοράς που διατηρούν. Συγκεκριμένα η ΕΤΕΣΕΠ δανείζει μετοχές μέχρι του 80% αυτών που έχει δανειστεί με τη λογική να μη διαταράσσεται η εύρυθμη λειτουργία της Αγοράς Αξιών του ΧΑ.

3.2.4 Ο συνδυασμός της ανοιχτής πώλησης με τα προϊόντα δανεισμού τίτλων

Οι ανοιχτές πωλήσεις είναι μια αναγκαία χρηματιστηριακή πράξη που συναντάμε σε όλες τις αναπτυσσόμενες κεφαλαιαγορές. Με την πώληση μετοχών που δεν κατέχουν οι συναλλασσόμενοι εκφράζουν τις προσδοκίες τους για αναμενόμενη πτώση της μετοχής. Έτσι προσφέρουν ρευστότητα στην αγορά και ομαλότερη διακύμανση στις τιμές. Χωρίς τη δυνατότητα ανοιχτής πώλησης το ενδιαφέρον των συναλλασσόμενων θα περιοριζόταν καθώς θα μειωνόταν η δυνατότητα δημιουργίας κέρδους. Στην Ελλάδα πριν την έλευση των προϊόντων δανεισμού τίτλων ο δανεισμός μπορούσε να γίνει μόνο εξωχρηματιστηριακά και από λίγους συναλλασσόμενους καθώς ήταν απαραίτητες οι διαδικασίες διαπραγμάτευσης των όρων και οι υπογραφές συμβάσεων καθώς και η παρεμβολή τρίτων που ελάμβαναν αμοιβή ενώ η μετακίνηση των μετοχών γινόταν με χρηματιστηριακή πράξη και φορολόγηση.

Με τα προϊόντα δανεισμού τίτλων όλοι οι συναλλασσόμενοι έχουν την ευκαιρία να δανείσουν ή και να δανειστούν τίτλους με μια απλή και διάφανη διαδικασία που εξασφαλίζεται από την ΕΤΕΣΕΠ χωρίς την παρεμβολή τρίτων και με το ελάχιστο κόστος. Επίσης όπως σε όλα τα προϊόντα της ΕΤΕΣΕΠ έτσι και στα προϊόντα δανεισμού τίτλων οι συμβάσεις πώλησης με σύμφωνο επαναγοράς και οι συμβάσεις αγοράς με σύμφωνο επαναπώλησης είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους. Μέσα στο πλαίσιο των ορίων θέσεων ο επενδυτής μπορεί ελεύθερα να δανείσει ή να δανειστεί μετοχές χωρίς να διαπραγματεύεται τους όρους του δανείου ή το χρόνο επιστροφής τους.

3.2.5 Συμβάσεις επαναγοράς (Repurchase Agreements)

Οι συμβάσεις επαναγοράς αποτελούν μια ακόμη μορφή δανεισμού τίτλων που παρουσιάστηκαν ανωτέρω. Πρόκειται για προϊόντα δανεισμού τίτλων που απευθύνονται αποκλειστικά στους Ειδικούς Διαπραγματευτές της Αγοράς Αξιών του ΧΑ που εμφανίζουν ανάγκες παράδοσης μετοχών. Οι ανάγκες αυτές ανακύπτουν στο πλαίσιο της ειδικής διαπραγμάτευσης που αναλαμβάνει ο Ειδικός Διαπραγματευτής σε μια ή περισσότερες μετοχές της κύριας, παράλληλης ή της Νέας Χρηματιστηριακής Αγοράς.

Ο ρόλος του Ειδικού Διαπραγματευτή στην Αγορά Αξιών του ΧΑ είναι να προσφέρει την απαραίτητη ρευστότητα στη μετοχή που τελεί υπό καθεστώς ειδικής διαπραγμάτευσης. Δηλαδή ο Ειδικός Διαπραγματευτής θα πρέπει να προσφέρεται να αγοράσει όταν υπάρχει πίεση και έλλειψη ζήτησης στην τιμή της μετοχής και να προσφέρεται να πουλήσει όταν υπάρχει έλλειψη προσφοράς στη μετοχή και η τιμή να πιέζεται ανοδικά. Η συνεχής φροντίδα του Ειδικού Διαπραγματευτή να καλύψει τα κενά της ζήτησης και προσφοράς μειώνει τις ακραίες διακυμάνσεις των τιμών και βελτιώνει την εικόνα της χρηματιστηριακής αγοράς.

Βέβαια όλα αυτά τα θετικά είναι συνυφασμένα με κάποιο κόστος από την πλευρά της εταιρείας της οποίας η μετοχή τελεί υπό καθεστώς ειδικής διαπραγμάτευσης. Το κόστος αυτό αποτελεί την αμοιβή του ειδικού διαπραγματευτή και το κίνητρο ανάληψης αυτής της ευθύνης. Όμως για να γίνουν οι αναθέσεις ειδικής διαπραγμάτευσης από την πλευρά των εταιρειών θα πρέπει η αμοιβή να είναι λογική και περιορισμένη. Το κόστος αυτό δεν μπορεί να περιοριστεί εάν για τη δυνατότητα αγοραπωλησίας των μετοχών ο Ειδικός Διαπραγματευτής αναγκάζεται να δεσμεύει σημαντικά κεφάλαια. Συγκεκριμένα εάν ο Ειδικός Διαπραγματευτής υποχρεούται να διατηρεί μια μεγάλη δεξαμενή μετοχών για να εξισορροπεί τη ζήτηση και προσφορά

αυτό σημαίνει αγορά και διακράτηση των μετοχών και δέσμευση κεφαλαίων. Η διακράτηση των μετοχών έχει ακόμη μια αρνητική συνέπεια για τον Ειδικό Διαπραγματευτή καθώς ενδεχομένως να μην επιθυμεί την ανάληψη του κινδύνου ανόδου ή πτώσης του χρηματιστηρίου. Επιπλέον η διατήρηση μιας επενδυτικής θέσης προϋποθέτει υψηλή επάρκεια κεφαλαίων και δυνατότητα επιπρόσθετης χρηματοδότησης σε περίπτωση πτωτικής αγοράς στοιχεία που αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα ανάληψης της ειδικής διαπραγμάτευσης. Για τους λόγους αυτούς και για να προωθηθεί ο θεσμός της ειδικής διαπραγμάτευσης δημιουργήθηκε το προϊόν των Συμβάσεων Επαναγοράς.

Όπως και με τα προϊόντα δανεισμού τίτλων οι συμβάσεις επαναγοράς σχεδιάστηκαν για να βοηθήσουν την αγορά να βελτιώσει τη ρευστότητά της μειώνοντας το κόστος λειτουργίας της. Με τις συμβάσεις επαναγοράς υποστηρίζεται ο θεσμός της ειδικής διαπραγμάτευσης καθώς προκύπτουν μια σειρά από ωφέλειες:

- Εξασφαλίζεται πλήρως ο Ειδικός Διαπραγματευτής για όσες μετοχές χρειαστεί για να επιτελέσει το έργο του εφόσον διατηρεί συμφωνία απόκτησης των μετοχών από το βασικό μέτοχο ή μετόχους. Η συμφωνία αυτή ενεργοποιείται όταν προκύψει ανάγκη.
- Το κόστος δανεισμού είναι γνωστό και περιορισμένο καθώς ο δανεισμός των μετοχών γίνεται όταν προκύψει ανάγκη.
- Τα απαιτούμενα κεφάλαια του Ειδικού Διαπραγματευτή δεν είναι αποτρεπτικά για την ανάληψη αυτού του ρόλου καθώς δεν απαιτείται να δημιουργήσει μεγάλο απόθεμα μετοχών για να ανταποκριθεί στις ανάγκες της ειδικής διαπραγμάτευσης.
- Με το μικρό αριθμό μετοχών που διαθέτει ο Ειδικός Διαπραγματευτής δεν αναλαμβάνει τον κίνδυνο της αγοράς αποτρεπτικό παράγοντα στην ανάληψη της ειδικής διαπραγμάτευσης.

Κεφάλαιο 4

Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων Ελαιολάδου

Η δομή του Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων Ελαιολάδου θα πρέπει να απαντάει στα εξής ερωτήματα:

- Ποιοι είναι συνολικά οι συμμετέχοντες στο «κύκλωμα» της χρηματιστηριακής συναλλαγής; Ποια είναι δηλαδή τα μέλη της αγοράς;
- Ποια η ιεράρχηση μεταξύ τους;
- Από πού ορίζονται οι ρόλοι των συμμετεχόντων από ποιόν εποπτεύονται.
- Άλλα θέματα (π.χ. νομικές σχέσεις κ.α.)

4.1 Δομή αγοράς

Στο παρακάτω Διάγραμμα παρουσιάζονται οι βασικοί συμμετέχοντες στο Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων Ελαιολάδου. Τα βασικά μέλη του Χρηματιστηρίου είναι:

- 1. Μέλη Εκκαθάρισης** (θα αναλυθούν περαιτέρω στην επόμενη παράγραφο).
- 2. Μέλη Συναλλαγών** (θα αναλυθούν περαιτέρω στην επόμενη παράγραφο).
- 3. Μέλη Δικτύου αποθήκευσης – Επαγγελματίες της Αγοράς.** (είτε εταιρίες αποθηκών, είτε μεγάλοι πελάτες οι οποίοι λόγω όγκου συναλλαγών θα θέλουν να πραγματοποιούν τις συναλλαγές τους χωρίς διαμεσολάβηση).
- 4. Συναλλασσόμενοι.** Υπάρχουν και από τις δύο πλευρές και των αγοραστών και των πολιτών και περιλαμβάνουν όλη την γκάμα των πελατών, οι οποίοι όμως για να πραγματοποιήσουν συναλλαγές θα πρέπει να συμβληθούν με κάποιο μέλος Εκκαθάρισης ή Συναλλαγών.

Όπως είναι λογικό, κάθε σύστημα ή κύκλωμα, -όπως συμβαίνει και στην περίπτωση της χρηματιστηριακής συναλλαγής-, λειτουργεί με βάση κάποιες συγκεκριμένες διαδικασίες και τεχνικές προδιαγραφές. Στην περίπτωση της χρηματιστηριακής αγοράς, οι διαδικασίες ενδεχομένως να ορίζονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Εικόνα 5 Διάγραμμα χρηματιστηρίου ελαιολάδου

Το δεύτερο βήμα είναι ο καθορισμός των προϋποθέσεων καταλληλότητας (χωροταξία, εγγύτητα με δίκτυο διανομής κτλ.). Αυτές οι προϋποθέσεις, ιδίως στην περίπτωση του ελαιολάδου το οποίο αποτελεί αγροτικό προϊόν/τρόφιμο τίθενται από τον ΕΦΕΤ. Ο ΕΦΕΤ είναι ο φορέας που ορίζει προδιαγραφές ποιότητας σε όλα τα τρόφιμα και στα πρότυπα συστημάτων παραγωγής τροφίμων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Καθορίζει επίσης τους κανόνες ορθής υγιεινής πρακτικής σύμφωνα με τον Κανονισμό 852/2004 και κάθε συναφή κανόνα διεθνούς και κοινοτικού δικαίου και ελέγχει την τήρηση των κανόνων αυτών. Ο ΕΦΕΤ είναι Ν.Π.Δ.Δ. ο οποίος τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ).

Συμπερασματικά, λοιπόν, ο λειτουργός της αγοράς σε συνεργασία με τον ΕΦΕΤ (και πιθανώς κάποια υπηρεσία του ΥπαΑΤ) θα καθορίσουν τις προϋποθέσεις καταλληλότητας και στη συνέχεια ο ΕΦΕΤ θα είναι ο φορέας που θα εποπτεύει και θα ελέγχει την τήρηση τους.

Αναφορικά με τη νομική σχέση που συνδέει τον λειτουργό της αγοράς, το Εκκαθαριστικό οίκο, τους συμμετέχοντες και το δίκτυο αποθηκών, μπορούν να περιγραφούν οι συμβατικές σχέσεις που πρέπει να διέπουν τα προαναφερθέντα εμπλεκόμενα μέρη.

Τα εμπλεκόμενα μέρη θα συνδέονται μεταξύ τους με συμβάσεις (το περιεχόμενο των οποίων θα είναι εναρμονισμένο με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2004 / 39 /ΕΓ MIFID – Ν. 3606/2007). Θα προκύψει μια σειρά συμβάσεων π.χ. α) των μελών με τον λειτουργό, β) των μελών με τους πελάτες τους γ)... κλπ. Το σημαντικό είναι να αναγνωρίζονται σ’

αυτές οι κίνδυνοι απ' όλους τους εμπλεκόμενους και να υπάρχουν επαρκείς προβλέψεις για την αντιμετώπιση τους, την αποζημίωση σε περίπτωση ζημίας κλπ. Πρέπει λοιπόν να επιμερίζονται ευθύνες και υποχρεώσεις και να διέπονται από μια λογική διαχείρισης κινδύνου (risk management).

π.χ. ένα Εκκαθαριστικό Μέλος θα υπογράψει σύμβαση με τον λειτουργό, στην οποία θα δέχεται και θα αναγνωρίζει τους κανονισμούς που θέτει ο λειτουργός, θα αναγνωρίζει τους ενδεχόμενους κινδύνους που πηγάζουν απ' την πλημμελή τήρηση των διαδικασιών εκ μέρους του κλπ. Τέλος, είναι πολύ πιθανό μαζί με τις συμβάσεις να δίνονται και κάποιες εφ' άπαξ χρηματικές εγγυήσεις στον λειτουργό από το μέλος – ειδικά το εκκαθαριστικό. Αυτό συμβαίνει σε όλες τις αντίστοιχες αγορές διεθνώς.

Για να απαντηθούν περαιτέρω ερωτήματα για τις νομικές σχέσεις είναι πρωτίστως αναγκαίο να περιγραφεί η λειτουργία της αγοράς δηλαδή οι διαδικασίες εκκαθάρισης και διακανονισμού .

4.2 Εκκαθάριση και διακανονισμός

Εκκαθάριση (clearing):

Σε οποιαδήποτε χρηματιστηριακή αγορά η εκκαθάριση αφορά τίτλους π.χ. μετοχές, συμβόλαια, κλπ. (ενώ ο διακανονισμός αφορά χρήματα) και συγκεκριμένα αναφέρεται στην διαδικασία ταύτισης των εντολών αγοράς πώλησης μετά από μια συνεδρίαση, δηλαδή για την ορθή κατανομή των τίτλων που άλλαζαν χέρια.

Διακανονισμός (settlement):

Ο διακανονισμός λοιπόν αφορά τα χρήματα που αλλάζουν χέρια (πληρωμή απ' τον αγοραστή και είσπραξη από τον πωλητή), αυτό όμως ισχύει στις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων είτε είναι spot είτε είναι παραγώγων. Στην περίπτωση όμως των χρηματιστηριακών αγορών εμπορευμάτων και επειδή τα εμπορεύματα δεν είναι τίτλοι αλλά αγαθά δυνάμενα να παραδοθούν, ο διακανονισμός αφορά και χρήματα αλλά και την φυσική παράδοση (στον αγοραστή) αγαθών.

Στην ήδη υπάρχουσα αγορά παραγώγων του Χ.Α. η ΕΤ.ΕΚ (Εταιρία Εκκαθάρισης) αναλαμβάνει και την εκκαθάριση και τον διακανονισμό. Στην περίπτωση του Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων Ελαιολάδου θα μπορούσε πιθανώς να γίνει το ίδιο.

Μετά την εκτέλεση της συναλλαγής, αυτή μεταφέρεται σε κάποιον εκκαθαριστικό οίκο, «clearing house». Διαχρονικά, οι εκκαθαριστικοί οίκοι ανήκαν στα οικεία χρηματιστήρια. Τα τελευταία χρόνια με την οδηγία MIFID, αποσυνδέθηκε η διαπραγμάτευση από την εκκαθάριση και τον διακανονισμό. Έτσι μια συναλλαγή μπορεί να εκτελείται σε ένα χρηματιστήριο και τα μετασυναλλακτικά στάδια να διαπεραιώνονται κάπου αλλού. Αυτό είναι γνωστό ως unbundling. Ο εκκαθαριστικός οίκος είναι υπεύθυνος για τις λεπτομέρειες, όπως το πώς και το που θα πληρωθεί το αντίτιμο της συναλλαγής κλπ.

Ο οίκος στέκεται ανάμεσα στους δύο αντισυμβαλλόμενους με σκοπό του μείωση του κινδύνου αντισυμβαλλομένου counterparty risk. Συνήθως προβαίνει σε συμψηφισμό των συναλλαγών, θέτει όρια κινδύνου, ζητά εγγυήσεις από τα μέρη, με σκοπό τον ορθό διακανονισμό της συναλλαγής. Σε κάποιες περιπτώσεις ο εκκαθαριστικός οίκος εγγυάται την συναλλαγή, παίζοντας το ρόλο του κεντρικού αντισυμβαλλομένου, central counterpart CCP. Αυτό γίνεται με την αυξημένη καταβολή εγγυήσεων από τα μέρη. Ο

κεντρικός αντισυμβαλλόμενος παρεμβάλλεται ανάμεσα στα δύο μέρη, καθιστώντας εαυτόν τον αντισυμβαλλόμενο και του αγοραστή και του πωλητή. Αυτή η διαδικασία μεταφοράς της ευθύνης της συναλλαγής λέγεται novation.

4.3 Το χρηματιστήριο Ελαιολάδου

Λειτουργός της Αγοράς: Ο Όμιλος των Ελληνικών Χρηματιστηρίων (ΕΧΑΕ) λειτουργεί την Ελληνική Αγορά μετοχών και παραγώγων. Ο Όμιλος είναι καθετοποιημένος, παρέχοντας μέσω των κατά 100% θυγατρικών του υπηρεσίες συναλλαγών (Χ.Α.), εκκαθάρισης, διακανονισμού, καταχώρησης και διάχυσης πληροφορίας αγοράς. Άρα το λογικό είναι και το Χρηματιστήριο Ελαιολάδου να οργανωθεί υπό την ΕΧΑΕ.

ΕΤ.ΕΚ. - Εκκαθαριστικός οίκος: Ο Σκοπός της εταιρείας είναι η διαχείριση συστημάτων εκκαθάρισης και κεντρικού αντισυμβαλλόμενου, και παρεμφερών μηχανισμών με ομοειδή χαρακτηριστικά, ή και συνδυασμών για την άσκηση, σε Ελλάδα ή και εξωτερικό, δραστηριοτήτων οριστικοποίησης ή διευθέτησης ή τακτοποίησης της οριστικοποίησης συναλλαγών. Είναι δηλαδή Εκκαθαριστικός Οίκος της Αγοράς Παραγώγων στην Ελλάδα, έχοντας το ρόλο του κεντρικού αντισυμβαλλόμενου.

Ένα ερώτημα που δημιουργείται είναι αν η ΕΤ.ΕΚ θα αναλαμβάνει εκτός της εκκαθάρισης και τον διακανονισμό, ή αν λόγω της ειδίκευσης που έχει σε οριστικοποίηση συναλλαγών χρηματοπιστωτικών μέσων, δεν υπάρχει η δυνατότητα (νομικά και τεχνικά) να αναλάβει αυτόν τον ρόλο όταν η συναλλαγή αφορά φυσική παράδοση προϊόντος. Σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να δημιουργηθεί άλλη εταιρία που θα επιφορτιστεί μ' αυτήν την αρμοδιότητα.

Στο «υποθετικό μοντέλο» μας θα λειτουργήσουμε με τη παραδοχή πως η ΕΤ.ΕΚ θα κάνει και τον διακανονισμό – θεωρούμε εξ' άλλου πως αν δημιουργηθεί άλλο νομικό πρόσωπο, τις ίδιες περίπου διαδικασίες που προτείνουμε για την ΕΤ.ΕΚ θα πρέπει να ακολουθήσει.

Ο εκκαθαριστικός οίκος θα έχει εποπτικό ρόλο. Θα διατηρεί ένα μητρώο μελών του δικτύου αποθήκευσης (διαπιστευμένες αποθήκες) και θα φροντίζει να υπάρχουν σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας τέτοια μέλη. Θα πρέπει δημιουργήσει και να λειτουργεί ηλεκτρονικό σύστημα αποθεμάτων ελαιολάδου με κεντρική βάση στον εκκαθαριστικό οίκο στο οποίο τα μέλη του δικτύου αποθήκευσης θα έχουν μοναδικό κωδικό –(αριθμό μητρώου). Με το σύστημα αυτό η αποθήκη που θα αναλαμβάνει τη φύλαξη του ελαιολάδου θα ενημερώνει την κεντρική βάση και τον εκκαθαριστικό οίκο για τα χαρακτηριστικά του ελαιολάδου (ποιότητας και γνησιότητας), το βάρος του, τα στοιχεία του αποθηκευτή-επενδυτή (προσωπικά στοιχεία, κωδικός εκκαθάρισης εκκαθαριστικό μέλος) και θα πιστοποιεί την πληρωμή των τελών αποθήκευσης.

Με την ολοκλήρωση της εισαγωγής αυτών των στοιχείων θα εκδίδεται όπως έχουμε ήδη πει, ένα αποθετήριο (απόδειξη παραλαβής) για τον αποθηκευτή-επενδυτή στην οποία θα αναφέρονται αυτά τα στοιχεία. Ο εκκαθαριστικός οίκος με τη σειρά του θα ενημερώνει μέσω του συστήματος εκκαθάρισης τα εκκαθαριστικά μέλη για τους πελάτες που έχουν αποθηκευμένο ελαιόλαδο, την ποσότητα και ποιότητα αυτού καθώς και το όνομα το κωδικό και το νομό στον οποίο βρίσκεται η αποθήκη. Για όσους πελάτες έχουν ήδη αποθηκευμένη την προ παράδοση ποσότητα δεν θα ζητείται margin. Στο site του εκκαθαριστικού οίκου (ή/και του λειτουργού της αγοράς) θα υπάρχουν πλήρη στοιχεία όλων των μελών του δικτύου αποθήκευσης.

Ο εκκαθαριστικός οίκος αναλαμβάνει τον διακανονισμό και την επίβλεψη της παράδοσης. Σε περιπτώσεις που τα μέλη διαφωνούν για την ποιότητα του προϊόντος ο εκκαθαριστικός οίκος θα απευθύνεται στις αρμόδιες αρχές για τον ποιοτικό έλεγχο (ΕΦΕΤ, Γενικό Χημείο του Κράτους). Σε περίπτωση παράδοσης προϊόντος ΠΟΠ ή ΠΓΕ θα ζητείται η επιβεβαίωση του ARGOCERT ότι το εν λόγω προϊόν της συγκεκριμένης επιχείρησης είναι προϊόν ΠΟΠ ή ΠΓΕ.

Ο εκκαθαριστικός οίκος είναι η εταιρεία που υπολογίζει όλα τα ρίσκα και ελέγχει την όλη διαδικασία παράδοσης/παραλαβής. Σε κάθε σημείο μπορεί κάποιο μέλος να αθετήσει τις υποχρεώσεις του. Η αθέτηση αφορά τον τελικό επενδυτή αλλά αν υπάρχει αδυναμία τήρησης των υποχρεώσεων τότε η ευθύνη βαρύνει το εκκαθαριστικό μέλος. Αν η αθέτηση αφορά χρηματικό διακανονισμό τότε τηρούνται ανάλογες διαδικασίες με αυτές που τηρούνται στα χρηματοοικονομικά παράγωγα. Αν η αθέτηση αφορά παράδοση προϊόντος τότε υπάρχει η υποχρέωση να βρεθεί το προϊόν από μια πιστοποιημένη αποθήκη για να παραδοθεί. Αν η αθέτηση αφορά τα χαρακτηριστικά του προϊόντος τότε ή ζητείται επιπλέον προϊόν αν το προϊόν είναι μικρότερου βάρους ή θεωρείται αθέτηση παράδοσης αν η ποιότητα δεν είναι σύμφωνη με τα χαρακτηριστικά του συμβολαίου. Πάντως σε κάθε περίπτωση και σε κάθε βήμα αυτής της διαδικασίας ο οίκος εκκαθάρισης ελέγχει την τήρηση των συμφωνημένων και φροντίζει για την εκπλήρωση της συναλλαγής ώστε να εξαλειφθεί ο συστημικός κίνδυνος.

Συνεπώς αν και δεν είναι άμεσα εμπλεκόμενος σε καμία από τις διαδικασίες παράδοσης/παραλαβής εντούτοις μετέχει σε όλες

Επίσης ο εκκαθαριστικός οίκος θα ελέγχει αν η αποθήκη και όλο το αποθηκευμένο ελαιόλαδο είναι ασφαλισμένο έναντι όλων των κινδύνων ώστε να εξασφαλίζεται ότι δεν θα υπάρξει συστημικό πρόβλημα στην αγορά από μια ζημιά σε αποθήκη. Το αποθηκευμένο ελαιόλαδο θα πρέπει να είναι λιγότερο και μικρότερης αξίας από το ασφαλισμένο ελαιόλαδο, ειδικά το συγκεκριμένο μέλος αποθήκευσης δεν θα μπορεί να εκδίδει αποδείξεις παραλαβής / αποθετήρια πέραν του ασφαλισμένου ελαιολάδου και του ασφαλισμένου ποσού.

Στην Ελλάδα όταν υπήρχαν αποθετήρια μετοχών, τα εξέδιδε το κεντρικό αποθετήριο και έτσι υπήρχε ένας Δημόσιος οργανισμός που έλεγχε και κρατούσε αρχείο για τις αποθηκευμένες μετοχές και του επενδυτές στους οποίους ανήκαν.

Το πλεονέκτημα ήταν ότι το κεντρικό αποθετήριο δεν είχε άλλες εμπορικές δραστηριότητες, έκανε μόνο αυτή τη δουλειά και καθώς ήταν δημόσια εταιρεία υπό την άμεση εποπτεία του Λειτουργού της αγοράς και του Εκκαθαριστικού οίκου παρείχε μη αμφισβητήσιμη εγγύηση για την ορθότητα των αναγραφόμενων στα αποθετήρια.

Διεθνώς όμως το κυρίαρχο μοντέλο για το αποθηκευτικό δίκτυο που χρησιμοποιούν τα χρηματιστήρια εμπορευμάτων περιλαμβάνει την ύπαρξη πολλών και διάσπαρτων ιδιωτικών πιστοποιημένων αποθηκών. Είναι προτιμότερο το σύστημα του αποθηκευτικού δικτύου που περιλαμβάνει μια πλειάδα αποθηκών από το σύστημα της μεγάλης κεντρικής αποθήκης (αποθετηρίου ελαιολάδου) για τους εξής λόγους:

Υπάρχουν αποθήκες σε πολλά μέρη με συνέπεια να είναι ευκολότερη η πρόσβαση από τους αποθηκευτές-επενδυτές και να μειώνονται τα μεταφορικά έξοδα.

- Κάθε μία από αυτές τις αποθήκες θα είναι και μέρος στο οποίο θα μπορεί να γίνει επίσημα παράδοση/παραλαβή χωρίς να χρειάζεται να έρχονται όλοι σε μια κεντρική αποθήκη σπαταλώντας χρόνο και χρήμα και καθιστώντας τελικά το προϊόν πιο ασύμφορο και για τα δυο μέλη της συμφωνίας (αγοραστή-πωλητή).
- Οι πιστοποιημένες αποθήκες θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εξεύρεση, από τους πωλητές των συμβολαίων, της υποκείμενης ποσότητας και ποιότητας του ελαιολάδου που αναφέρεται στο συμβόλαιο.
- Σε περίπτωση αθέτησης της συμφωνίας (υπερμερία) η οποία όμως αφορά την μη (έγκαιρη) παράδοση του υποκείμενου προϊόντος τότε ο εκκαθαριστικός οίκος δύναται να προβαίνει σε συναλλαγή αγοράς του ελαιολάδου. Καθώς όμως δεν υπάρχει οργανωμένη υποκείμενη αγορά, η αγορά του ελαιολάδου θα γίνει από κάποια πιστοποιημένη αποθήκη η οποία διακρατά ποσότητες ελαιολάδου για εμπορικούς σκοπούς πέραν όσου ελαιολάδου έχουν αποθηκεύσει οι επενδυτές- αποθηκευτές.
- Στην Ελλάδα υπάρχει εμπειρία και παράδοση στην αποθήκευση του ελαιολάδου. Όμως το ελαιόλαδο είναι απ' την φύση του είναι ευαίσθητο. Το χαρακτηριστικό του άρωμα, γεύση και χρώμα και ορισμένες φυσικοχημικές σταθερές του απαιτούν προσοχή στην αποθήκευσή και στην διαχείρισή του. Πέραν των μεγάλων αποθηκών που έχουμε ήδη αναφέρει, υπάρχουν (περιφερειακά) αποθηκευτικοί χώροι ελαιολάδου (σε βιομηχανίες, βιοτεχνίες η/και αυτόνομοι) οι οποίοι λειτουργούν πολλά χρόνια και έχουν εμπειρία στην αποθήκευση και διαχείριση του προϊόντος.

Ο Λειτουργός δεν έχει λόγο να επικεντρωθεί αποκλειστικά σε μια μεγάλη κεντρική αποθήκη θα ήταν μάλλον πιο αποτελεσματικό να ψάξει και να στήσει ένα δίκτυο αποθηκών.

Πρέπει να ληφθεί υπόψη πως αν στην αγορά που σχεδιάζουμε δεν έχουν (εύκολη) πρόσβαση πολλοί πελάτες, τότε είναι πιθανή η αποτυχία του εγχειρήματος και ας είναι (κατά τα άλλα) καλοσχεδιασμένες οι διαδικασίες.

Ακόμη, πρέπει να αναφερθεί εδώ πως (μέχρι πρότινος) ο διακανονισμός στα παράγωγα προϊόντα που διαπραγματεύονταν στο Χ.Π.Α. είχε ανατεθεί στην Alpha Bank και όχι σε ένα δημόσιο φορέα ή οργανισμό (συγκεκριμένα, αυτό συνέβαινε από την έναρξη της λειτουργίας του ΧΠΑ έως και το 2007). Συνεπώς υπάρχει προηγούμενο ανάθεσης αρμοδιοτήτων σε τρίτους και παρομοίως θα μπορούσε λογικά να επαναληφθεί στην περίπτωση του Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων Ελαιολάδου με τις αποθήκες.

Σε κάθε περίπτωση, ο εκκαθαριστικός οίκος θα χρειαστεί να έχει ξεχωριστό τμήμα που θα ασχολείται αποκλειστικά με την εποπτεία της αποθήκευσης.

4.4 Μοντέλο τιμολόγησης

Το μοντέλο τιμολόγησης για την αποθήκευση πρέπει να είναι τέτοιο ώστε και οι αποθήκες που δέχονται ελαιόλαδο για αποθήκευση να καλύπτουν τα έξοδα τους και να έχουν κάποιο κέρδος και ο εκκαθαριστικός οίκος ο οποίος θα έχει την επίβλεψη της αποθηκευτικής διαδικασίας να μπορεί να συντηρεί τα συστήματά του αλλά και ο αποθηκευτής επενδυτής να βρίσκει μια τιμή για τα έξοδα αποθήκευσης η οποία να μην είναι μεγαλύτερη από την τιμή που μπορεί να βρει σε άλλες αποθήκες.

Ένας τρόπος για να μειωθούν τα έξοδα αποθήκευσης, είναι να δοθεί η δυνατότητα σε μέλη του Δικτύου αποθήκευσης να γίνουν επίσημα μέλη απο τα οποία οι πωλητές συμβολαίων θα μπορούν να αγοράζουν την υποκείμενη ποσότητα ελαιολάδου την οποία έχουν να παραδώσουν. Συνεπώς το κέρδος από αυτή τη δραστηριότητα θα δώσει τη δυνατότητα στις αποθήκες να δέχονται μικρότερο αντίτιμο αποθήκευσης.

Προφανώς αρχικά θα πρέπει να προσδιορισθούν οι χρεώσεις αποθήκευσης με διερευνητικές συναντήσεις και τη διεξαγωγή διαγωνισμού.

4.5 Διακανονισμός – Παράδοση/ Παραλαβή

Ο διακανονισμός θα περιλαμβάνει της εξής διαδικασίες:

- Ημερήσια αποτίμηση
- Γνωστοποίηση στα εκκαθαριστικά μέλη των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων ως προς την εκκαθάριση
- Τον ημερήσιο χρηματικό διακανονισμό
- Τον τελικό χρηματικό διακανονισμό
- Την παράδοση/παραλαβή του υποκείμενου προϊόντος στην λήξη του συμβολαίου
- Την είσπραξη δικαιωμάτων και προμηθειών που οφείλονται στον Εκκαθαριστικό οίκο στο Λειτουργό της αγοράς και σε κάθε εμπλεκόμενο πρόσωπο ή φορέα.
- Τον υπολογισμό των απαιτήσεων παροχής περιθωρίου ασφάλισης- ασφαλειών
- Τον υπολογισμό των αποθηκευμένων ποσοτήτων και των ενεχύρων
- Τον υπολογισμό και την παρακολούθηση των ορίων θέσης
- Τη διαχείριση των υπερημεριών
- Και τον υπολογισμό και τον έλεγχο περιοχής των απαιτήσεων εγγυήσεων λήξης
- Καθημερινά ο εκκαθαριστικός οίκος υπολογίζει τις απαιτήσεις και τα δικαιώματα όλων των κωδικών εκκαθάρισης και ενημερώνει τα εκκαθαριστικά μέλη για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ως προς την εκκαθάριση.

Ο Ημερήσιος χρηματικός διακανονισμός γίνεται με βάση την ημερήσια τιμή εκκαθάρισης και η καταβολή και είσπραξη των οφειλόμενων ποσών του χρηματικού διακανονισμού γίνεται την επόμενη ημέρα των συναλλαγών όπως σε όλα τα παράγωγα προϊόντα, μέσω των μελών εκκαθάρισης, 30 λεπτά πριν από την έναρξη της αμέσως επόμενης συνεδρίασης.

Η ημέρα λήξης των συμβολαίων δημιουργεί αυτόματα και υποχρεώσεις για παραλαβή/παράδοση του υποκείμενου προϊόντος. Ο τελικός διακανονισμός γίνεται με την τελική τιμή εκκαθάρισης. Η τελική τιμή εκκαθάρισης θα μπορούσε να υπολογίζεται με μια τελική δημοπρασία και θα είναι η τιμή στην οποία θα γίνει η παράδοση/παραλαβή του υποκείμενου προϊόντος μεταξύ των αγοραστών και των πωλητών. Στο χρηματιστήριο Ελαιολάδου της Ισπανίας η διαδικασία που ακολουθείται στην λήξη είναι η εξής:

Πίνακας 5 Διαδικασία χρηματιστηρίου ελαιολάδου Ισπανίας

T	T+1	T+2	T+3
Τελευταία Ημέρα Διαπραγμάτευσης	Επιβεβαίωση Παράδοσης από τον Πωλητή	Επιβεβαίωση Ταύτισης	Πρώτη Ημέρα Παράδοσης
Ο Εκκαθαριστικός Οίκος ζητά Εγγυήσεις.	Εγγυήσεις κατατίθενται. Επιβεβαίωση Παράδοσης ζητείται από τον Πωλητή. Ταύτιση Αγοραστών – Πωλητών.	Ενημέρωση για την Ταύτιση. Αγοραστές λαμβάνουν δείγμα του Λαδιού.	Το Λάδι είναι παραδοτέο. Περίοδος λήψης δειγμάτων για επιπλέον αναλύσεις έως και T + 6.

Ή

Πίνακας 6 Χρηματιστήριο ελαιολάδου Ισπανίας

T + 3 έως T + 7		T + 12	T + 15
Επιβεβαίωση Παράδοσης	Αίτημα για μεσολάβηση του Εκκαθαριστικού Οίκου	Έκδοση απόφασης από τον Εκκαθαριστικό Οίκο	Αίτηση για Διακανονισμό
Ο Πωλητής παραδίδει την Επιβεβαίωση Παράδοσης στο Εκκαθαριστικό Οίκο Ή Καλεί τον Εκκαθαριστικό Οίκο σε διαιτησία.		Τελευταία διορία για τον Εκκαθαριστικό Οίκο να ενημερώσει Πωλητή & Αγοραστή για το αποτέλεσμα της διαιτησίας.	Τελευταία ημέρα αίτησης διακανονισμού. Τελευταία διορία απόσυρσης του Ελαιολάδου.

Την τελευταία ημέρα διαπραγμάτευσης (T) λήγουν τα συμβόλαια και ο εκκαθαριστικός οίκος ζητάει αυξημένες εγγυήσεις και από τον αγοραστή και από τον πωλητή του συμβολαίου. Οι εγγυήσεις αυτές είναι απαιτητές στο (T+1) όπου η παράδοση του προϊόντος γίνεται υποχρεωτική για το μέλος πωλητή και γίνεται και το ταίριασμα των αγοραστών-πωλητών. Στο (T+2) ενημερώνονται τα μέλη για τη διαδικασία ταιριάσματος και οι αγοραστές λαμβάνουν τη χημική ανάλυση του ελαιολάδου. Στο (T+3) το ελαιολάδο γίνεται διαθέσιμο στους αγοραστές οι οποίοι μπορούν να πάρουν επιπλέον δείγματα για αναλύσεις έως το (T+6). Από (T+3) έως το (T+7) ο αγοραστής ή

θα δεχθεί τη ολοκλήρωση της συναλλαγής ή θα ζητήσει την παρέμβαση του εκκαθαριστικού οίκου αν κάτι δεν είναι σύμφωνο με τους όρους του συμβολαίου. Έως το (T+12) θα υπάρχει η απόφαση του οίκου και στο (T+15) είναι η τελευταία ημέρα για να ολοκληρωθεί ο τελικός διακανονισμός ή να αποσυρθεί το ελαιολάδο έχοντας βέβαια τις ποινές περί αθέτησης συμφωνίας.

Η παραλαβή/παράδοση γίνεται μέσω των πιστοποιημένων αποθηκών. Όμως στα περισσότερα χρηματιστήρια εμπορευμάτων υπάρχει η έννοια της Πρώτης Ημέρας Ειδοποίησης (First Notice Day) που είναι η ημέρα μετά την οποία ο αγοραστής ενός συμβολαίου μπορεί να υποχρεωθεί στην αγορά του υποκείμενου του Σ.Μ.Ε. προϊόντος. Η ημέρα πρώτης ειδοποίησης συνήθως είναι μια έως τρεις ημέρες πριν από την πρώτη ημέρα του μήνα λήξης και συνήθως οι πιο πολλοί επενδυτές κλείνουν τις θέσεις τους πιο πριν. Με το σύστημα αυτό ο εκκαθαριστικός οίκος έχει μια πρώτη ιδέα για τον όγκο των συμβολαίων που θα πάει προς παράδοση.

Οι ποινές περί μη παράδοσης του υποκείμενου προϊόντος είναι και χρηματικές (χρηματικό πρόστιμο) ενώ υποχρεώνεται ο πωλητής του συμβολαίου ο οποίος είναι υπερήμερος ως προς την παράδοση του προϊόντος, να αγοράσει το προϊόν από πιστοποιημένη αποθήκη και να το διαθέσει προς παράδοση αναμένοντας την πληρωμή από τον αγοραστή, αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία παράδοσης/παραλαβής που περιγράφεται από την ημέρα T έως T+7.

Ο διακανονισμός περιλαμβάνει την είσπραξη δικαιωμάτων και προμηθειών που οφείλονται στον Εκκαθαριστικό οίκο στο Λειτουργό της αγοράς και σε κάθε εμπλεκόμενο πρόσωπο ή φορέα, διαδικασία όμως η οποία είναι πανομοιότυπη με τη διαδικασία που ακολουθείται στα χρηματοοικονομικά παράγωγα.

Επίσης καθημερινά υπολογίζονται τα παρασχόμενα ενέχυρα και οι αποθηκευμένες ποσότητες οι οποίες λειτουργούν ως ενέχυρο. Υπολογίζονται οι πρόσθετες απαιτήσεις σε ενέχυρο και υπολογίζεται μηδενική απαίτηση περιθωρίου ασφάλισης για τους πωλητές συμβολαίου με αποθετήριο ελαιολάδου για την ποσότητα που έχουν αποθηκευμένη.

Υπολογίζονται και παρακολουθούνται όρια θέσεις από το τμήμα διαχείρισης κινδύνου του Εκκαθαριστικού οίκου έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και η αποφυγή φαινομένων υπερσυγκέντρωσης των συμβολαίων που μπορεί να οδηγήσει στη χειραγώγηση. Ενημερώνει το Λειτουργό της αγοράς για τα όρια θέσης.

Για την εξασφάλιση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεών τους προς τον οίκο εκκαθάρισης, τα εκκαθαριστικά μέλη και τα μέλη αποθήκευσης οφείλουν να παρέχουν ασφάλεια. Ο εκκαθαριστικός οίκος υπολογίζει καθημερινά αυτές τις ασφάλειες ώστε να επαρκούν για την κάλυψη της ζημίας κάτω από ακραίες συνθήκες αγοράς.

Καθημερινά υπολογίζεται η απαίτηση του περιθωρίου ασφάλισης και ελέγχεται η παροχή του περιθωρίου ασφάλισης κάθε κωδικού εκκαθάρισης με ευθύνη του μέλους εκκαθάρισης. Το περιθώριο ασφάλισης εξασφαλίζει την ύπαρξη των διαθεσίμων χρηματικών ποσών για να γίνει ο ημερήσιος διακανονισμός. Το τμήμα διαχείρισης κινδύνου μετράει στατιστικά τους κινδύνους που απορρέουν από τις θέσεις σε συμβόλαια ελαιολάδου και προτείνει ένα ύψος περιθωρίου ασφάλισης ικανό να καλύψει τη ζημία δύο ημερών.

Για την διαχείριση των υπερημεριών ο εκκαθαριστικός οίκος εφαρμόζει τη διαδικασία που εφαρμόζεται και στα χρηματοοικονομικά παράγωγα. Συγκεκριμένα τηρούνται ακριβώς οι ίδιες διαδικασίες όταν η υπερημερία αφορά χρηματικό διακανονισμό ή υποχρέωση παροχής περιθωρίου ή υπερημερία μέλους λόγω των ανωτέρω ή λόγω μη κάλυψης της απαιτούμενης ασφάλειας. Σε περίπτωση υπερημερίας λόγω μη παράδοσης του προϊόντος ο εκκαθαριστικός οίκος υποχρεώνει τον πωλητή του συμβολαίου να αγοράσει το προς παράδοση προϊόν και να το παραδώσει ή αν αυτό δεν είναι εφικτό μετατρέπει την υποχρέωση σε χρηματική.

Το περιθώριο ασφάλισης θα πρέπει να είναι ικανό να καλύψει τη ζημιά δυο ημερών. Αυτό θα μπορούσε να είναι 6% της υποκείμενης αξίας. Όταν όμως λήξει το συμβόλαιο και είναι σίγουρο ότι θα γίνει παράδοση/παραλαβή του προϊόντος δεν χρειάζεται ένα μικρό περιθώριο ασφάλισης αλλά μια εγγύηση που θα εξασφαλίζει ότι:

- α) ο αγοραστής θα έχει τα χρήματα για την αγορά όλης της ποσότητας
- β) ο πωλητής αν δεν έχει ήδη το υποκείμενο προϊόν ότι θα έχει χρήματα για να αγοράσει την προς παράδοση ποσότητα και να την παραδώσει

Η εγγύηση αυτή θα πρέπει να είναι ικανή να καλύψει τουλάχιστο ζημιά 7 ημερών (από τη μέρα T έως την T+7) και θα μπορούσε να είναι 20%. Για τον αγοραστή η εγγύηση αυτή πρέπει να αυξάνει πάνω από το 100% όταν οριστικοποιείται η ολοκλήρωση της συμφωνίας.

4.6 Μεταφορά – Δίκτυο Αποθηκών

Ο Λειτουργός της αγοράς είναι υπεύθυνος για τη διαπραγμάτευση και την λειτουργία της αγοράς και ορίζει τα χαρακτηριστικά εισαγωγής προς διαπραγμάτευση των συμβολαίων. Συνεπώς αν παρατηρείται συχνά σε μια αποθήκη πρόβλημα στην ποιότητα του ελαιολάδου που είναι προς παράδοση ή το βάρος δεν συμφωνεί με τα χαρακτηριστικά του συμβολαίου, δημιουργείται αμφισβήτηση της τυποποίησης του συμβολαίου και συνεπώς αμφισβήτηση όλης της αγοράς.

Άρα θα πρέπει να υπάρχει σύμβαση της αποθήκης και με το Λειτουργό της Αγοράς στην οποία θα αναφέρεται ότι η αποθήκη παραλαμβάνει από τους πελάτες και διαθέτει προς παράδοση μόνο ελαιόλαδο σε ποιότητα και ποσότητα που συμφωνεί με τα χαρακτηριστικά του συμβολαίου. Ο μόνος τρόπος για να μπορεί η αποθήκη να το κάνει αυτό είναι να έχει τα τεχνικά μέσα να κάνει έλεγχο ποιότητας και να είναι πιστοποιημένος ζυγιστής.

Με φροντίδα του εκκαθαριστικού οίκου θα πρέπει να γίνεται το ταίριασμα αγοραστών-πωλητών στην παράδοση ώστε να ελαχιστοποιούνται οι μετακινήσεις. Να υπάρχει δυνατότητα να παραδοθεί ελαιόλαδο άλλης αποθήκης σε απομακρυσμένη περιοχή πχ. αν ένας επενδυτής έχει αποθηκευμένο 1 τόνο εξαιρετικού παρθένου ελαιολάδου στην Μυτιλήνη και πρέπει να παραδώσει 1 τόνο στην Αθήνα, να μπορεί να παραδώσει 1 τόνο από αποθήκη της Αθήνας πληρώνοντας με τον 1 τόνο στη Μυτιλήνη. Μεταφορά όπου γίνεται θα γίνεται μόνο μεταξύ πιστοποιημένων αποθηκών.

Το μοντέλο τιμολόγησης για την μεταφορά είναι σαφώς θέμα διαπραγμάτευσης και αρχικά μπορεί να γίνει μέσω διαγωνισμού. Το ποιο εύκολο για να μπορέσει να ξεκινήσει το Χρηματιστήριο Ελαιολάδου θα ήταν να χρησιμοποιηθεί το ήδη υπάρχων δίκτυο μεταφοράς κάποιας πιστοποιημένης εταιρείας.

Πίνακας 7 Πιθανά χαρακτηριστικά συμβολαίου

Είδος Συμβολαίου	Τυποποιημένα Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης (ΣΜΕ)
Υποκείμενη Αξία	Ελαιόλαδο ποιότητας Εξαιρετικό Παρθένο
Μέγεθος Συμβολαίου	Ένας (1) μετρικός τόνος
Τιμή Συμβολαίου	Η τιμή αγοράς ή πώλησης του Συμβολαίου. Η τιμή Συμβολαίου εκφράζεται σε Ευρώ ανά κιλό.
Ελάχιστο Μέγεθος Μεταβολής Τιμής	0.0100 Ευρώ
Όρια θέσης	Ορίζονται από το Λειτουργό της αγοράς
Όρια ημερήσιας μεταβολής Τιμής	Ορίζονται από το Λειτουργό της αγοράς
Σειρές	Ιανουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος, Ιούνιος, Σεπτέμβριος, Δεκέμβριο ώστε κατά πάντα χρόνο να υπάρχουν διαθέσιμοι προς διαπραγμάτευση σειρές σε (6) έξι μήνες
Έτος, Μήνας, Ημέρα & Ώρα Λήξης	<p>Ως Έτος, Μήνας, Ημέρα και Ώρα Λήξης ορίζεται το έτος, ο μήνας, η ημέρα και η ώρα κατά την οποία λήγει η διαπραγμάτευση της σχετικής σειράς και τα ΣΜΕ της σειράς αυτής.</p> <p>Ημέρα Λήξης είναι η τρίτη (3η) Τετάρτη του Μήνα Λήξης. Εάν η ημέρα αυτή δεν είναι ημέρα συναλλαγών, Ημέρα Λήξης είναι η προηγούμενη ημέρα συναλλαγών.</p> <p>Ώρα Λήξης: 12:00'</p>
Τελευταία Ημέρα Συναλλαγής	Η Ημέρα Λήξης.
Ημερήσιος Χρηματικός Διακανονισμός	Τα Συμβόλαια υπόκεινται σε Ημερήσιο Χρηματικό Διακανονισμό με βάση την Ημερήσια Τιμή Εκκαθάρισης. Η καταβολή και είσπραξη των οφειλόμενων Ποσών Χρηματικού Διακανονισμού γίνεται την επομένη ημέρα συναλλαγών.
Ημερήσια Τιμή Εκκαθάρισης	Η τιμή όπως αυτή προκύπτει με βάση τη σχετική μέθοδο υπολογισμού που θέτει ο Λειτουργός της αγοράς
Τελική Τιμή Εκκαθάριση	Η τελική τιμή εκκαθάρισης όπως αυτή προκύπτει με βάση τη σχετική μέθοδο υπολογισμού που θέτει ο Λειτουργός της αγοράς.

Κεφάλαιο 5

Μεθοδολογία έρευνας

5.1 Ερευνητικό δείγμα

Με γνώμονα την διενέργεια ομοιόμορφης εμπειρικής έρευνας, το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε εμπεριέχει **200** άτομα στο πρώτο ερωτηματολόγιο που αφορούσε πολίτες διαφόρων ηλικιών και μορφωτικών επιπέδων και **40** επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον χώρο του ελαιολάδου. Τα άτομα αυτά επιλέχτηκαν με τυχαίο τρόπο, έχοντας ωςτόσο ως γνώμονα την ομοιόμορφη κατανομή τους, όσον αφορά τον τόπο κατοικίας, το φύλο, την ηλικία, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα.

5.2 Ερωτηματολόγιο έρευνας

Για τη διενέργεια της εμπειρικής έρευνας δημιουργήθηκαν έντυπα ερωτηματολόγια, τα οποία συλλέχτηκαν σε διάστημα τεσσάρων μηνών (Ιούνιο, Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο 2017).

Οι ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν ήταν διαφόρων τύπων, είτε ελεύθερης απάντησης, είτε πολλαπλής επιλογής, είτε βαθμολογικής κλίμακας Likert (πενταβάθμια κλίμακα), όπου ο ερωτώμενος καλείται να δηλώσει το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας του με μια σειρά προτάσεων σχετικά με το αντικείμενο που πραγματεύεται η έρευνα.

Τα 2 ερωτηματολόγια σχεδιάστηκαν με τέτοιο τρόπο, ώστε να μη χρειαστεί οι συμμετέχοντες να καταναλώσουν πολύ χρόνο για τη συμπλήρωσή τους, εμπεριέχοντας 30 ερωτήσεις. Οι πρώτες ερωτήσεις του 1^{ου} ερωτηματολογίου αφορούν δημογραφικά στοιχεία αυτών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο (3 ερωτήσεις) και οι υπόλοιπες 27 σχετικά με την ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου στην Κρήτη και το 2^ο ερωτηματολόγιο που απάντησαν οι εταιρείες παραγωγής ελαιολάδου οι πρώτες 7 ερωτήσεις αφορούσαν ενώ οι υπόλοιπες ερωτήσεις αφορούν την ίδρυση του χρηματιστηρίου ελαιολάδου.

Πιο συγκεκριμένα στο 1^ο ερωτηματολόγιο, η ερώτηση 1 του ερωτηματολογίου εξετάζει το φύλο αυτού που απάντησε στο ερωτηματολόγιο. Η ερώτηση 2 εξετάζει την ηλικία αυτού που απάντησε στο ερωτηματολόγιο. Η ερώτηση 3, η οποία ανήκει στο ίδιο τμήμα των δημογραφικών ερωτήσεων, ερευνά το εκπαιδευτικό επίπεδο του δείγματος. Κατόπιν ακολουθεί το β' μέρος του ερωτηματολογίου που εξετάζει την ποιότητα παραγωγή ελαιολάδου και η αρίθμηση ξεκινάει από το 1 έτσι έχουμε τις ερωτήσεις 1-8. Ακολουθεί το γ' μέρος με ερωτήσεις που αφορούν στις τιμές ελαιολάδου και τη σύσταση χρηματιστηρίου ελαιολάδου με ερωτήσεις από 9-15. Τέλος από τις ερωτήσεις 16-27 έχουμε το δ' μέρος και τελευταίο του 1^{ου} ερωτηματολογίου μας στο οποίο έχουμε ερωτήσεις ειδικά για την ίδρυση και λειτουργία χρηματιστηρίου ελαιολάδου.

Τέλος στο 2^ο ερωτηματολόγιο το οποίο απευθύνεται σε εταιρείες ελαιολάδου στην Κρήτη στο α' μέρος έχουμε ερωτήσεις σχετικά με τα δημογραφικά στοιχεία των εταιρειών. Πιο συγκεκριμένα στην ερώτηση 1 απαντούσαν την επωνυμία της επιχείρησης. Στην ερώτηση 2 το αντικείμενο της εταιρείας, στην ερώτηση 3 έγραφαν την έδρα/διεύθυνση της εταιρείας, στην ερώτηση 4 τα στοιχεία επικοινωνίας (Τηλ/ Fax/ email), στην ερώτηση 5 το έτος ίδρυσης και στην ερώτηση 6 πόσοι περίπου εργαζόμενοι εργάζονται στην εταιρεία σε περιόδους αιχμής. Κατόπιν ακολουθεί το β'

μέρος του ερωτηματολογίου που εξετάζει την ποιότητα παραγωγή ελαιολάδου και η αρίθμηση ξεκινάει από το 1 έτσι έχουμε τις ερωτήσεις 1-8. Ακολουθεί το γ' μέρος με ερωτήσεις που αφορούν στις τιμές ελαιολάδου και τη σύσταση χρηματιστηρίου ελαιολάδου με ερωτήσεις από 9-15. Τέλος από τις ερωτήσεις 16-27 έχουμε το δ' μέρος και τελευταίο του 1^{ου} ερωτηματολογίου μας στο οποίο έχουμε ερωτήσεις ειδικά για την ίδρυση και λειτουργία χρηματιστηρίου ελαιολάδου.

5.3 Μεθοδολογία στατιστικής ανάλυσης ερωτηματολογίων

Για τη στατιστική επεξεργασία και ανάλυση των απαντήσεων των 2 ερωτηματολογίων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο λογισμικού SPSS 22 (Statistical Package for Social Sciences). Πιο συγκεκριμένα, συλλέχθηκαν τα έντυπα ερωτηματολόγια, εξήχθησαν οι απαντήσεις σε μορφή λογιστικού φύλου Excel και στη συνέχεια τα συγκεκριμένα αριθμητικά στοιχεία εισήχθησαν στο στατιστικό πακέτο SPSS 22. Από το στατιστικό πακέτο εξήχθησαν τα δεδομένα τόσο με μορφή πινάκων όσο και με μορφή διαγραμμάτων.

Κεφάλαιο 6

Αποτελέσματα έρευνας

Για τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας, δημιουργήθηκαν και συμπληρώθηκαν 2 ερωτηματολόγια, τα οποία παραδόθηκαν σε έντυπη καθώς και σε ηλεκτρονική μορφή και συμπληρώθηκαν το πρώτο που απευθύνονταν σε απλούς πολίτες από 200 άτομα, και το δεύτερο που απευθύνονταν σε εταιρείες ελαιολάδου της Κρήτης από 40 εταιρείες σε διάστημα τεσσάρων μηνών (Ιούνιος, Ιούλιος, Αύγουστος, Σεπτέμβριος 2017).

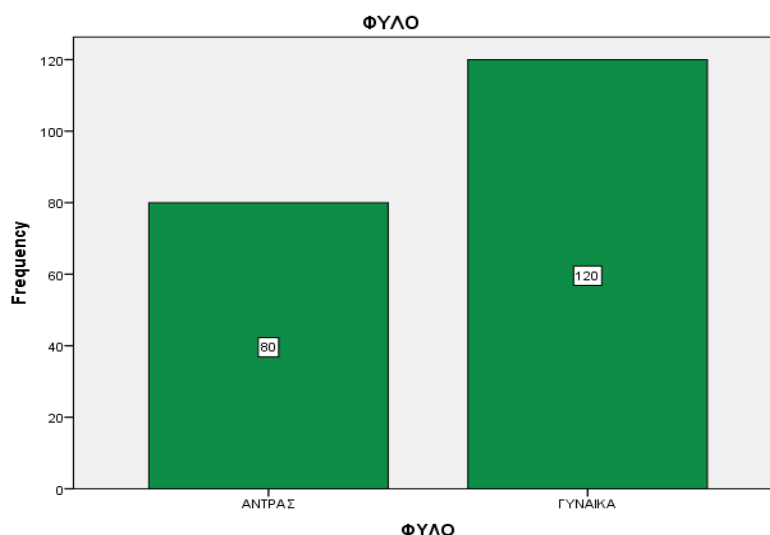
Όπως αναφέρθηκε και στην ανάλυση του ερωτηματολογίου της έρευνας, οι πρώτες ερωτήσεις των ερωτηματολογίων αφορούν δημογραφικά στοιχεία αυτών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο. Πιο συγκεκριμένα, η ερώτηση 1 του 1^{ου} ερωτηματολογίου εξετάζει το φύλο αυτού που απάντησε στο ερωτηματολόγιο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

6.1 Παρουσίαση αποτελεσμάτων έρευνας ερωτηματολογίου πολιτών

Πίνακας 8 Φύλο (ερώτηση 1)

ΦΥΛΟ					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΝΤΡΑΣ	80	40,0	40,0	40,0
	ΓΥΝΑΙΚΑ	120	60,0	60,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως φαίνεται από τον πίνακα η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλαδή το 60% (120 άτομα) είναι γυναίκες και το υπόλοιπο 40% είναι άνδρες (80 άτομα). Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

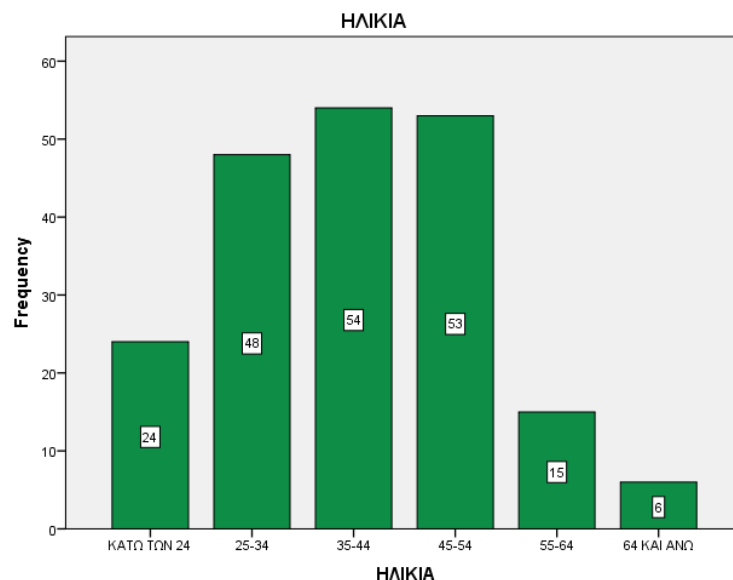
Εικόνα 6 Φύλο (ερώτηση 1)

Συνεχίζοντας με τις δημογραφικές ερωτήσεις του 1^{ου} ερωτηματολογίου με την ερώτηση 2 εξετάζεται η ηλικία των ερωτώμενων. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 9 Ηλικία (ερώτηση 2)

		ΗΛΙΚΙΑ			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	KΑΤΩ ΤΩΝ 24	24	12,0	12,0	12,0
	25-34	48	24,0	24,0	36,0
	35-44	54	27,0	27,0	63,0
	45-54	53	26,5	26,5	89,5
	55-64	15	7,5	7,5	97,0
	64 ΚΑΙ ΑΝΩ	6	3,0	3,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα η πλειοψηφία των ερωτώμενων είναι ηλικίας 35-44 ετών δηλαδή το 27% (57 άτομα) και το μικρότερο ποσοστό δηλαδή το 3% ηλικίας 64 και άνω (6 άτομα). Βέβαια αξιοσημείωτη είναι και η ποικιλομορφία των απαντήσεων δηλαδή το 26,5% είναι ηλικίας 45-54 (53 άτομα), το 24% είναι ηλικίας 25-34 (48 άτομα). Έχουμε να πούμε ότι το δείγμα μας περιέχει ανθρώπους όλων των ηλικιών. Τα παραπάνω αποτελέσματα φαίνονται στο παρακάτω διάγραμμα.

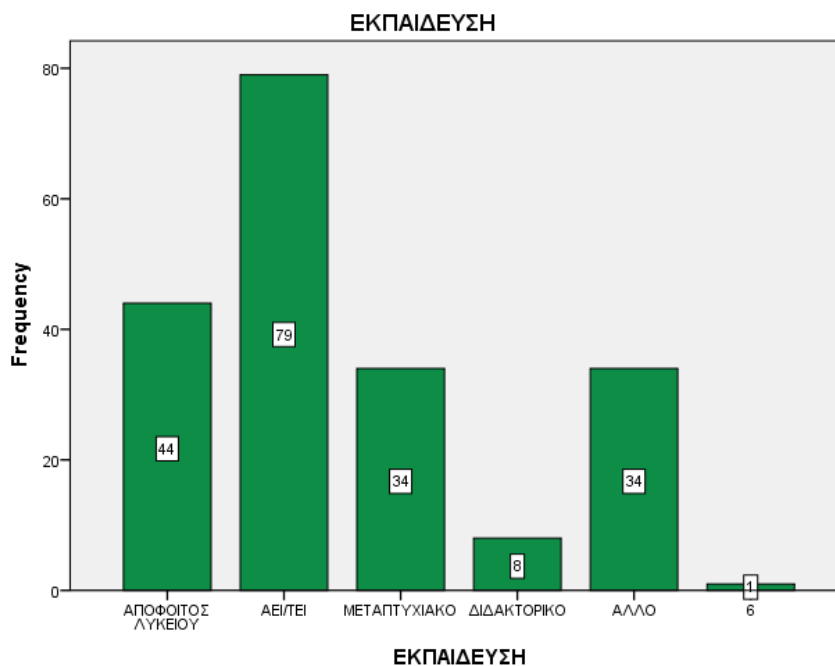
Εικόνα 7 Ηλικία (ερώτηση 2)

Η επόμενη ερώτηση της ίδιας κατηγορίας ερωτήσεων διερευνά το εκπαιδευτικό επίπεδο του δείγματος. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 10 Εκπαίδευση (ερώτηση 3)

		ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ	44	22,0	22,0	22,0
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	79	39,5	39,5	61,5
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	34	17,0	17,0	78,5
	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	8	4,0	4,0	82,5
	ΑΛΛΟ	34	17,0	17,0	99,5
	6	1	,5	,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως διακρίνεται από τον πίνακα από τα 200 άτομα που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο το 39,5% είναι πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ (79 άτομα), ενώ το χαμηλότερο ποσοστό, 4% είναι κάτοχοι διδακτορικού (8 άτομα). Σημαντικό ποσοστό 22% σημειώθηκε στην απάντηση απόφοιτος λυκείου (44 άτομα) και ποσοστό από 17% στις απαντήσεις κάτοχοι μεταπτυχιακό και άλλο (34 άτομα). Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

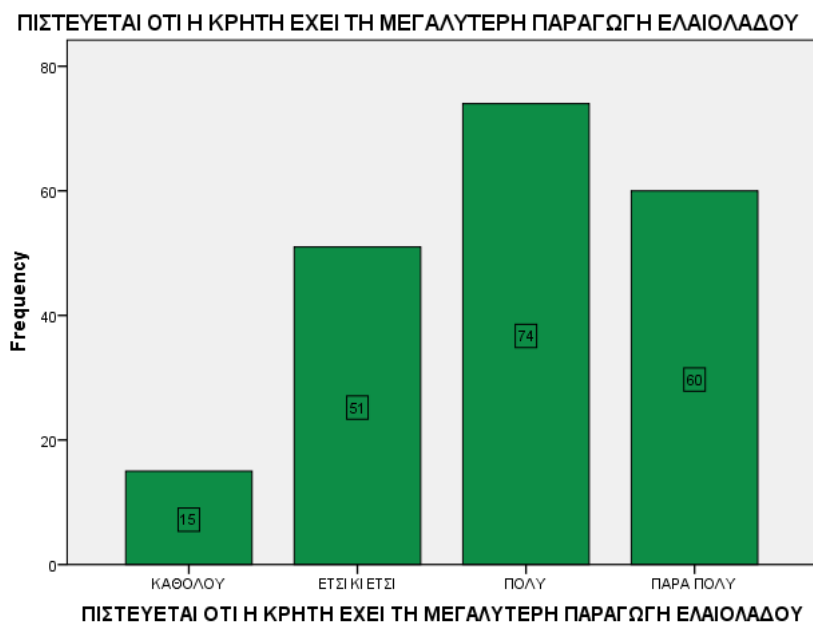
Εικόνα 8 Εκπαίδευση (ερώτηση 3)

Ακολουθεί η δεύτερη κατηγορία ερωτήσεων του ερωτηματολογίου η οποία αποτελείται από 8 ερωτήσεις και η οποία αφορά την ποιότητα και την παραγωγή ελαιολάδου. Στην ερώτηση 4 του ερωτηματολογίου εξετάζεται κατά πόσο πιστεύεται ότι η Κρήτη έχει τη μεγαλύτερη παραγωγή ελαιολάδου. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 11 Η Κρήτη έχει τη μεγαλύτερη παραγωγή ελαιολάδου (ερώτηση 4)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΑΙ ΟΤΙ Η ΚΡΗΤΗ ΕΧΕΙ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΚΑΘΟΛΟΥ	15	7,5	7,5	7,5
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	51	25,5	25,5	33,0
	ΠΟΛΥ	74	37,0	37,0	70,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	60	30,0	30,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως διακρίνεται από τον πίνακα από τα 200 άτομα το μεγαλύτερο ποσοστό 37%, απάντησαν πολύ, 30% απάντησαν πάρα πολύ, 25,5% απάντησαν έτσι κι έτσι και τέλος 7,5% απάντησαν καθόλου. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 9 Η Κρήτη έχει τη μεγαλύτερη παραγωγή ελαιολάδου (ερώτηση 4)

Συνεχίζοντας με τις ερωτήσεις της δεύτερης κατηγορίας με την ερώτηση 5 διερευνάται αν το ελαιόλαδο της Κρήτης έχει καλύτερη ποιότητα από το ελαιόλαδο άλλων περιοχών. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

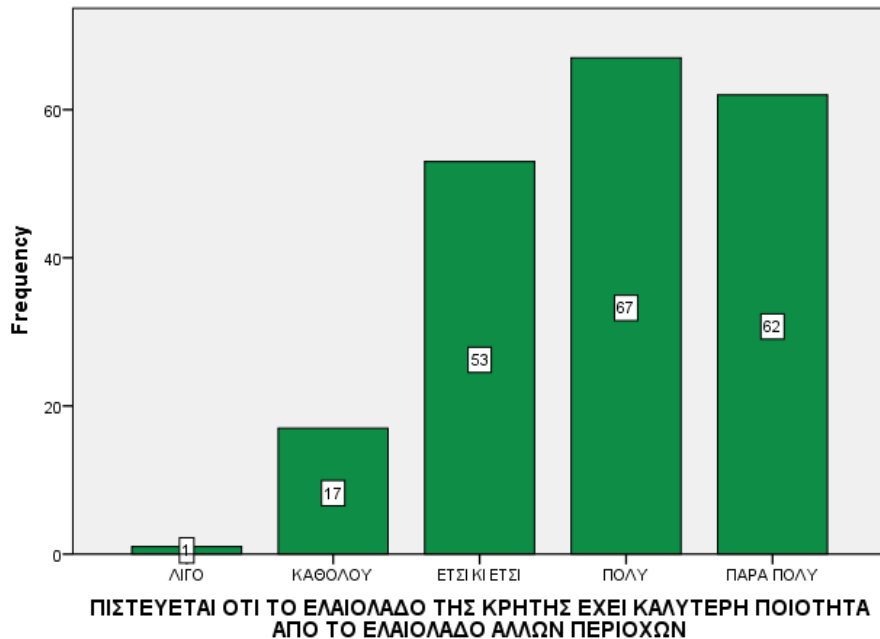
Πίνακας 12 Το ελαιόλαδο της Κρήτης έχει καλύτερη ποιότητα από το ελαιόλαδο άλλων περιοχών (ερώτηση 5)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΑΙ ΟΤΙ ΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΕΧΕΙ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΑΛΛΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	1	,5	,5	,5
	ΚΑΘΟΛΟΥ	17	8,5	8,5	9,0
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	53	26,5	26,5	35,5
	ΠΟΛΥ	67	33,5	33,5	69,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	62	31,0	31,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως διακρίνεται από τον πίνακα το 33,5% απάντησαν πολύ, το 31% απάντησαν πάρα πολύ, το 26,5% απάντησαν έτσι κι έτσι, το 8,5% απάντησαν καθόλου και το 0,5% απάντησαν λίγο. Τα αποτελέσματα διακρίνονται και διαγραμματικά.

ΠΙΣΤΕΥΕΤΑΙ ΟΤΙ ΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΕΧΕΙ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΑΛΛΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

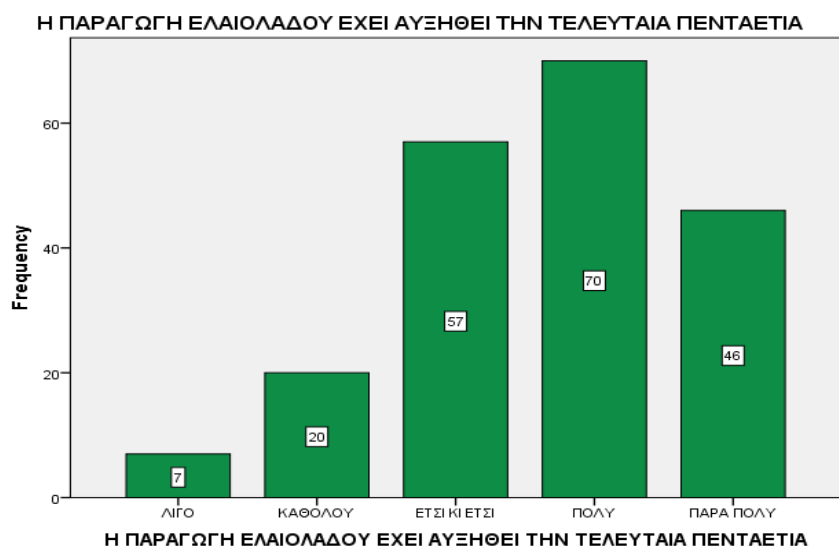
Εικόνα 10 Το ελαιόλαδο της Κρήτης έχει καλύτερη ποιότητα από το ελαιόλαδο άλλων περιοχών (ερώτηση 5)

Όπως βλέπουμε συνεχίζοντας στην ερώτηση 6 διερευνάται αν η παραγωγή ελαιολάδου έχει αυξηθεί την τελευταία πενταετία. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 13 Η παραγωγή ελαιολάδου έχει αυξηθεί την τελευταία πενταετία (ερώτηση 6)

Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΕΧΕΙ ΑΥΞΗΘΕΙ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	7	3,5	3,5	3,5
	ΚΑΘΟΛΟΥ	20	10,0	10,0	13,5
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	57	28,5	28,5	42,0
	ΠΟΛΥ	70	35,0	35,0	77,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	46	23,0	23,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως διακρίνεται από τον πίνακα το 35% απάντησαν πολύ, το 28,5% απάντησε έτσι κι έτσι, το 23% απάντησε πάρα πολύ, το 10% απάντησαν καθόλου και το 3,5% απάντησαν λίγο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

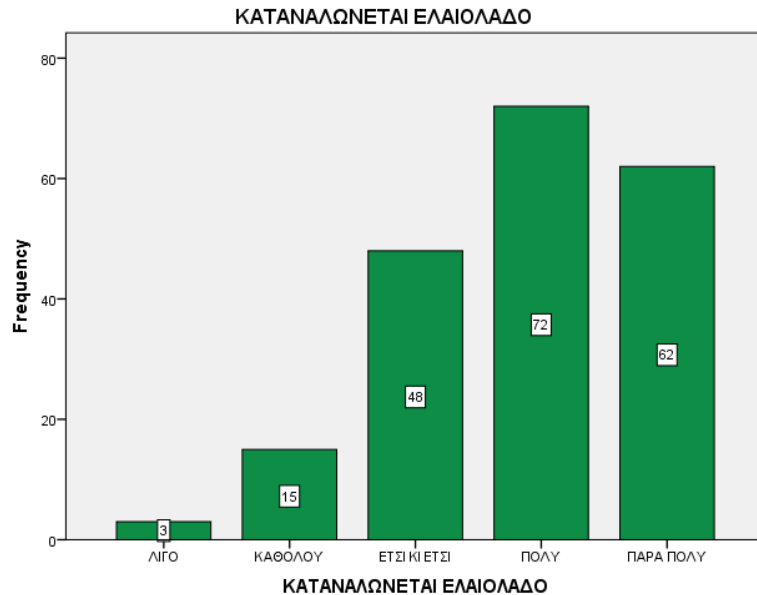
Εικόνα 11 Το ελαιόλαδο της Κρήτης έχει καλύτερη ποιότητα από το ελαιόλαδο άλλων περιοχών (ερώτηση 6)

Στη συνέχεια με την δεύτερη κατηγορία ερωτήσεων στη ερώτηση 7 διερευνάμε αν καταναλώνουν ελαιόλαδο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 14 Καταναλώνεται ελαιόλαδο (ερώτηση 7)

ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΕΤΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	3	1,5	1,5	1,5
	ΚΑΘΟΛΟΥ	15	7,5	7,5	9,0
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	48	24,0	24,0	33,0
	ΠΟΛΥ	72	36,0	36,0	69,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	62	31,0	31,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 36% απάντησαν πολύ, το 31% απάντησαν πάρα πολύ, το 24% απάντησαν έτσι κι έτσι, το 7,5% απάντησαν καθόλου και το 1,5% λίγο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 12 Καταναλώνεται ελαιόλαδο (ερώτηση 7)

Στη συνέχεια της δεύτερης κατηγορίας ερωτήσεων στην ερώτηση 8 διερευνάται αν θα πρέπει να γίνονται περισσότεροι έλεγχοι ποιότητας ελαιολάδου. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

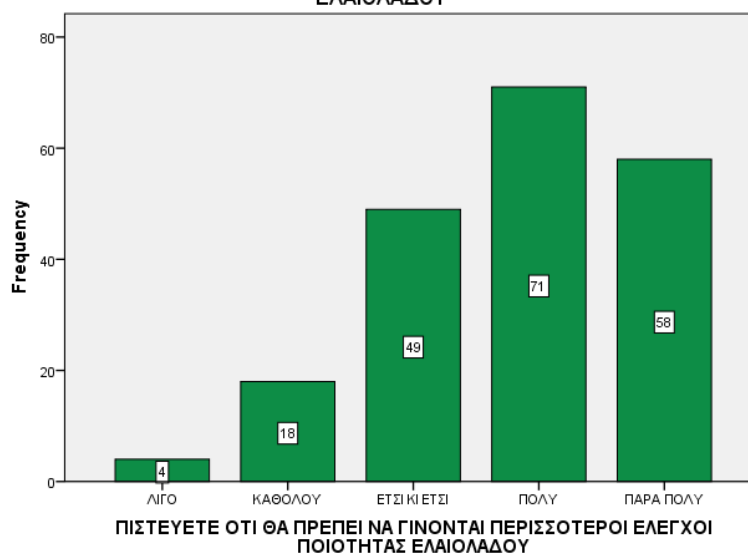
Πίνακας 15 Πρέπει να γίνονται περισσότεροι έλεγχοι ποιότητας ελαιολάδου (ερώτηση 8)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	4	2,0	2,0	2,0
	ΚΑΘΟΛΟΥ	18	9,0	9,0	11,0
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	49	24,5	24,5	35,5
	ΠΟΛΥ	71	35,5	35,5	71,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	58	29,0	29,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τους 200 ερωτώμενους, το 35,5% απάντησαν πολύ, το 29% απάντησαν πάρα πολύ, το 24,5% απάντησαν έτσι κι έτσι, το 9% απάντησαν καθόλου και το 2% απάντησαν λίγο. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

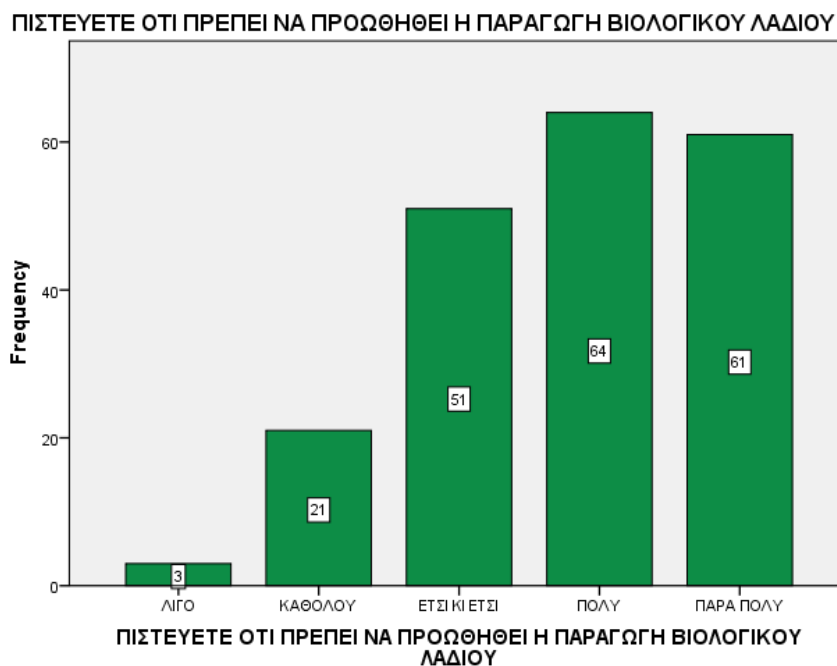
Εικόνα 13 Πρέπει να γίνονται περισσότεροι έλεγχοι ποιότητας ελαιολάδου (ερώτηση 8)

Στην ερώτηση 9 διερευνάτε αν θα πρέπει να προωθηθεί η παραγωγή βιολογικού λαδιού. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 16 Πρέπει να προωθηθεί η παραγωγή βιολογικού λαδιού (ερώτηση 9)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΩΘΗΘΕΙ Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΛΑΔΙΟΥ					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	3	1,5	1,5	1,5
	ΚΑΘΟΛΟΥ	21	10,5	10,5	12,0
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	51	25,5	25,5	37,5
	ΠΟΛΥ	64	32,0	32,0	69,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	61	30,5	30,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τα 200 άτομα που απάντησαν στην ερώτηση το 32% απάντησαν πολύ, το 30,5% απάντησαν πάρα πολύ, το 25,5% απάντησαν έτσι κι έτσι, το 10,5% απάντησαν καθόλου και το 1,5% απάντησαν λίγο. Τα αποτελέσματα φαίνονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 14 Πρέπει να προωθηθεί η παραγωγή βιολογικού λαδιού (ερώτηση 9)

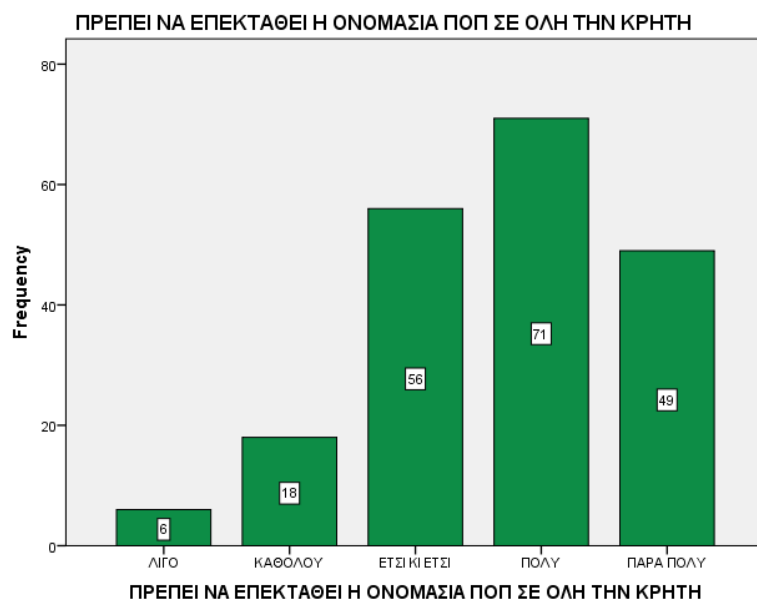
Συνεχίζοντας στην ερώτηση 10 διερευνάτε αν θα πρέπει να επεκταθεί η ονομασία ΠΟΠ σε όλη την Κρήτη. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα.

Πίνακας 17 Πρέπει να επεκταθεί η ονομασία ΠΟΠ σε όλη την Κρήτη (ερώτηση 10)

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΕΚΤΑΘΕΙ Η ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΟΠ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	6	3,0	3,0	3,0
	ΚΑΘΟΛΟΥ	18	9,0	9,0	12,0
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	56	28,0	28,0	40,0
	ΠΟΛΥ	71	35,5	35,5	75,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	49	24,5	24,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 35,5% απάντησε πολύ, το 28% απάντησε έτσι κι έτσι, το 24,5% απάντησε πάρα πολύ, το 9% απάντησε καθόλου και το 3% απάντησε λίγο. Παρακάτω βλέπουμε και διαγραμματικά τα αποτελέσματα του πίνακα.

Εικόνα 15 Πρέπει να επεκταθεί η ονομασία ΠΟΠ σε όλη την Κρήτη (ερώτηση 10)

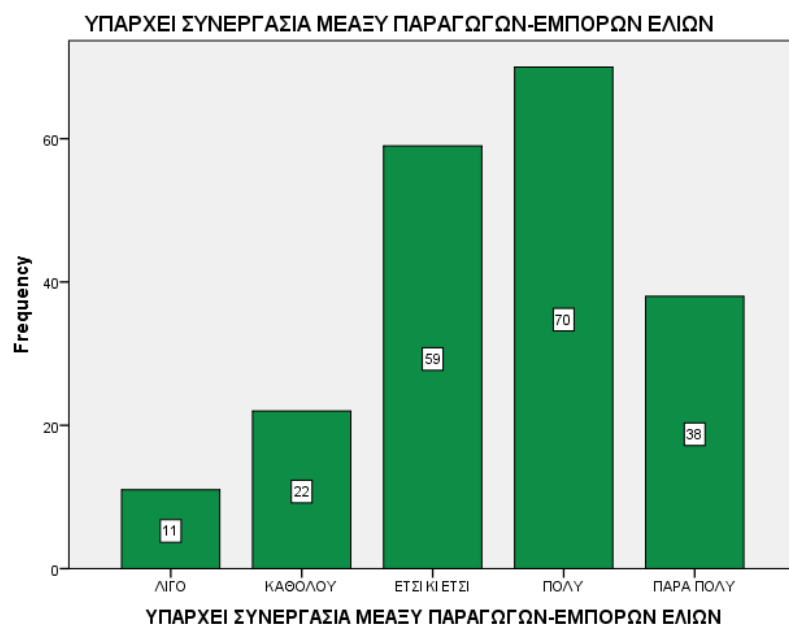
Τέλος κλείνοντας με την ερώτηση 11 της δεύτερης κατηγορίας ερωτήσεων διερευνάμε αν υπάρχει συνεργασία μεταξύ παραγωγών – εμπόρων ελιών. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 18 Υπάρχει συνεργασία μεταξύ παραγωγών - εμπόρων ελιών (ερώτηση 11)

ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ-ΕΜΠΟΡΩΝ ΕΛΙΩΝ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	11	5,5	5,5	5,5
	ΚΑΘΟΛΟΥ	22	11,0	11,0	16,5
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	59	29,5	29,5	46,0
	ΠΟΛΥ	70	35,0	35,0	81,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	38	19,0	19,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 35% απάντησαν πολύ, το 29,5% απάντησαν έτσι κι έτσι, το 19% απάντησαν πάρα πολύ, το 11% απάντησαν καθόλου και το 5,5% απάντησαν λίγο. Τα αποτελέσματα φαίνονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 16 Υπάρχει συνεργασία μεταξύ παραγωγών - εμπόρων ελιών (ερώτηση 11)

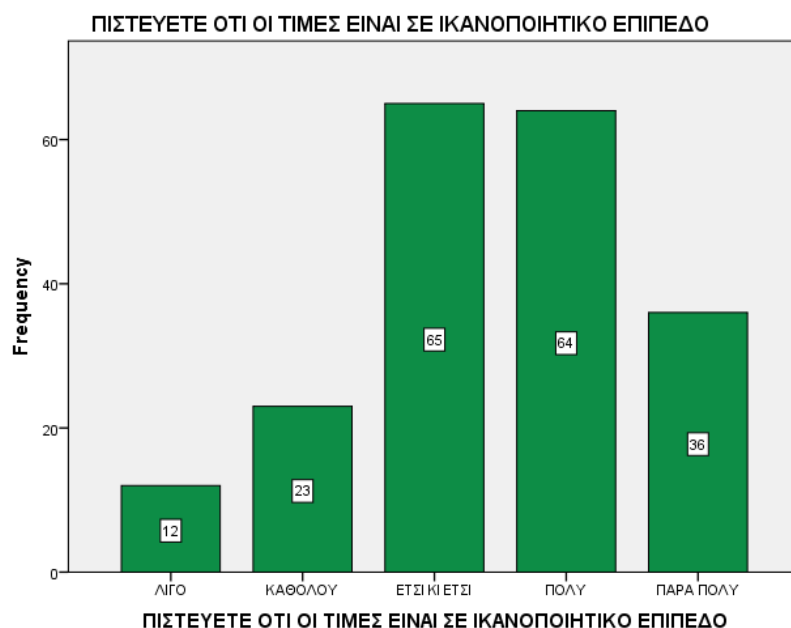
Συνεχίζουμε με την Τρίτη κατηγορία ερωτήσεων του ερωτηματολογίου η οποία αποτελείται από 7 ερωτήσεις και η οποία αφορά τις τιμές ελαιολάδου και τη σύσταση χρηματιστηρίου ελαιολάδου. Στην ερώτηση 12 διερευνάτε αν πιστεύουν ότι οι τιμές είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 19 Πιστεύετε ότι οι τιμές είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο (ερώτηση 12)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	12	6,0	6,0	6,0
	ΚΑΘΟΛΟΥ	23	11,5	11,5	17,5
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	65	32,5	32,5	50,0
	ΠΟΛΥ	64	32,0	32,0	82,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	36	18,0	18,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα, το 32,5% απάντησε έτσι κι έτσι, το 32% απάντησε πολύ, το 18% απάντησε πάρα πολύ, το 11,5% απάντησε καθόλου και το 6% απάντησε λίγο. Τα αποτελέσματα φαίνονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 17 Πιστεύετε ότι οι τιμές είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο (ερώτηση 12)

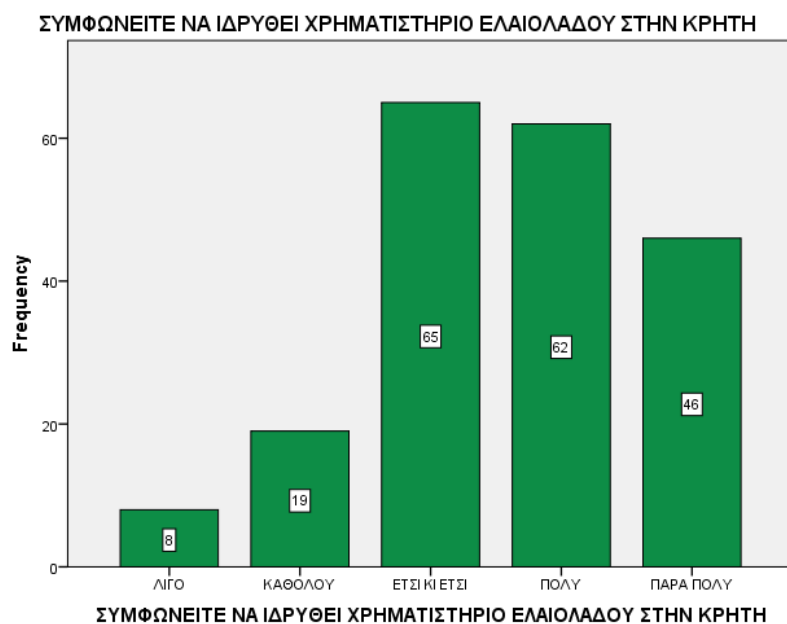
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 13 διερευνάτε αν συμφωνείτε να ιδρυθεί χρηματιστήριο ελαιολάδου στην Κρήτη. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 20 Συμφωνείτε να ιδρυθεί χρηματιστήριο ελαιολάδου στην Κρήτη (ερώτηση 13)

ΣΥΜΦΩΝΕΙΤΕ ΝΑ ΙΔΡΥΘΕΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	8	4,0	4,0	4,0
	ΚΑΘΟΛΟΥ	19	9,5	9,5	13,5
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	65	32,5	32,5	46,0
	ΠΟΛΥ	62	31,0	31,0	77,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	46	23,0	23,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 32,5% απάντησε έτσι κι έτσι, το 31% απάντησε πολύ, το 23% απάντησε πάρα πολύ, το 9,5% απάντησε καθόλου και το 4% απάντησε λίγο. Τα αποτελέσματα φαίνονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 18 Συμφωνείτε να ιδρυθεί χρηματιστήριο ελαιολάδου στην Κρήτη (ερώτηση 13)

Συνεχίζοντας με την ερώτηση 14 διερευνάτε αν το χρηματιστήριο θα αποτελέσει καλός οινός για την παραγωγή και προώθηση του ελαιολάδου Κρήτης. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

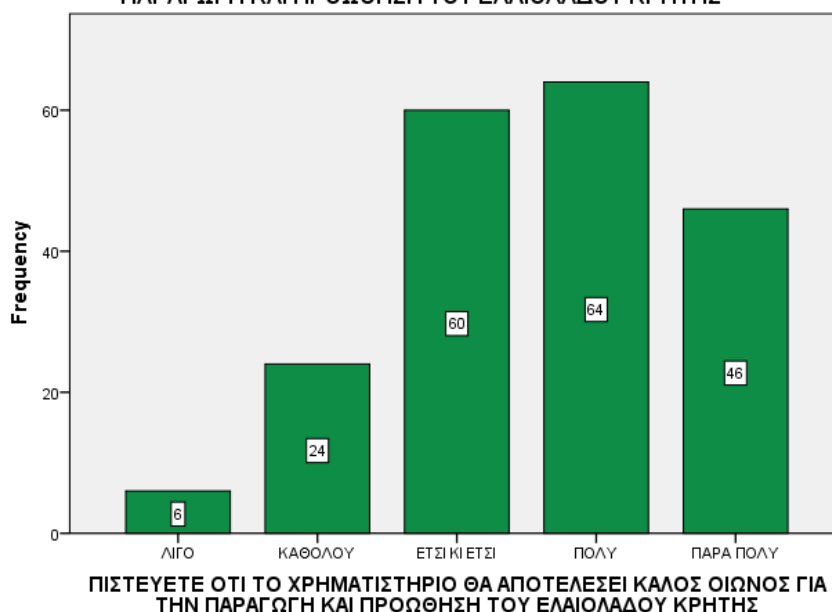
Πίνακας 21 Το χρηματιστήριο θα αποτελέσει καλός οινός για την παραγωγή και προώθηση του ελαιολάδου Κρήτης (ερώτηση 14)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΘΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΚΑΛΟΣ ΟΙΝΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΛΙΓΟ	6	3,0	3,0	3,0
ΚΑΘΟΛΟΥ	24	12,0	12,0	15,0
ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	60	30,0	30,0	45,0
ΠΟΛΥ	64	32,0	32,0	77,0
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	46	23,0	23,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 32% απάντησαν πολύ, το 30% έτσι κι έτσι, το 23% πάρα πολύ, το 12% καθόλου και το 3% απάντησαν λίγο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΘΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΚΑΛΟΣ ΟΙΩΝΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Εικόνα 19 Το χρηματιστήριο θα αποτελέσει καλός οιωνός για την παραγωγή και προώθηση του ελαιολάδου Κρήτης (ερώτηση 14)

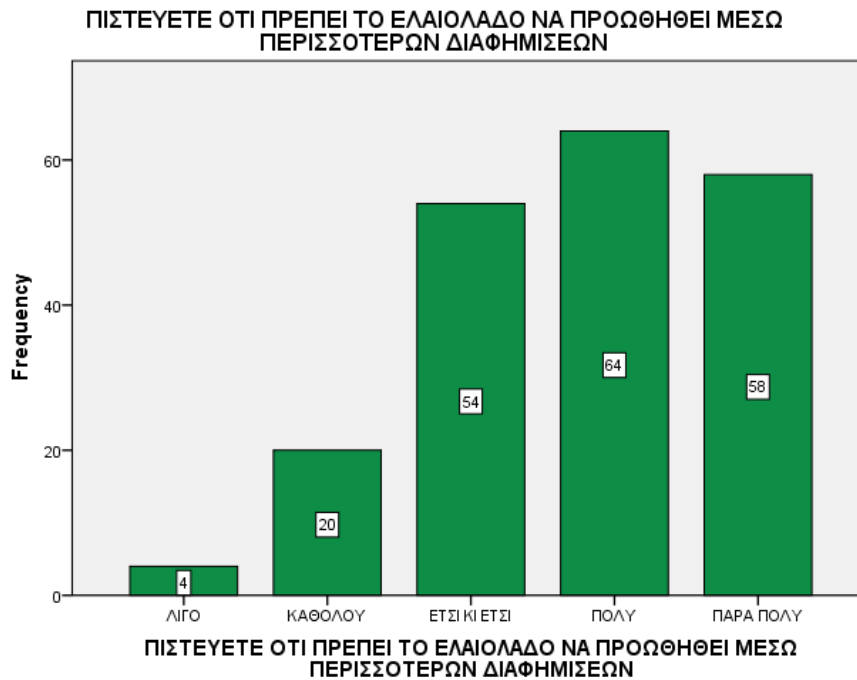
Συνεχίζοντας στην ερώτηση 15 διερευνάτε αν θα πρέπει το ελαιόλαδο να προωθηθεί μέσω περισσότερων διαφημίσεων. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 22 Το ελαιόλαδο πρέπει να προωθηθεί μέσω περισσότερων διαφημίσεων (ερώτηση 15)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΝΑ ΠΡΩΘΗΘΕΙ ΜΕΣΩ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΛΙΓΟ	4	2,0	2,0	2,0
ΚΑΘΟΛΟΥ	20	10,0	10,0	12,0
ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	54	27,0	27,0	39,0
ΠΟΛΥ	64	32,0	32,0	71,0
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	58	29,0	29,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 32% απάντησαν πολύ, το 29% απάντησαν πάρα πολύ, το 27% απάντησαν έτσι κι έτσι, το 10% απάντησαν καθόλου και το 2% απάντησαν λίγο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 20 Το ελαιόλαδο πρέπει να προωθηθεί μέσω περισσότερων διαφημίσεων (ερώτηση 15)

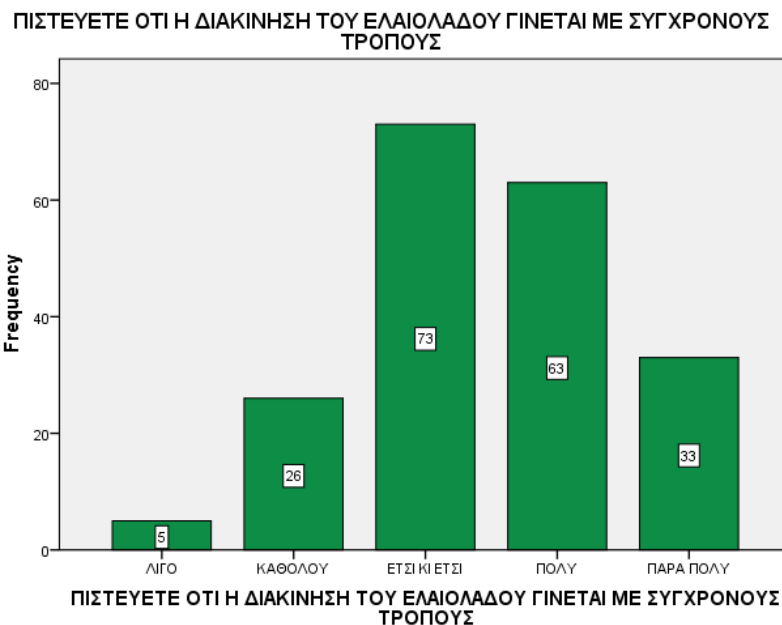
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 16 διερευνάτε αν η διακίνηση του ελαιολάδου γίνεται με σύγχρονους τρόπους. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 23 Η διακίνηση του ελαιολάδου γίνεται με σύγχρονους τρόπους (ερώτηση 16)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	5	2,5	2,5	2,5
	ΚΑΘΟΛΟΥ	26	13,0	13,0	15,5
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	73	36,5	36,5	52,0
	ΠΟΛΥ	63	31,5	31,5	83,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	33	16,5	16,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 36.5% απάντησαν έτσι κι έτσι, το 31,5% απάντησαν πολύ, το 16,5% απάντησαν πάρα πολύ, το 13% απάντησαν καθόλου και το 2,5% απάντησαν λίγο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 21 Η διακίνηση του ελαιολάδου γίνεται με σύγχρονους τρόπους (ερώτηση 16)

Συνεχίζοντας με την ερώτηση 17 διερευνάτε αν με την ίδρυση χρηματιστηρίου θα αυξηθούν οι τιμές των παραγωγών. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

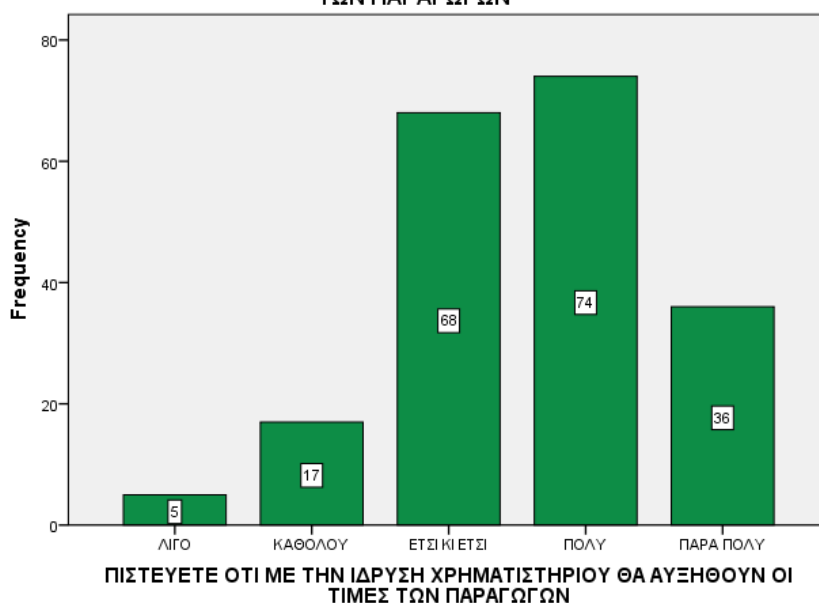
Πίνακας 24 Με την ίδρυση του χρηματιστηρίου θα αυξηθούν οι τιμές των παραγωγών (ερώτηση 17)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΘΑ ΑΥΞΗΘΟΥΝ ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	5	2,5	2,5	2,5
	ΚΑΘΟΛΟΥ	17	8,5	8,5	11,0
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	68	34,0	34,0	45,0
	ΠΟΛΥ	74	37,0	37,0	82,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	36	18,0	18,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 37% απάντησαν πολύ, το 34% απάντησαν έτσι κι έτσι, το 18% απάντησαν πάρα πολύ, το 8,5% απάντησαν καθόλου και το 2,5% απάντησαν λίγο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΘΑ ΑΥΞΗΘΟΥΝ ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

Εικόνα 22 Με την ίδρυση χρηματιστηρίου θα αυξηθούν οι τιμές των παραγωγών (ερώτηση 17)

Κλείνοντας με την ερώτηση 18 την τελευταία ερώτηση της τρίτης κατηγορίας του ερωτηματολογίου διερευνάτε αν με το χρηματιστήριο οι παραγωγοί θα πληρώνονται στην ώρα τους.

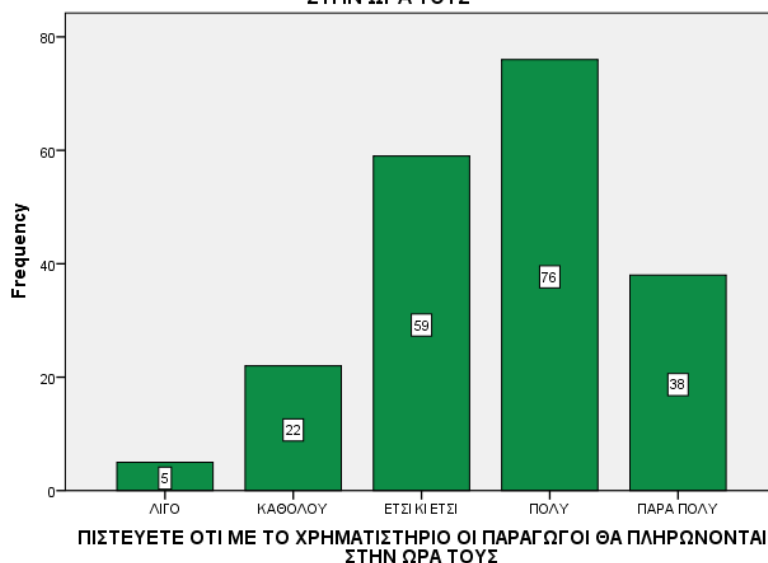
Πίνακας 25 Με το χρηματιστήριο οι παραγωγοί θα πληρώνονται στην ώρα τους (ερώτηση 18)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΜΕ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΘΑ ΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΩΡΑ ΤΟΥΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	5	2,5	2,5	2,5
	ΚΑΘΟΛΟΥ	22	11,0	11,0	13,5
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	59	29,5	29,5	43,0
	ΠΟΛΥ	76	38,0	38,0	81,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	38	19,0	19,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 38% απάντησαν πολύ, το 29,5% απάντησαν έτσι κι έτσι, το 19% απάντησαν πάρα πολύ, το 11% απάντησαν καθόλου και το 2,5% απάντησαν λίγο. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΜΕ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΘΑ ΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΩΡΑ ΤΟΥΣ

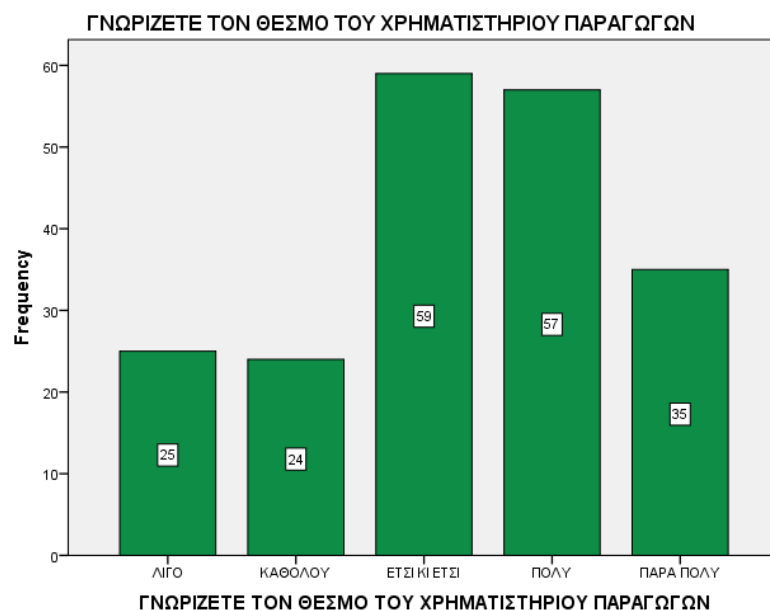
Εικόνα 23 Με το χρηματιστήριο οι παραγωγοί θα πληρώνονται στην ώρα τους (ερώτηση 18)

Συνεχίζοντας με την τέταρτη και τελευταία κατηγορία ερωτήσεων η οποία αφορά την ίδρυση και λειτουργία χρηματιστηρίου ελαιολάδου και η οποία αποτελείται από 11 ερωτήσεις, ξεκινώντας από την ερώτηση 19 διερευνάμε αν γνωρίζουν τον θεσμό του χρηματιστηρίου παραγωγών. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 26 Γνωρίζετε τον θεσμό του χρηματιστηρίου παραγωγών (ερώτηση 19)

ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΟΝ ΘΕΣΜΟ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	25	12,5	12,5	12,5
	ΚΑΘΟΛΟΥ	24	12,0	12,0	24,5
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	59	29,5	29,5	54,0
	ΠΟΛΥ	57	28,5	28,5	82,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	35	17,5	17,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 29,5% απάντησαν έτσι κι έτσι, το 28,5% απάντησαν πολύ, το 17,5% απάντησαν πάρα πολύ, το 12,5% απάντησαν λίγο και το 12% απάντησαν καθόλου. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 24 Γνωρίζετε τον θεσμό του χρηματιστηρίου παραγωγών (ερώτηση 19)

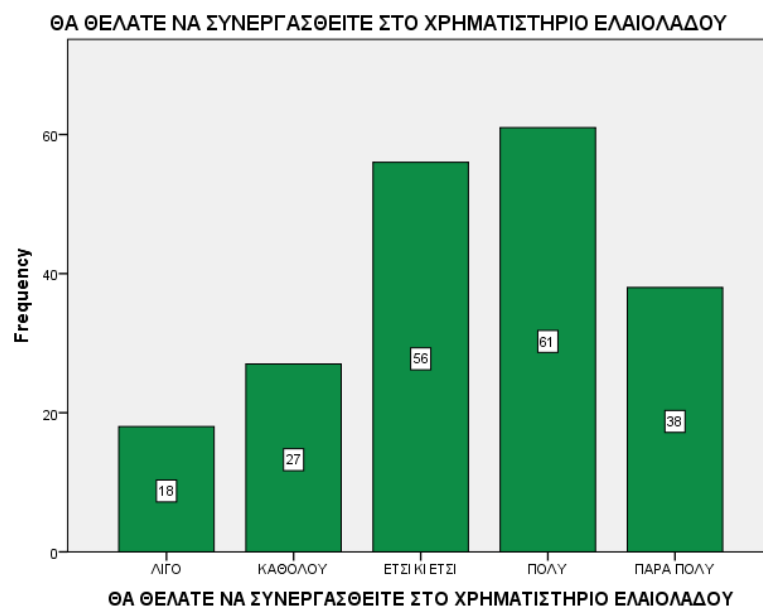
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 20 διερευνάτε αν θα θέλανε να συνεργασθούν στο χρηματιστήριο ελαιολάδου. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 27 Θα θέλατε να συνεργασθείτε στο χρηματιστήριο ελαιολάδου (ερώτηση 20)

ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΘΕΙΤΕ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΛΙΓΟ	18	9,0	9,0	9,0
ΚΑΘΟΛΟΥ	27	13,5	13,5	22,5
ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	56	28,0	28,0	50,5
ΠΟΛΥ	61	30,5	30,5	81,0
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	38	19,0	19,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 30,5% απάντησε πολύ, το 28% απάντησε έτσι κι έτσι, το 19% απάντησε πάρα πολύ, το 13,5% απάντησε καθόλου και το 9% απάντησε λίγο. Τα αποτελέσματα διακρίνονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 25 Θα θέλατε να συνεργασθείτε στο χρηματιστήριο ελαιολάδου (ερώτηση 20)

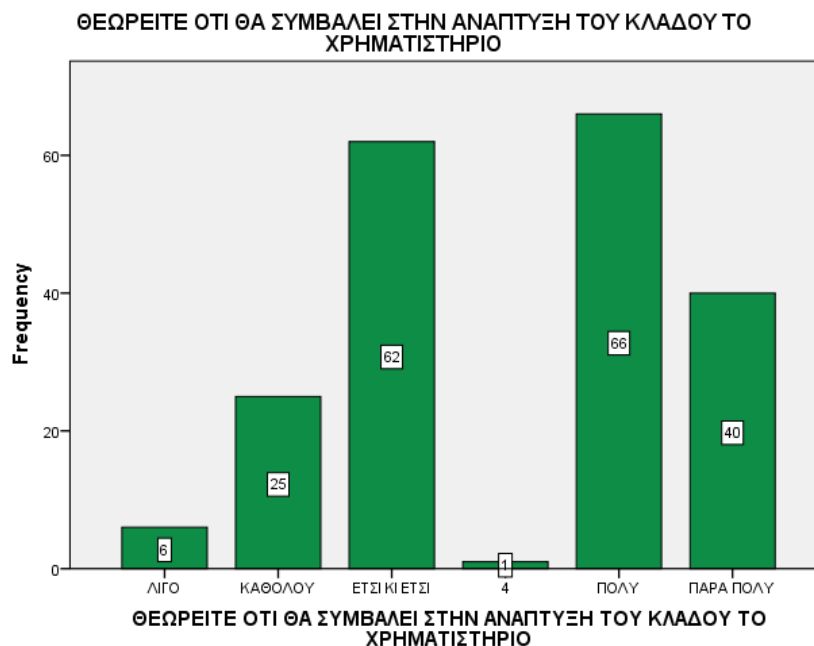
Συνεχίζοντας στην ερώτηση 21 διερευνάτε αν θα συμβάλει στην ανάπτυξη του κλάδου το χρηματιστήριο. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 28 Θα συμβάλει στην ανάπτυξη του κλάδου το χρηματιστήριο (ερώτηση 21)

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΣΥΜΒΑΛΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	6	3,0	3,0	3,0
	ΚΑΘΟΛΟΥ	25	12,5	12,5	15,5
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	62	31,0	31,0	46,5
	4	1	,5	,5	47,0
	ΠΟΛΥ	66	33,0	33,0	80,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	40	20,0	20,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 33% απάντησε πολύ, το 31% απάντησε έτσι κι έτσι, το 20% απάντησε πάρα πολύ, το 12,5% απάντησε καθόλου και το 3% απάντησε λίγο. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 26 Θα συμβάλει στην ανάπτυξη του κλάδου το χρηματιστήριο (ερώτηση 21)

Συνεχίζοντας με την ερώτηση 22 διερευνάτε αν θα υπάρξει ωφέλεια των καταναλωτών με τον θεσμό του χρηματιστηρίου. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

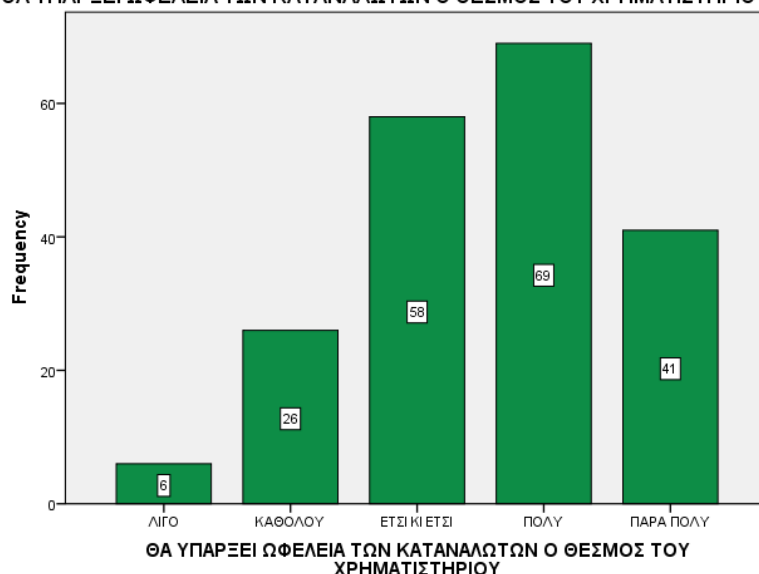
Πίνακας 29 Θα υπάρξει ωφέλεια των καταναλωτών με τον θεσμό του χρηματιστηρίου (ερώτηση 22)

ΘΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΩΦΕΛΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	6	3,0	3,0	3,0
	ΚΑΘΟΛΟΥ	26	13,0	13,0	16,0
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	58	29,0	29,0	45,0
	ΠΟΛΥ	69	34,5	34,5	79,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	41	20,5	20,5	100,0
Total		200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 34,5% απάντησαν πολύ, το 29% απάντησαν έτσι κι έτσι, το 20,5% απάντησε πάρα πολύ, το 13% απάντησε καθόλου και το 3% απάντησε λίγο. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

ΘΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΩΦΕΛΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

Εικόνα 27 Θα υπάρξει ωφέλεια των καταναλωτών με τον θεσμό του χρηματιστηρίου (ερώτηση 22)

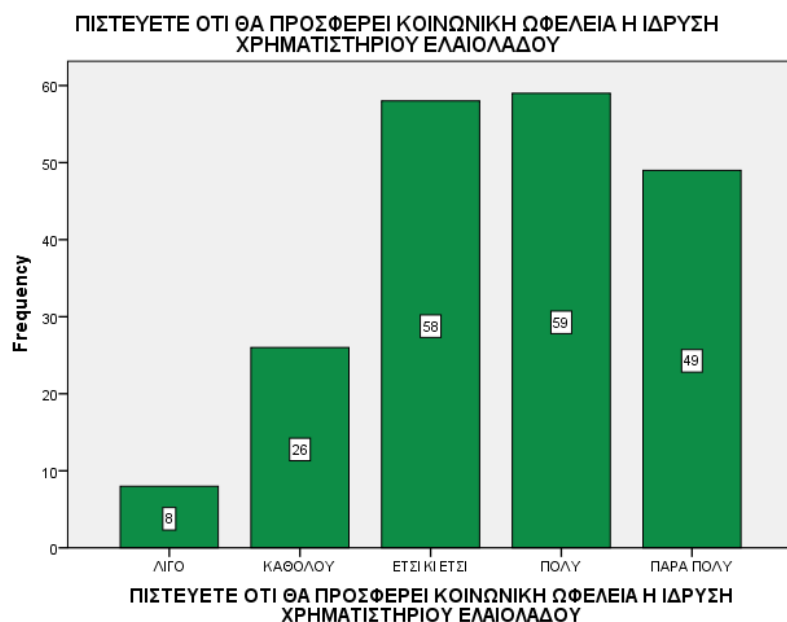
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 23 διερευνάτε αν θα προσφέρει κοινωνική ωφέλεια η ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 30 Θα προσφέρει κοινωνική ωφέλεια η ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου (ερώτηση 23)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΩΦΕΛΕΙΑ Η ΙΔΡΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ
ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΛΙΓΟ	8	4,0	4,0	4,0
ΚΑΘΟΛΟΥ	26	13,0	13,0	17,0
ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	58	29,0	29,0	46,0
ΠΟΛΥ	59	29,5	29,5	75,5
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	49	24,5	24,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα, το 29,5% απάντησε πολύ, το 29% απάντησε έτσι κι έτσι, το 24,5% απάντησε πάρα πολύ, το 13% απάντησε καθόλου και το 4% απάντησε λίγο. Τα αποτελέσματα φαίνονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 28 Θα προσφέρει κοινωνική ωφέλεια η ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου (ερώτηση 23)

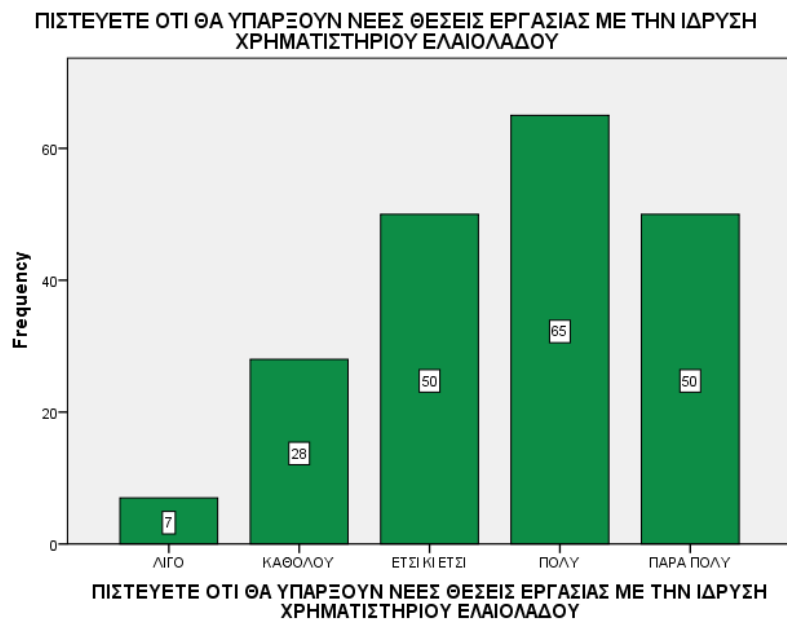
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 24 διερευνάτε αν θα υπάρξουν νέες θέσεις εργασίας με την ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 31 Θα υπάρξουν νέες θέσεις εργασίας με την ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου (ερώτηση 24)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΥΠΑΡΞΟΥΝ ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΛΙΓΟ	7	3,5	3,5	3,5
ΚΑΘΟΛΟΥ	28	14,0	14,0	17,5
ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	50	25,0	25,0	42,5
ΠΟΛΥ	65	32,5	32,5	75,0
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	50	25,0	25,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 32,5% απάντησε πολύ, από ποσοστό 25% απάντησαν έτσι κι έτσι και πάρα πολύ, το 14% απάντησε καθόλου και το 3,5% απάντησε λίγο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 29 Θα υπάρξουν νέες θέσεις εργασίας με την ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου (ερώτηση 24)

Συνεχίζοντας με την ερώτηση 25 διερευνάτε αν θα υπάρξει μείωση του κινδύνου αγοράς μετρητοίς και στην οικονομία. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

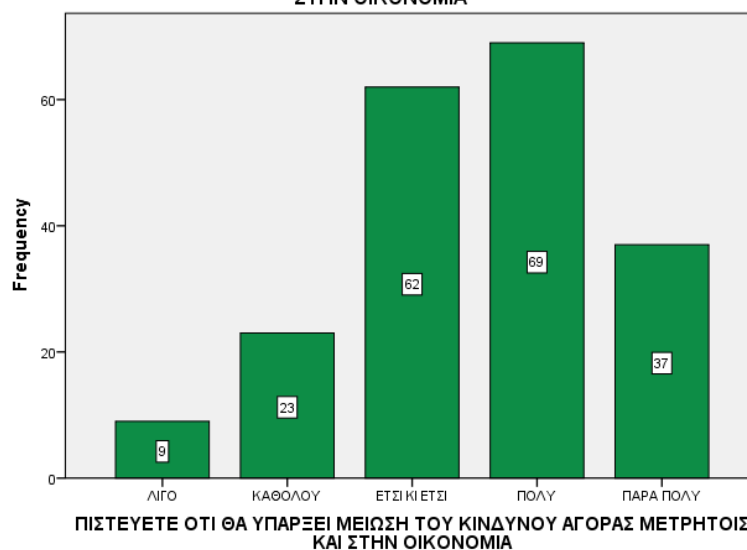
Πίνακας 32 Θα υπάρξει μείωση του κινδύνου αγοράς μετρητοίς και στην οικονομία (ερώτηση 25)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΑΓΟΡΑΣ ΜΕΤΡΗΤΟΙΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΛΙΓΟ	9	4,5	4,5	4,5
ΚΑΘΟΛΟΥ	23	11,5	11,5	16,0
ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	62	31,0	31,0	47,0
ΠΟΛΥ	69	34,5	34,5	81,5
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	37	18,5	18,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 34,5% απάντησε πολύ, το 31% απάντησε έτσι κι έτσι, το 18,5% απάντησε πάρα πολύ, το 11,5% απάντησε καθόλου και το 4,5% απάντησε λίγο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΑΓΟΡΑΣ ΜΕΤΡΗΤΟΙΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

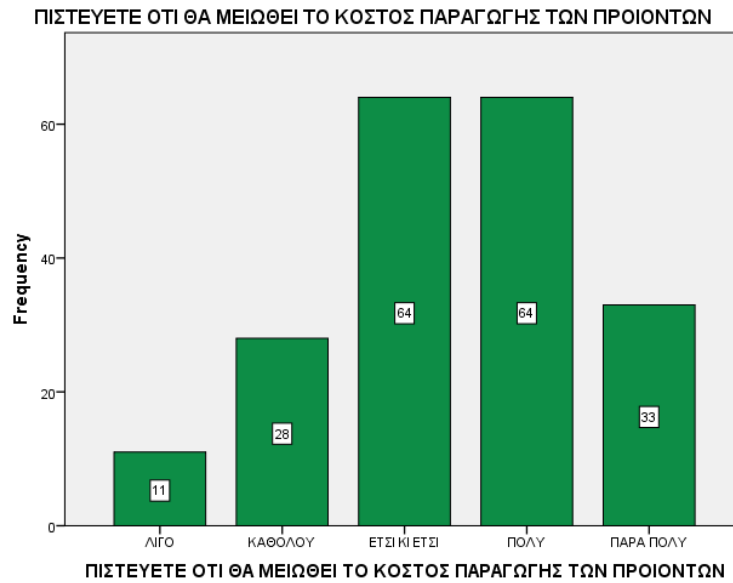
Εικόνα 30 Θα υπάρξει η μείωση του κινδύνου αγοράς μετρητοίς και στην οικονομία (ερώτηση 25)

Συνεχίζοντας με την ερώτηση 26 διερευνάτε αν θα μειωθεί το κόστος παραγωγής των προϊόντων. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 33 Θα μειωθεί το κόστος παραγωγής των προϊόντων (ερώτηση 26)

		ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΜΕΙΩΘΕΙ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	11	5,5	5,5	5,5
	ΚΑΘΟΛΟΥ	28	14,0	14,0	19,5
	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	64	32,0	32,0	51,5
	ΠΟΛΥ	64	32,0	32,0	83,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	33	16,5	16,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα από 32% απάντησαν έτσι κι έτσι κα πολύ, το 16,5% απάντησαν πάρα πολύ, το 14% απάντησαν καθόλου και το 5,5% απάντησαν λίγο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 31 Θα μειωθεί το κόστος παραγωγής των προϊόντων (ερώτηση 26)

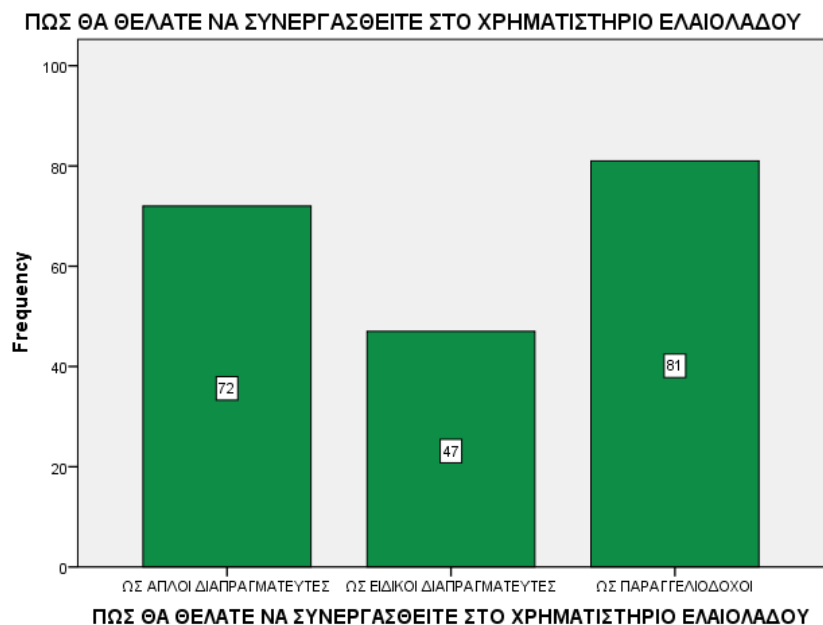
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 27 διερευνάτε το πώς θα θέλατε να συνεργασθείτε στο χρηματιστήριο ελαιολάδου. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 34 Πως θα θέλατε να συνεργασθείτε στο χρηματιστήριο ελαιολάδου (ερώτηση 27)

ΠΩΣ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΘΕΙΤΕ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΩΣ ΑΠΛΟΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΕΣ	72	36,0	36,0	36,0
ΩΣ ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΕΣ	47	23,5	23,5	59,5
ΩΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΟΔΟΧΟΙ	81	40,5	40,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 40,5% απάντησαν ως παραγγελιοδόχοι, το 36% απάντησαν ως απλοί διαπραγματευτές και το 23,5% απάντησαν ως ειδικοί διαπραγματευτές. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 32 Πως θα θέλατε να συνεργασθείτε στο χρηματιστήριο ελαιολάδου (ερώτηση 27)

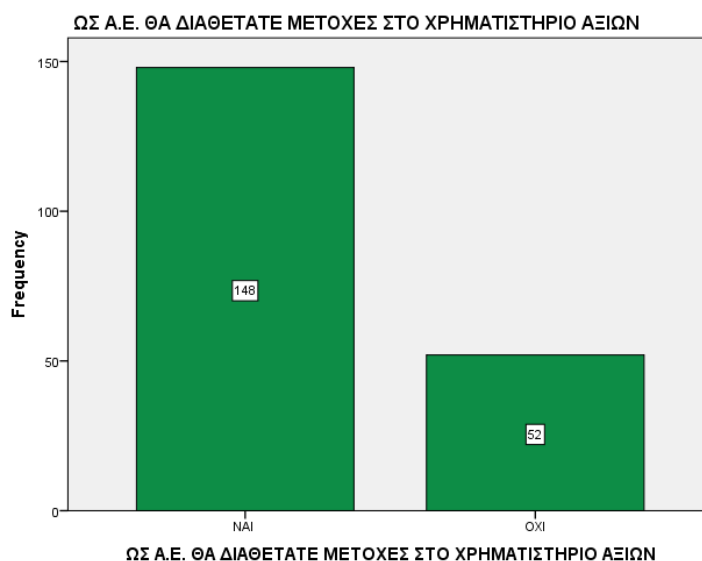
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 28 διερευνάτε αν ως Α.Ε. θα διαθέτατε μετοχές στο χρηματιστήριο αξιών. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 35 Ως Α.Ε. θα διαθέτατε μετοχές στο χρηματιστήριο αξιών (ερώτηση 28)

ΩΣ Α.Ε. ΘΑ ΔΙΑΘΕΤΑΤΕ ΜΕΤΟΧΕΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	148	74,0	74,0	74,0
OXI	52	26,0	26,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 74% απάντησε θετικά ενώ το 26% απάντησε αρνητικά. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 33 Ως Α.Ε. θα διαθέτατε μετοχές στο χρηματιστήριο αξιών (ερώτηση 28)

Κλείνοντας με την τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου και της τέταρτης κατηγορίας ερωτήσεων διερευνάτε αν εκτός από ελαιόλαδο το χρηματιστήριο παραγωγών θα θέλατε να διαθέτει και μετοχές για άλλα αγροτικά προϊόντα. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

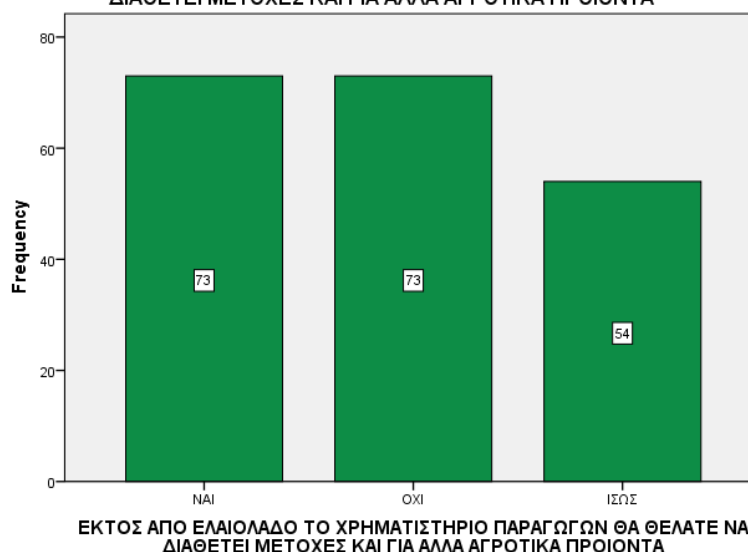
Πίνακας 36 Εκτός από ελαιόλαδο θα θέλατε το χρηματιστήριο παραγωγών να διαθέτει μετοχές και για άλλα αγροτικά προϊόντα (ερώτηση 29)

ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΆΛΛΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	73	36,5	36,5	36,5
	ΟΧΙ	73	36,5	36,5	73,0
	ΙΣΩΣ	54	27,0	27,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Από τον πίνακα βλέπουμε ότι από 36,5% απάντησαν ναι και όχι και 27% απάντησαν ίσως. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΆΛΛΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Εικόνα 34 Εκτός από ελαιόλαδο το χρηματιστήριο παραγώγων θα θέλατε να διαθέτει μετοχές και για άλλα αγροτικά προϊόντα (ερώτηση 29)

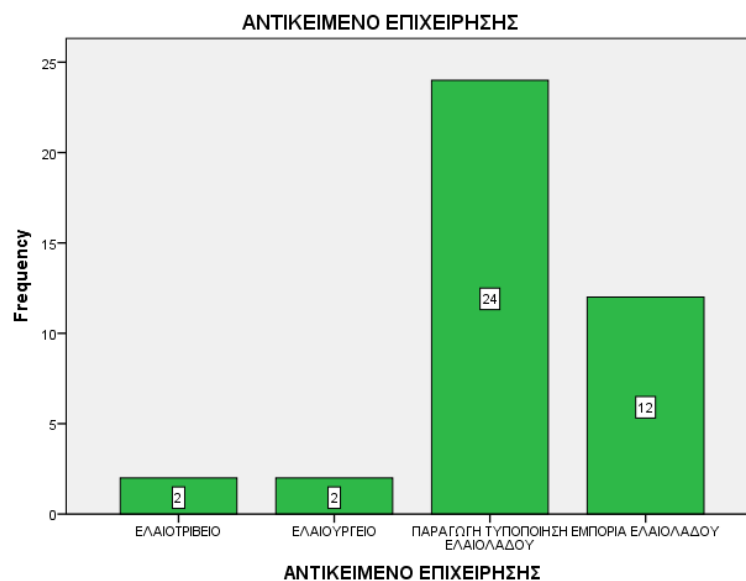
6.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων έρευνας ερωτηματολογίου εταιρειών

Όπως και στο 1^ο ερωτηματολόγιο που παρουσιάσαμε τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου των πολιτών έτσι και με το 2^ο ερωτηματολόγιο το οποίο απευθυνόταν σε επιχειρήσεις του κλάδου της ελιάς ξεκινούσε με τα δημογραφικά στοιχεία. Έτσι στην ερώτηση 1 παρουσιάζουμε το αντικείμενο της επιχείρησης. Πιο αναλυτικά βλέπουμε τον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 37 Αντικείμενο επιχείρησης (ερώτηση 1)

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΟ	2	5,0	5,0	5,0
	ΕΛΑΙΟΥΡΓΕΙΟ	2	5,0	5,0	10,0
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	24	60,0	60,0	70,0
	ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	12	30,0	30,0	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 60% των επιχειρήσεων ασχολούνται με την παραγωγή τυποποίηση ελαιολάδου, το 30% με την εμπορία ελαιολάδου και από 5% δήλωσαν ελαιοτριβείο και ελαιουργείο.

Εικόνα 35 Αντικείμενο επιχείρησης (ερώτηση 1)

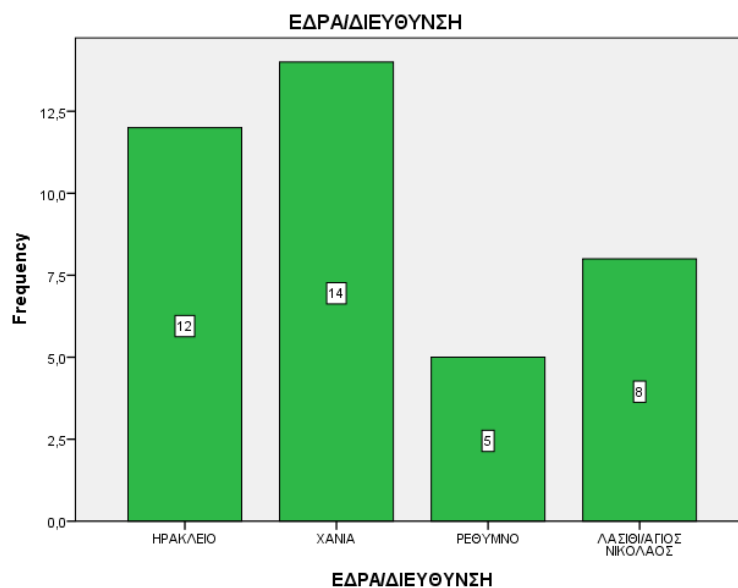
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 2 παρουσιάζουμε την έδρα/διεύθυνση των εταιρειών. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 38 Έδρα/ διεύθυνση εταιρειών (ερώτηση 2)

ΕΔΡΑ/ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΗΡΑΚΛΕΙΟ	12	30,0	30,8	30,8
	ΧΑΝΙΑ	14	35,0	35,9	66,7
	ΡΕΘΥΜΝΟ	5	12,5	12,8	79,5
	ΛΑΣΙΘΙ/ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	8	20,0	20,5	100,0
	Total	39	97,5	100,0	
Missing	999	1	2,5		
Total		40	100,0		

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα, το 35% των εταιρειών έχει έδρα τα Χανιά, το 30% των εταιρειών έχει έδρα το Ηράκλειο, το 20% έχει έδρα το Λασιθί/ Άγιος Νικόλαος και το 12,5% έχει έδρα το Ρέθυμνο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 36 Έδρα/ Διεύθυνση (ερώτηση 2)

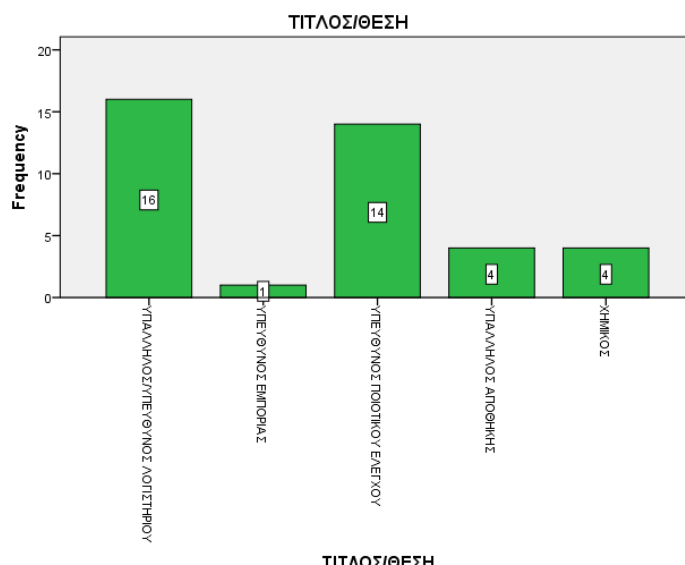
Συνεχίζουμε με την ερώτηση 3 των δημογραφικών που παρουσιάζουμε τον τίτλο/θέση αυτών που απάντησαν το ερωτηματολόγιο εκπροσωπώντας τις εταιρείες. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 39 Τίτλος/θέση (ερώτηση 3)

ΤΙΤΛΟΣ/ΘΕΣΗ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ/ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ	16	40,0	41,0	41,0
	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ	1	2,5	2,6	43,6
	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	14	35,0	35,9	79,5
	ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΑΠΟΘΗΚΗΣ	4	10,0	10,3	89,7
	ΧΗΜΙΚΟΣ	4	10,0	10,3	100,0
	Total	39	97,5	100,0	
	Missing	999	1	2,5	
Total		40	100,0		

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 40% είναι υπάλληλοι/υπεύθυνοι λογιστηρίου, το 35% είναι υπεύθυνοι ποιοτικού ελέγχου, από 10% είναι υπάλληλοι αποθήκης και χημικοί και το 2,5% είναι υπεύθυνοι εμπορίας.

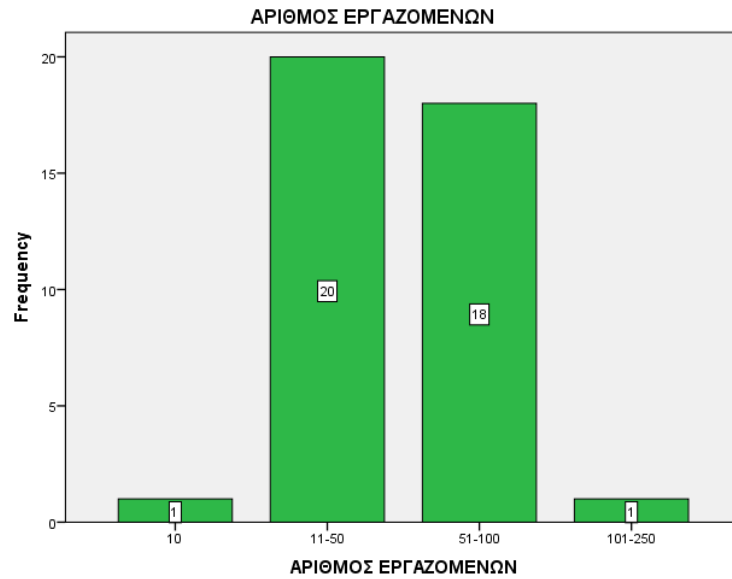
Εικόνα 37 Τίτλος/θέση (ερώτηση 3)

Συνεχίζοντας με την ερώτηση 4 των δημογραφικών παρουσιάζουμε τον αριθμό των εργαζομένων των εταιρειών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 40 Αριθμός εργαζομένων (ερώτηση 4)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 10	1	2,5	2,5	2,5
11-50	20	50,0	50,0	52,5
51-100	18	45,0	45,0	97,5
101-250	1	2,5	2,5	100,0
Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 50% των εταιρειών απασχολούν 11-50 εργαζομένους, το 45% απασχολούν 51-100 εργαζομένους και από 2,5% απάντησαν 10 και 101-250 εργαζομένους.

Εικόνα 38 Αριθμός εργαζομένων (ερώτηση 4)

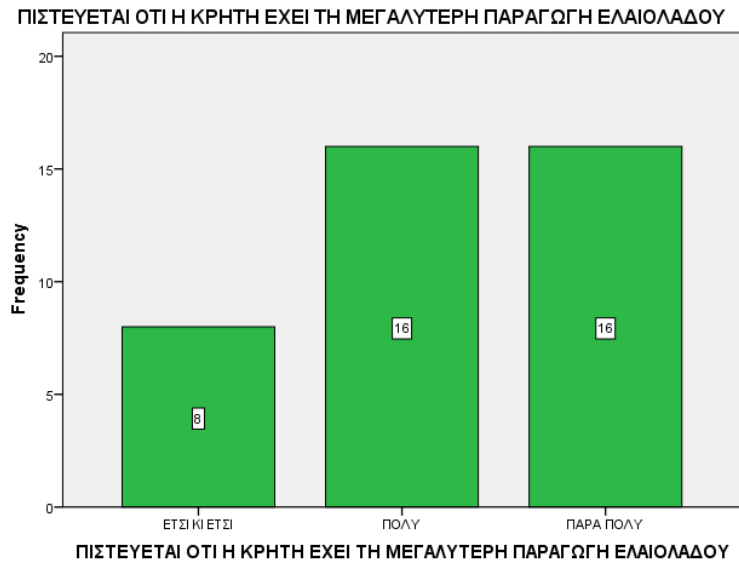
Ακολουθεί η δεύτερη κατηγορία ερωτήσεων του ερωτηματολογίου η οποία αποτελείται από 8 ερωτήσεις και η οποία αφορά την ποιότητα και την παραγωγή ελαιολάδου. Στην ερώτηση 5 του ερωτηματολογίου εξετάζεται κατά πόσο πιστεύεται ότι η Κρήτη έχει τη μεγαλύτερη παραγωγή ελαιολάδου. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 41 Η Κρήτη έχει τη μεγαλύτερη παραγωγή ελαιολάδου (ερώτηση 5)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΑΙ ΟΤΙ Η ΚΡΗΤΗ ΕΧΕΙ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	8	20,0	20,0	20,0
ΠΟΛΥ	16	40,0	40,0	60,0
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	40,0	40,0	100,0
Total	40	100,0	100,0	

Όπως διακρίνεται από τον πίνακα από τα 40 άτομα το μεγαλύτερο ποσοστό 40%, απάντησαν πολύ και πάρα πολύ, και το 20% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 39 Η Κρήτη έχει τη μεγαλύτερη παραγωγή ελαιολάδου (ερώτηση 5)

Συνεχίζοντας με τις ερωτήσεις της δεύτερης κατηγορίας με την ερώτηση 6 διερευνάται αν το ελαιόλαδο της Κρήτης έχει καλύτερη ποιότητα από το ελαιόλαδο άλλων περιοχών. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

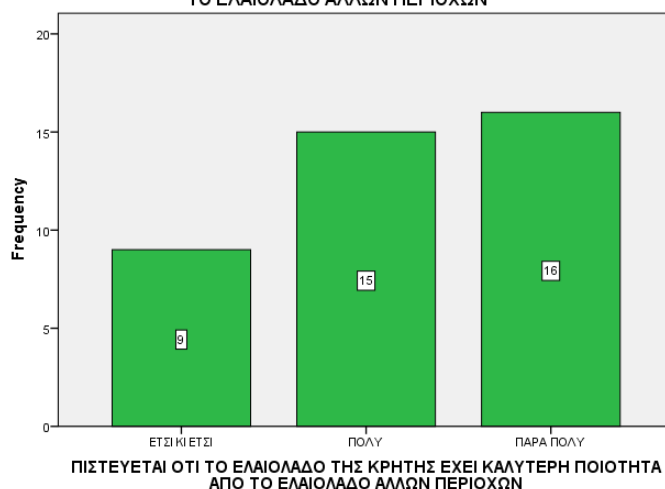
Πίνακας 42 Το ελαιόλαδο της Κρήτης έχει καλύτερη ποιότητα από το ελαιόλαδο άλλων περιοχών (ερώτηση 6)

**ΠΙΣΤΕΥΕΤΑΙ ΟΤΙ ΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΕΧΕΙ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ
ΑΛΛΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	9	22,5	22,5	22,5
	ΠΟΛΥ	15	37,5	37,5	60,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	40,0	40,0	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως διακρίνεται από τον πίνακα το 40% απάντησαν πάρα πολύ, το 37,5% απάντησαν πολύ και το 22,5% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα διακρίνονται και διαγραμματικά.

ΠΙΣΤΕΥΕΤΑΙ ΟΤΙ ΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΕΧΕΙ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΑΛΛΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Εικόνα 40 Το ελαιόλαδο της Κρήτης έχει καλύτερη ποιότητα από το ελαιόλαδο άλλων περιοχών (ερώτηση 6)

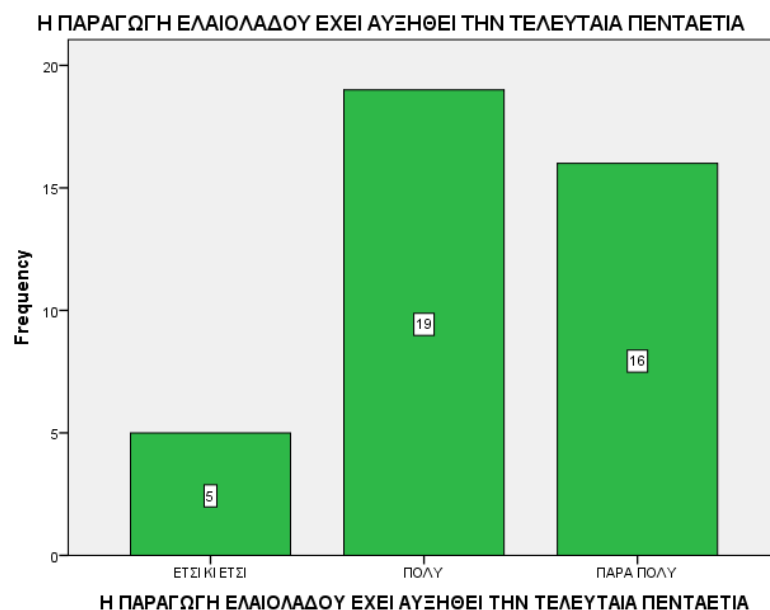
Όπως βλέπουμε συνεχίζοντας στην ερώτηση 7 διερευνάται αν η παραγωγή ελαιολάδου έχει αυξηθεί την τελευταία πενταετία. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 43 Η παραγωγή ελαιολάδου έχει αυξηθεί την τελευταία πενταετία (ερώτηση 7)

Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΕΧΕΙ ΑΥΞΗΘΕΙ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	5	12,5	12,5	12,5
	ΠΟΛΥ	19	47,5	47,5	60,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	40,0	40,0	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως διακρίνεται από τον πίνακα το 47,5% απάντησαν πολύ, το 40% απάντησε πάρα πολύ και το 12,5% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 41 Το ελαιόλαδο της Κρήτης έχει καλύτερη ποιότητα από το ελαιόλαδο άλλων περιοχών (ερώτηση 7)

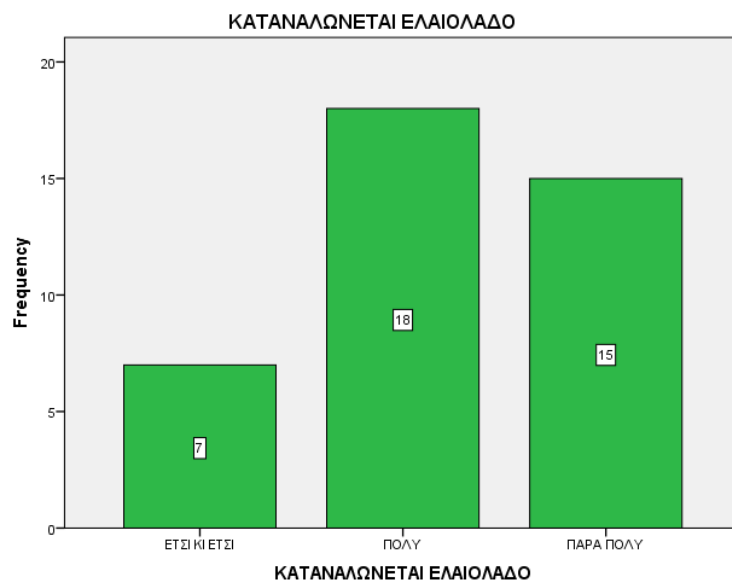
Στη συνέχεια με την δεύτερη κατηγορία ερωτήσεων στη ερώτηση 8 διερευνάμε αν καταναλώνουν ελαιόλαδο. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 44 Καταναλώνεται ελαιόλαδο (ερώτηση 8)

ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΕΤΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	7	17,5	17,5	17,5
	ΠΟΛΥ	18	45,0	45,0	62,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	15	37,5	37,5	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 45% απάντησαν πολύ, το 37,5% απάντησαν πάρα πολύ και το 17,5% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 42 Καταναλώνεται ελαιόλαδο (ερώτηση 8)

Στη συνέχεια της δεύτερης κατηγορίας ερωτήσεων στην ερώτηση 9 διερευνάται αν θα πρέπει να γίνονται περισσότεροι έλεγχοι ποιότητας ελαιολάδου. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

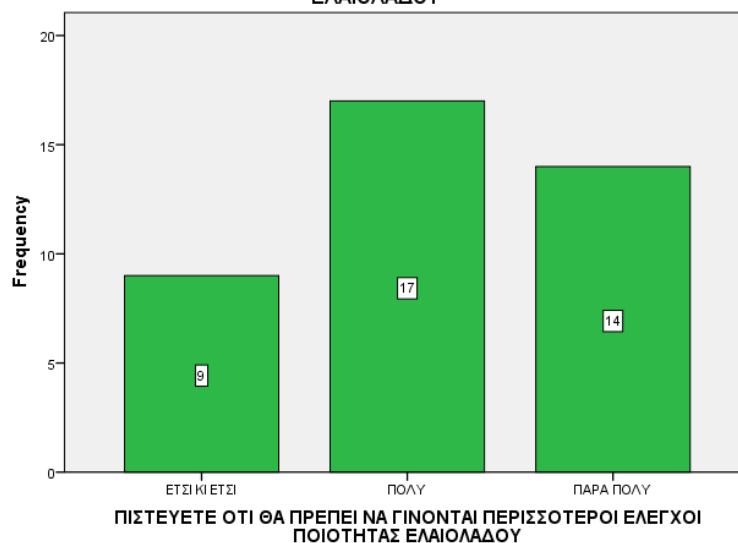
Πίνακας 45 Πρέπει να γίνονται περισσότεροι έλεγχοι ποιότητας ελαιολάδου (ερώτηση 9)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	9	22,5	22,5	22,5
	ΠΟΛΥ	17	42,5	42,5	65,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	14	35,0	35,0	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τους 40 ερωτώμενους, το 42,5% απάντησαν πολύ, το 35% απάντησαν πάρα πολύ και το 22,5% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

Εικόνα 43 Πρέπει να γίνονται περισσότεροι έλεγχοι ποιότητας ελαιολάδου (ερώτηση 9)

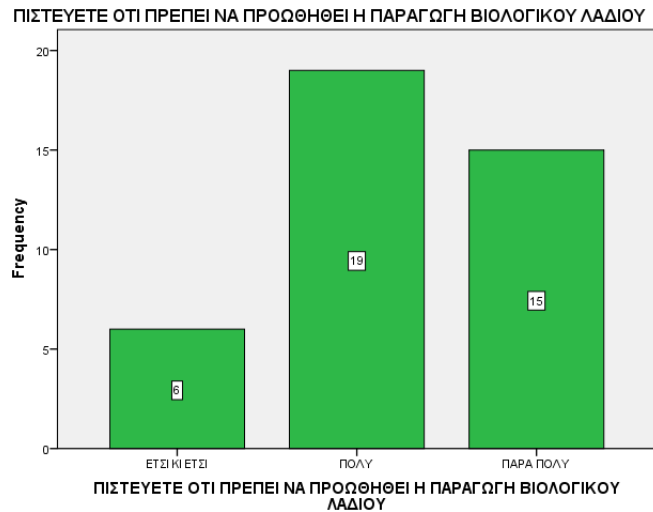
Στην ερώτηση 10 διερευνάτε αν θα πρέπει να προωθηθεί η παραγωγή βιολογικού λαδιού. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 46 Πρέπει να προωθηθεί η παραγωγή βιολογικού λαδιού (ερώτηση 10)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΩΘΗΘΕΙ Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΛΑΔΙΟΥ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	6	15,0	15,0	15,0
	ΠΟΛΥ	19	47,5	47,5	62,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	15	37,5	37,5	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τις 40 εταιρείες που απάντησαν στην ερώτηση το 47,5% απάντησαν πολύ, το 37,5% απάντησαν πάρα πολύ και το 15% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα φαίνονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 44 Πρέπει να προωθηθεί η παραγωγή βιολογικού λαδιού (ερώτηση 10)

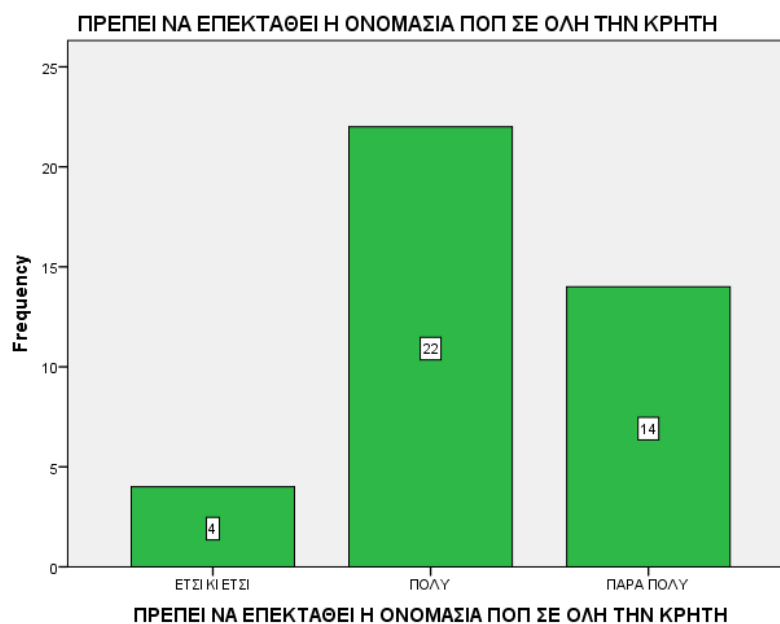
Συνεχίζοντας στην ερώτηση 11 διερευνάτε αν θα πρέπει να επεκταθεί η ονομασία ΠΟΠ σε όλη την Κρήτη. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα.

Πίνακας 47 Πρέπει να επεκταθεί η ονομασία ΠΟΠ σε όλη την Κρήτη (ερώτηση 11)

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΕΚΤΑΘΕΙ Η ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΟΠ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	4	10,0	10,0	10,0
	ΠΟΛΥ	22	55,0	55,0	65,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	14	35,0	35,0	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 55% απάντησε πολύ, το 35% απάντησε πάρα πολύ και το 10% απάντησε έτσι κι έτσι. Παρακάτω βλέπουμε και διαγραμματικά τα αποτελέσματα του πίνακα.

Εικόνα 45 Πρέπει να επεκταθεί η ονομασία ΠΟΠ σε όλη την Κρήτη (ερώτηση 11)

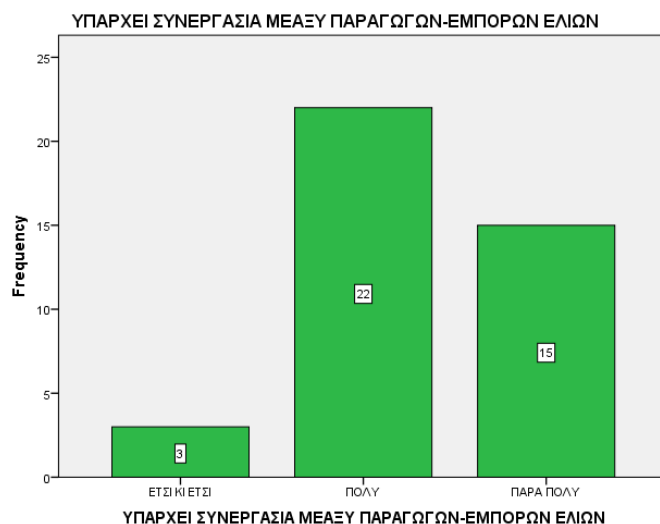
Τέλος κλείνοντας με την ερώτηση 12 της δεύτερης κατηγορίας ερωτήσεων διερευνάμε αν υπάρχει συνεργασία μεταξύ παραγωγών – εμπόρων ελιών. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 48 Υπάρχει συνεργασία μεταξύ παραγωγών - εμπόρων ελιών (ερώτηση 12)

ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΑΞΥ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ-ΕΜΠΟΡΩΝ ΕΛΙΩΝ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	3	7,5	7,5	7,5
	ΠΟΛΥ	22	55,0	55,0	62,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	15	37,5	37,5	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 55% απάντησαν πολύ, το 37,5% απάντησαν πάρα πολύ και το 7,5% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα φαίνονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 46 Υπάρχει συνεργασία μεταξύ παραγωγών - εμπόρων ελιών (ερώτηση 12)

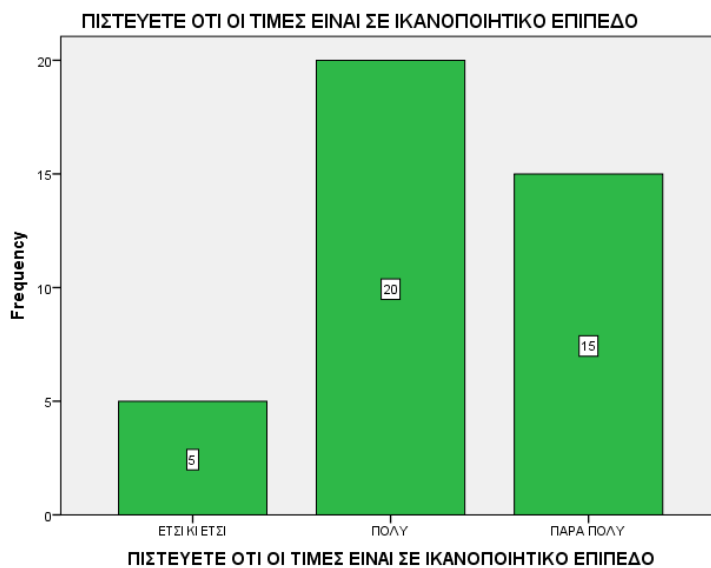
Συνεχίζουμε με την Τρίτη κατηγορία ερωτήσεων του ερωτηματολογίου η οποία αποτελείται από 7 ερωτήσεις και η οποία αφορά τις τιμές ελαιολάδου και τη σύσταση χρηματιστηρίου ελαιολάδου. Στην ερώτηση 13 διερευνάτε αν πιστεύουν ότι οι τιμές είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 49 Πιστεύετε ότι οι τιμές είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο (ερώτηση 13)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	5	12,5	12,5	12,5
ΠΟΛΥ	20	50,0	50,0	62,5
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	15	37,5	37,5	100,0
Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα, το 50% απάντησε πολύ, το 37,5% απάντησε πάρα πολύ και το 12,5% απάντησε έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα φαίνονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 47 Πιστεύετε ότι οι τιμές είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο (ερώτηση 13)

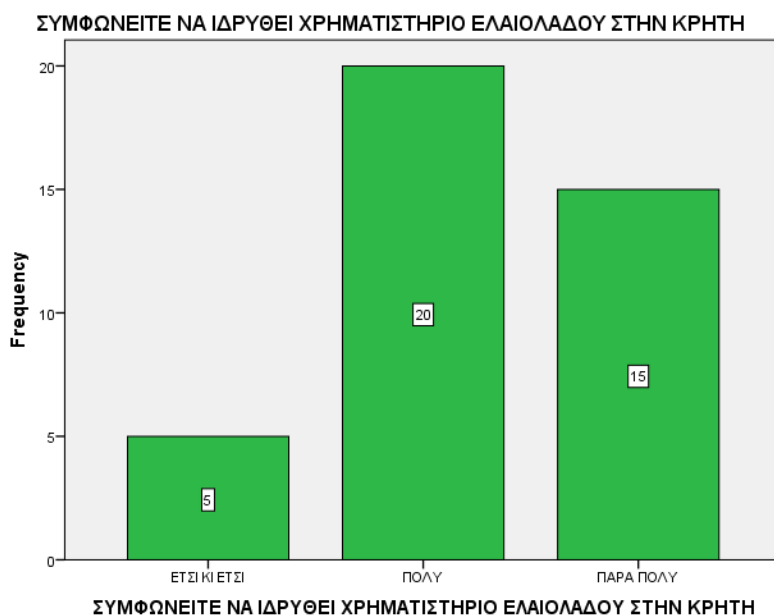
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 14 διερευνάτε αν συμφωνείτε να ιδρυθεί χρηματιστήριο ελαιολάδου στην Κρήτη. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 50 Συμφωνείτε να ιδρυθεί χρηματιστήριο ελαιολάδου στην Κρήτη (ερώτηση 14)

ΣΥΜΦΩΝΕΙΤΕ ΝΑ ΙΔΡΥΘΕΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	5	12,5	12,5	12,5
	ΠΟΛΥ	20	50,0	50,0	62,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	15	37,5	37,5	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 50% απάντησε πολύ, το 37,5% απάντησε πάρα πολύ και το 12,5% απάντησε έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα φαίνονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 48 Συμφωνείτε να ιδρυθεί χρηματιστήριο ελαιολάδου στην Κρήτη (ερώτηση 14)

Συνεχίζοντας με την ερώτηση 15 διερευνάτε αν το χρηματιστήριο θα αποτελέσει καλός οιωνός για την παραγωγή και προώθηση του ελαιολάδου Κρήτης. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

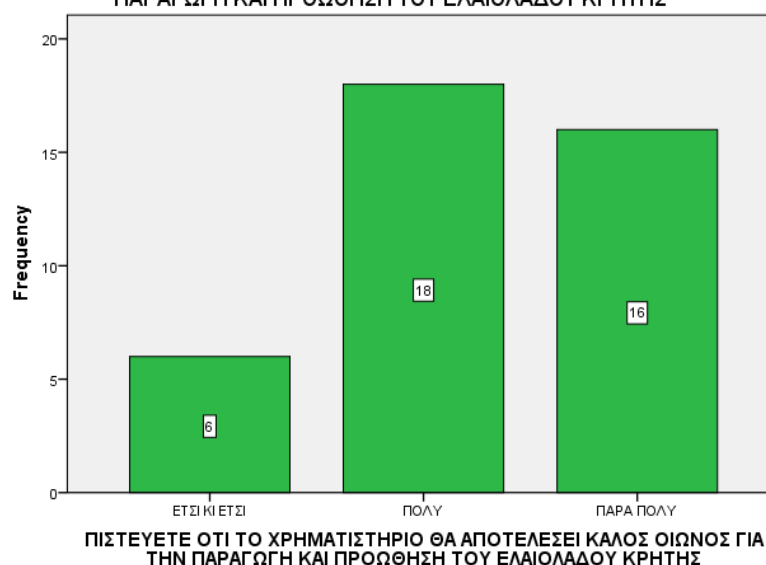
Πίνακας 51 Το χρηματιστήριο θα αποτελέσει καλός οιωνός για την παραγωγή και προώθηση του ελαιολάδου Κρήτης (ερώτηση 15)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΘΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΚΑΛΟΣ ΟΙΩΝΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	6	15,0	15,0	15,0
	ΠΟΛΥ	18	45,0	45,0	60,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	40,0	40,0	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 45% απάντησαν πολύ, το 40% πάρα πολύ και το 15% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΘΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΚΑΛΟΣ ΟΙΩΝΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Εικόνα 49 Το χρηματιστήριο θα αποτελέσει καλός οιωνός για την παραγωγή και προώθηση του ελαιολάδου Κρήτης (ερώτηση 15)

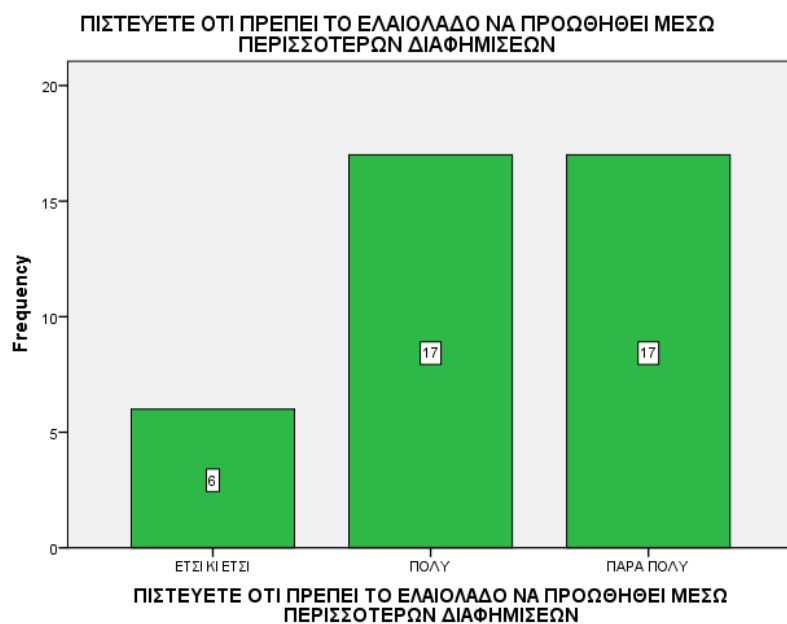
Συνεχίζοντας στην ερώτηση 16 διερευνάτε αν θα πρέπει το ελαιόλαδο να προωθηθεί μέσω περισσότερων διαφημίσεων. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 52 Το ελαιόλαδο πρέπει να προωθηθεί μέσω περισσότερων διαφημίσεων (ερώτηση 16)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΝΑ ΠΡΩΘΗΘΕΙ ΜΕΣΩ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	6	15,0	15,0	15,0
	ΠΟΛΥ	17	42,5	42,5	57,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	17	42,5	42,5	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 42,5% απάντησαν πολύ και πάρα πολύ και το 15% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 50 Το ελαιόλαδο πρέπει να προωθηθεί μέσω περισσότερων διαφημίσεων (ερώτηση 16)

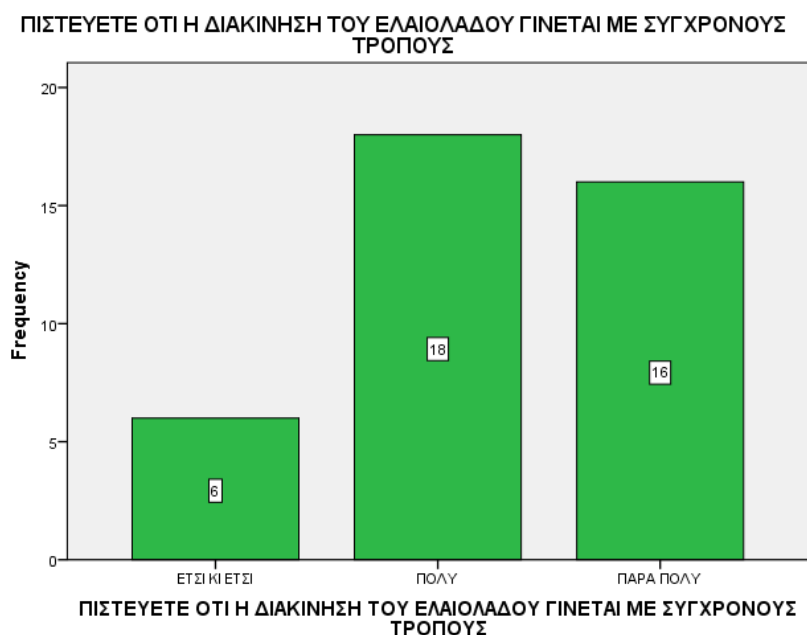
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 17 διερευνάτε αν η διακίνηση του ελαιολάδου γίνεται με σύγχρονους τρόπους. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 53 Η διακίνηση του ελαιολάδου γίνεται με σύγχρονους τρόπους (ερώτηση 17)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	6	15,0	15,0	15,0
	ΠΟΛΥ	18	45,0	45,0	60,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	40,0	40,0	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 45% απάντησαν πολύ, το 40% απάντησαν πάρα πολύ και το 15% έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 51 Η διακίνηση του ελαιολάδου γίνεται με σύγχρονους τρόπους (ερώτηση 17)

Συνεχίζοντας με την ερώτηση 18 διερευνάτε αν με την ίδρυση χρηματιστηρίου θα αυξηθούν οι τιμές των παραγωγών. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

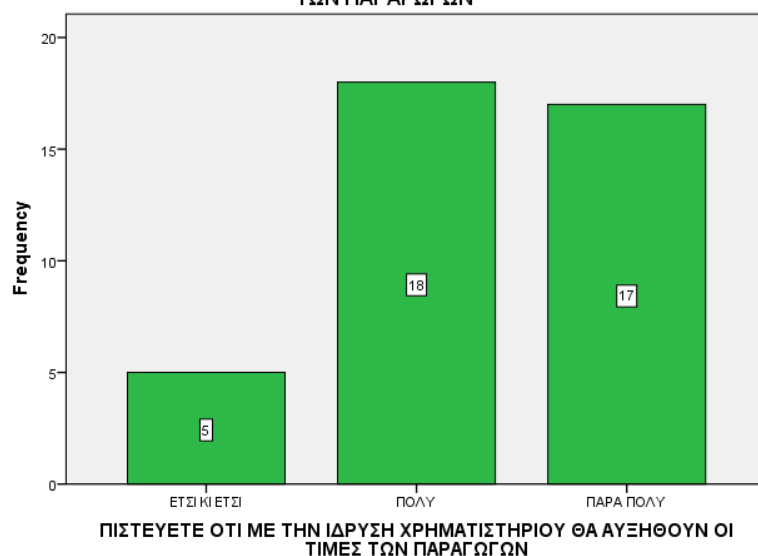
Πίνακας 54 Με την ίδρυση του χρηματιστηρίου θα αυξηθούν οι τιμές των παραγωγών (ερώτηση 18)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΘΑ ΑΥΞΗΘΟΥΝ ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	5	12,5	12,5	12,5
	ΠΟΛΥ	18	45,0	45,0	57,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	17	42,5	42,5	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 45% απάντησαν πολύ, το 42,5% απάντησαν πάρα πολύ και το 12,5% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΘΑ ΑΥΞΗΘΟΥΝ ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

Εικόνα 52 Με την ίδρυση του χρηματιστηρίου θα αυξηθούν οι τιμές των παραγωγών (ερώτηση 18)

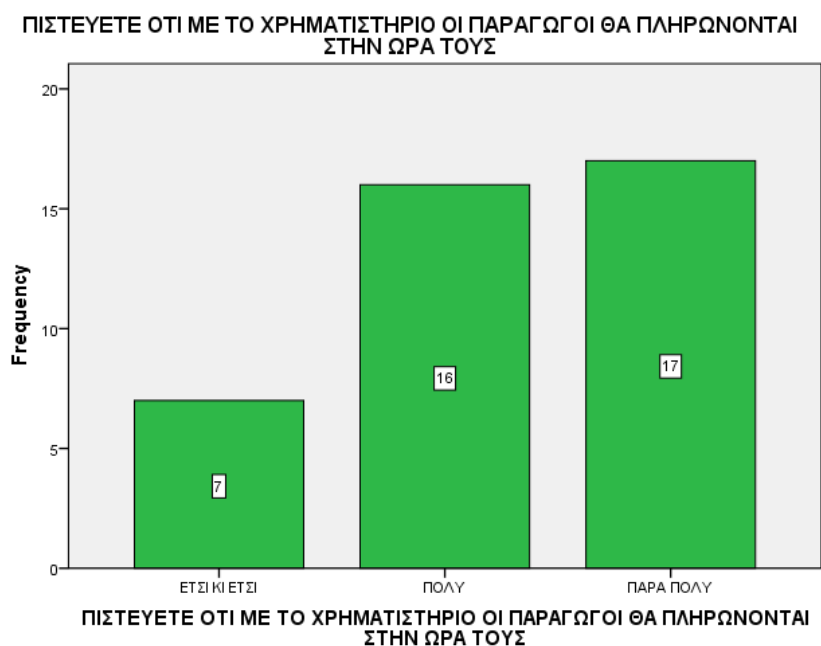
Κλείνοντας με την ερώτηση 19 την τελευταία ερώτηση της τρίτης κατηγορίας του ερωτηματολογίου διερευνάτε αν με το χρηματιστήριο οι παραγωγοί θα πληρώνονται στην ώρα τους.

Πίνακας 55 Με το χρηματιστήριο οι παραγωγοί θα πληρώνονται στην ώρα τους (ερώτηση 19)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΜΕ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΘΑ ΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΩΡΑ ΤΟΥΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	7	17,5	17,5	17,5
	ΠΟΛΥ	16	40,0	40,0	57,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	17	42,5	42,5	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 42,5% απάντησαν πάρα πολύ, το 40% απάντησαν πολύ και το 17,5% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 53 Με το χρηματιστήριο οι παραγωγοί θα πληρώνονται στην ώρα τους (ερώτηση 19)

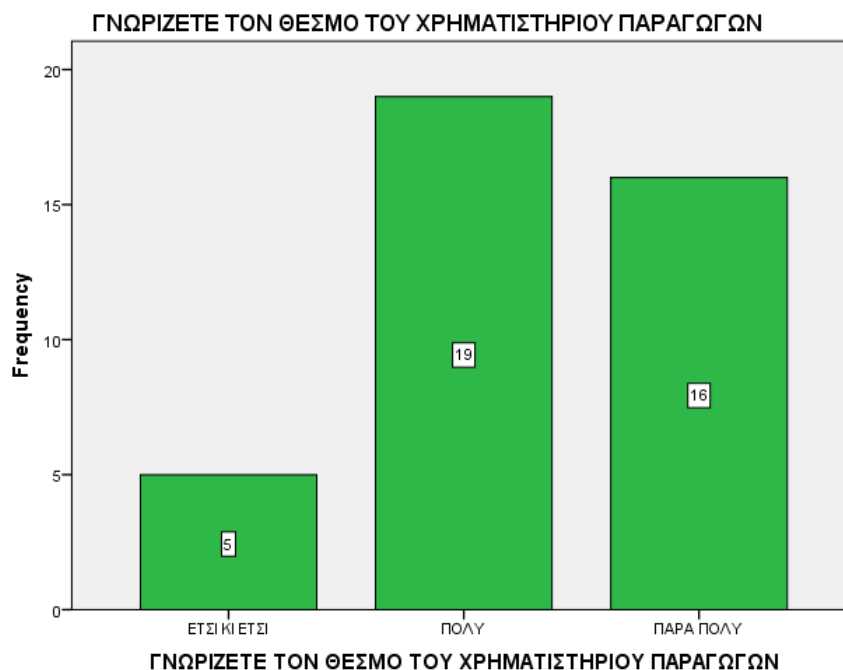
Συνεχίζοντας με την τέταρτη και τελευταία κατηγορία ερωτήσεων η οποία αφορά την ίδρυση και λειτουργία χρηματιστηρίου ελαιολάδου και η οποία αποτελείται από 11 ερωτήσεις, ξεκινώντας από την ερώτηση 20 διερευνάμε αν γνωρίζουν τον θεσμό του χρηματιστηρίου παραγωγών. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 56 Γνωρίζετε τον θεσμό του χρηματιστηρίου παραγωγών (ερώτηση 20)

ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΟΝ ΘΕΣΜΟ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	5	12,5	12,5	12,5
	ΠΟΛΥ	19	47,5	47,5	60,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	40,0	40,0	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 47,5% απάντησαν πολύ, το 40% απάντησαν πάρα πολύ και το 12,5% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 54 Γνωρίζετε τον θεσμό του χρηματιστηρίου παραγωγών (ερώτηση 20)

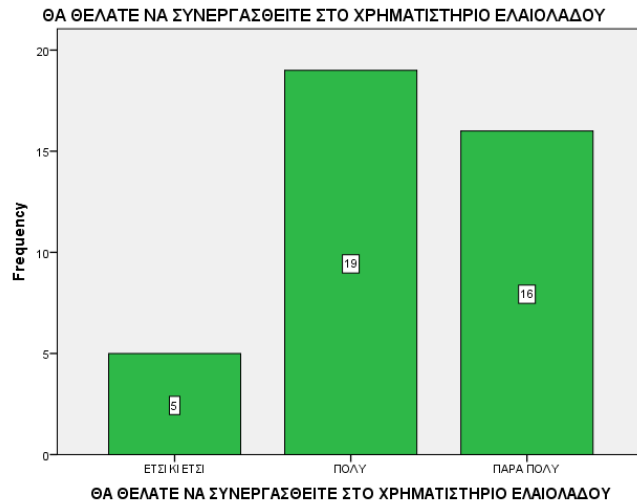
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 21 διερευνάτε αν θα θέλανε να συνεργασθούν στο χρηματιστήριο ελαιολάδου. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 57 Θα θέλατε να συνεργασθείτε στο χρηματιστήριο ελαιολάδου (ερώτηση 21)

ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΘΕΙΤΕ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	5	12,5	12,5	12,5
	ΠΟΛΥ	19	47,5	47,5	60,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	40,0	40,0	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 47,5% απάντησε πολύ, το 40% απάντησε πάρα πολύ και το 12,5% απάντησε έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα διακρίνονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 55 Θα θέλατε να συνεργασθείτε στο χρηματιστήριο ελαιολάδου (ερώτηση 21)

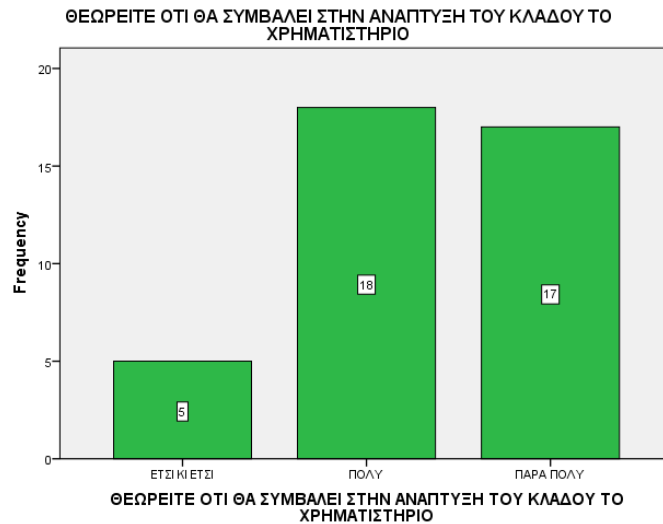
Συνεχίζοντας στην ερώτηση 22 διερευνάτε αν θα συμβάλει στην ανάπτυξη του κλάδου το χρηματιστήριο. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 58 Θα συμβάλει στην ανάπτυξη του κλάδου το χρηματιστήριο (ερώτηση 22)

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΣΥΜΒΑΛΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	5	12,5	12,5	12,5
	ΠΟΛΥ	18	45,0	45,0	57,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	17	42,5	42,5	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 45% απάντησε πολύ, το 42,5% απάντησε πάρα πολύ και το 12,5% απάντησε έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 56 Θα συμβάλει στην ανάπτυξη του κλάδου το χρηματιστήριο (ερώτηση 22)

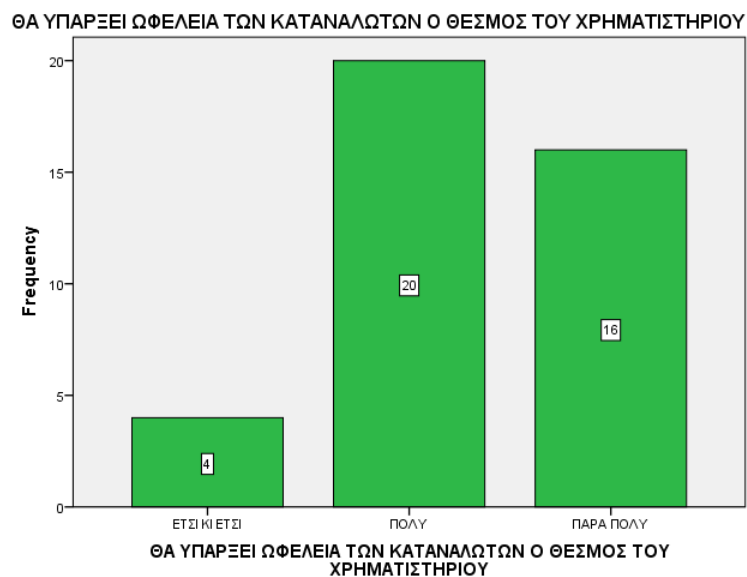
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 23 διερευνάτε αν θα υπάρξει ωφέλεια των καταναλωτών με τον θεσμό του χρηματιστηρίου. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 59 Θα υπάρξει ωφέλεια των καταναλωτών με τον θεσμό του χρηματιστηρίου (ερώτηση 23)

ΘΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΩΦΕΛΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	4	10,0	10,0	10,0
	ΠΟΛΥ	20	50,0	50,0	60,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	40,0	40,0	100,0
Total		40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε το 50% απάντησαν πολύ, το 40% απάντησαν πάρα πολύ και το 10% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 57 Θα υπάρξει ωφέλεια των καταναλωτών με τον θεσμό του χρηματιστηρίου (ερώτηση 23)

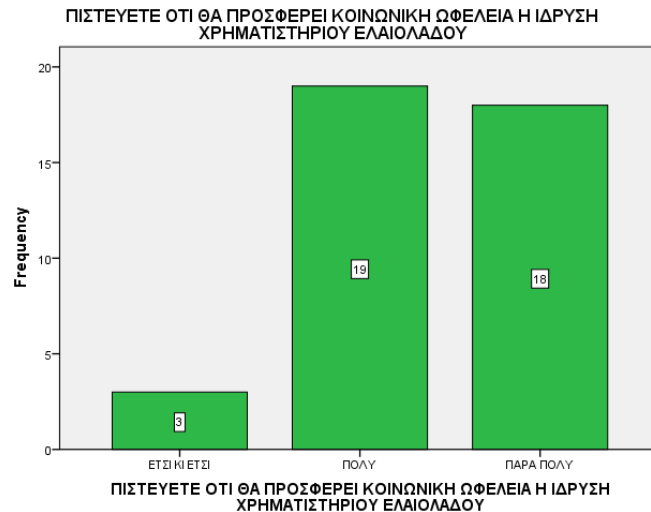
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 24 διερευνάτε αν θα προσφέρει κοινωνική ωφέλεια η ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 60 Θα προσφέρει κοινωνική ωφέλεια η ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου (ερώτηση 24)

**ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΩΦΕΛΕΙΑ Η ΙΔΡΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ
ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	3	7,5	7,5	7,5
	ΠΟΛΥ	19	47,5	47,5	55,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	18	45,0	45,0	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα, το 47,5% απάντησε πολύ, το 45% απάντησε πάρα πολύ και το 7,5% απάντησε έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα φαίνονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 58 Θα προσφέρει κοινωνική ωφέλεια η ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου (ερώτηση 24)

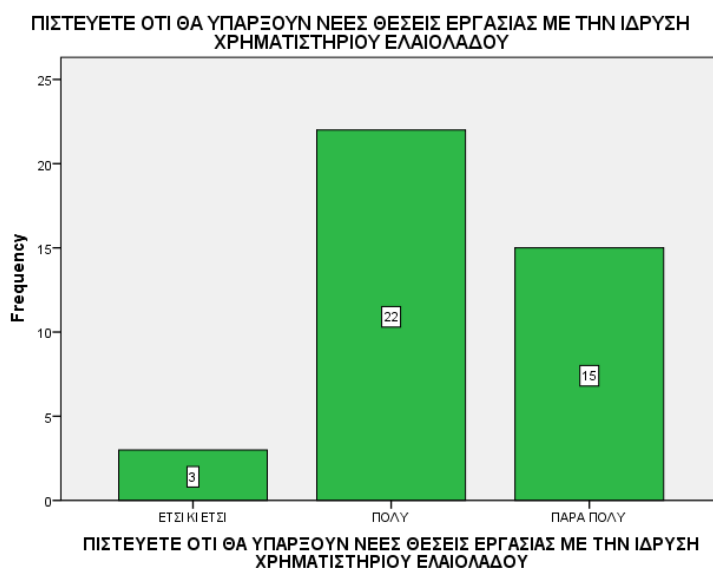
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 25 διερευνάτε αν θα υπάρξουν νέες θέσεις εργασίας με την ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 61 Θα υπάρξουν νέες θέσεις εργασίας με την ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου (ερώτηση 25)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΥΠΑΡΞΟΥΝ ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	3	7,5	7,5	7,5
	ΠΟΛΥ	22	55,0	55,0	62,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	15	37,5	37,5	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 55% απάντησε πολύ, το 37,5% απάντησε πάρα πολύ και το 7,5% απάντησε έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 59 Θα υπάρξουν νέες θέσεις εργασίας με την ίδρυση χρηματιστηρίου ελαιολάδου (ερώτηση 25)

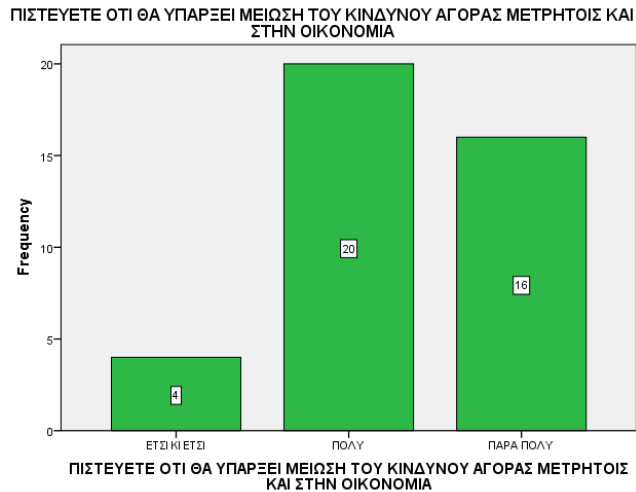
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 26 διερευνάτε αν θα υπάρξει μείωση του κινδύνου αγοράς μετρητοίς και στην οικονομία. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 62 Θα υπάρξει μείωση του κινδύνου αγοράς μετρητοίς και στην οικονομία (ερώτηση 26)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΑΓΟΡΑΣ ΜΕΤΡΗΤΟΙΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	4	10,0	10,0	10,0
ΠΟΛΥ	20	50,0	50,0	60,0
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	40,0	40,0	100,0
Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 50% απάντησε πολύ, το 40% απάντησε πάρα πολύ και το 10% απάντησε έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 60 Θα υπάρξει μείωση του κινδύνου αγοράς μετρητοίς και στην οικονομία (ερώτηση 26)

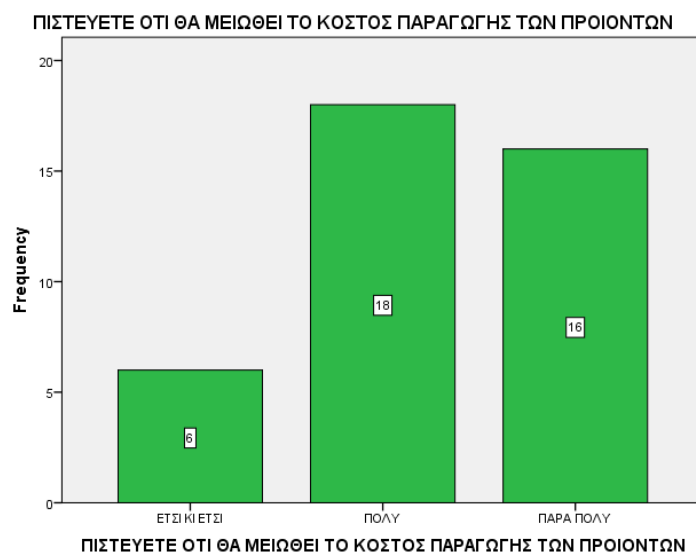
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 27 διερευνάτε αν θα μειωθεί το κόστος παραγωγής των προϊόντων. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 63 Θα μειωθεί το κόστος παραγωγής των προϊόντων (ερώτηση 27)

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΜΕΙΩΘΕΙ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΤΣΙ ΚΙ ΕΤΣΙ	6	15,0	15,0	15,0
	ΠΟΛΥ	18	45,0	45,0	60,0
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	40,0	40,0	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 45% απάντησαν πολύ, το 40% απάντησαν πάρα πολύ και το 15% απάντησαν έτσι κι έτσι. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 61 Θα μειωθεί το κόστος παραγωγής των προϊόντων (ερώτηση 27)

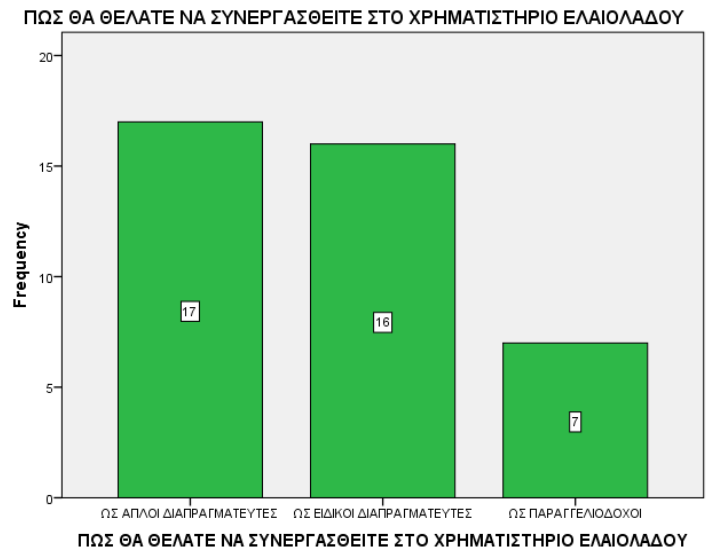
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 28 διερευνάτε το πώς θα θέλατε να συνεργασθείτε στο χρηματιστήριο ελαιολάδου. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 64 Πως θα θέλατε να συνεργασθείτε στο χρηματιστήριο ελαιολάδου (ερώτηση 28)

ΠΩΣ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΘΕΙΤΕ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΩΣ ΑΠΛΟΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΕΣ	17	42,5	42,5	42,5
ΩΣ ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΕΣ	16	40,0	40,0	82,5
ΩΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΟΔΟΧΟΙ	7	17,5	17,5	100,0
Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 42,5% απάντησαν ως απλοί διαπραγματευτές, το 40% απάντησαν ως ειδικοί διαπραγματευτές και το 17,5% απάντησαν ως παραγγελιοδόχοι. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 62 Πως θα θέλατε να συνεργασθείτε στο χρηματιστήριο ελαιολάδου (ερώτηση 28)

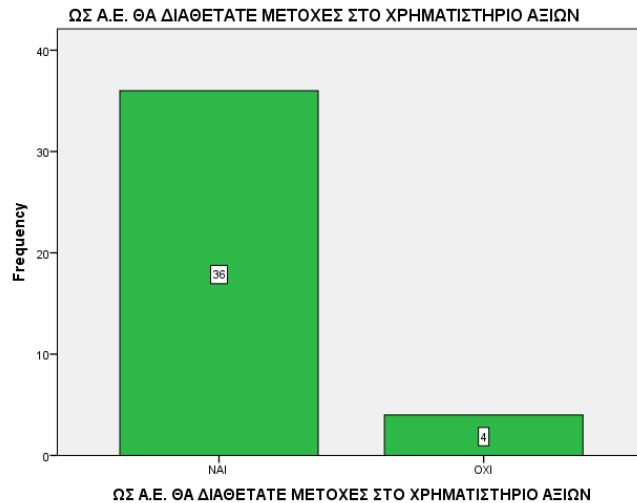
Συνεχίζοντας με την ερώτηση 29 διερευνάτε αν ως Α.Ε. θα διαθέτατε μετοχές στο χρηματιστήριο αξιών. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 65 Ως Α.Ε. θα διαθέτατε μετοχές στο χρηματιστήριο αξιών (ερώτηση 29)

ΩΣ Α.Ε. ΘΑ ΔΙΑΘΕΤΑΤΕ ΜΕΤΟΧΕΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	36	90,0	90,0	90,0
	ΟΧΙ	4	10,0	10,0	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα το 90% απάντησε θετικά ενώ το 10% απάντησε αρνητικά. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

Εικόνα 63 Ως Α.Ε. θα διαθέτατε μετοχές στο χρηματιστήριο αξιών (ερώτηση 29)

Κλείνοντας με την τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου και της τέταρτης κατηγορίας ερωτήσεων διερευνάτε αν εκτός από ελαιόλαδο το χρηματιστήριο παραγωγών θα θέλατε να διαθέτει και μετοχές για άλλα αγροτικά προϊόντα. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

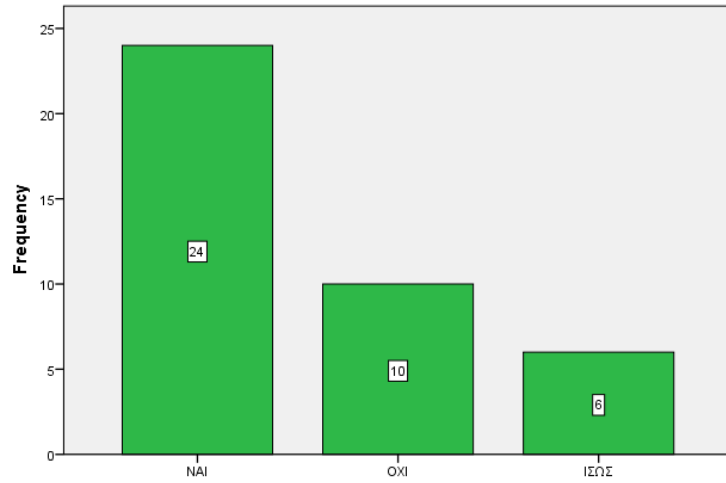
Πίνακας 66 Εκτός από ελαιόλαδο θα θέλατε το χρηματιστήριο παραγωγών να διαθέτει μετοχές και για άλλα αγροτικά προϊόντα (ερώτηση 30)

ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΑΛΛΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	24	60,0	60,0	60,0
	ΟΧΙ	10	25,0	25,0	85,0
	ΙΣΩΣ	6	15,0	15,0	100,0
	Total	40	100,0	100,0	

Από τον πίνακα βλέπουμε ότι από 60% απάντησαν ναι, το 25% απάντησαν όχι και 15% απάντησαν ίσως. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΆΛΛΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΆΛΛΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Εικόνα 64 Εκτός από ελαιόλαδο θα θέλατε το χρηματιστήριο παραγωγών να διαθέτει μετοχές και για άλλα αγροτικά προϊόντα (ερώτηση 30)

Κεφάλαιο 7

Συμπεράσματα

Η χώρα μας διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα τα οποία συνηγορούν στην δημιουργία ενός χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων ελαιολάδου και γενικότερα αγροτικών προϊόντων. Από αυτά ενδεικτικά αναφέρονται:

α) η στρατηγική της θέση ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή ήπειρο, την Κεντρική Ασία την Βαλκανική χερσόνησο και τις Αραβικές χώρες,

β) η ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η χρήση ως νομίσματος συναλλαγών το Ευρώ,

γ) το ώριμο χρηματιστηριακό και Τραπεζικό σύστημά της (παρόλο τα παροδικά προβλήματα που αντιμετωπίζει λόγω της υπάρχουσας οικονομικής συγκυρίας),

δ) η υψηλής ποιότητας παραγωγή ορισμένων γεωργικών και άλλων προϊόντων στην Επικράτειά της,

ε) η καλή λιμενική υποδομή οφείλουμε να πούμε τα 3 μεγάλα λιμάνια που διαθέτει η Κρήτη (Ηρακλείου, Χανίων, Σούδας)

στ) η γεωγραφική θέση της Κρήτης τόσο στον Ελλαδικό όσο και στη Μεσόγειο και

ζ) οι καλές σχέσεις γειτνίασης και εμπορικών συμφωνιών και συναλλαγών με σχεδόν όλες τις χώρες του προαναφερόμενου χώρου

Επιπρόσθετα, παρά τις πολλαπλές προσπάθειες οι οποίες έχουν γίνει στις περισσότερες όμορες χώρες αλλά και σε χώρες τις ευρύτερης περιοχής της Κεντρικής Ασίας, δεν έχει καταστεί εφικτό να δημιουργηθεί ένα Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων το οποίο να αποκτήσει σημαντική αναγνωρισιμότητα, κρίσιμο αριθμό διαφορετικών αγαθών και χρηματοοικονομικών αξιών επ' αυτών προς διαπραγμάτευση και υψηλό συναλλακτικό όγκο. Οι λόγοι είναι αρκετοί και αναφέρονται επιγραμματικά στην παρούσα μελέτη. Σε κάθε περίπτωση η προσπάθεια για την δημιουργία ενός Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων στην Κρήτη και στη χώρα μας γενικότερα θα πρέπει να στοχεύει στην κάλυψη αυτού του κενού, το οποίο παρουσιάζεται ως σημαντική ευκαιρία επιχειρηματικής δραστηριοποίησης και κέρδους.

Τόσο η Εθνική οικονομία όσο και η Ελληνική κοινωνία στο σύνολό της αναμένεται να απολαύσει σημαντικές θετικές επιπτώσεις από την δημιουργία ενός Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων. Ενδεικτικά παρουσιάζονται κάποιες από αυτές τις θετικές πολλαπλασιαστικές επιδράσεις πιο κάτω :

Ακόμα, αναφέρεται ότι τα αγαθά τα οποία θα διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων αναμένεται να επηρεασθούν θετικά όσον αφορά την μέση τιμή πώλησής τους, μια και θα είναι πλέον διαθέσιμα στο σύνολο της διεθνούς επιχειρηματικής κοινότητας του κλάδου και οι συναλλαγές μεταξύ αγνώστων συναλλασσόμενων θα διασφαλίζονται από το νομοθετικό, κανονιστικό και ρυθμιστικό πλαίσιο του χρηματιστηρίου.

Επιπρόσθετα, ο κλάδος του κάθε υπό διαπραγμάτευση αγαθού θα εστιάσει επάνω του το ενδιαφέρον επενδυτών, χρηματοοικονομικών αναλυτών καθώς και αυτό της οικονομικής ειδησεογραφικής κοινότητας. Μακροπρόθεσμα τα προαναφερόμενα δύναται να οδηγήσουν σε νέες άμεσες επενδύσεις στον κλάδο από την Ελλάδα και το

εξωτερικό, σε βελτιστοποίηση των όρων χρηματοδότησης των εταιρειών του κλάδου από τις τράπεζες μια και θα διασφαλίζεται καλύτερα πλέον η διάθεση του προϊόντος τους και τελικά στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και εσόδων από φόρους για το κράτος.

Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ευρημάτων της μελέτης αυτής και ειδικότερα του γεγονότος το εν λόγω Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων θα μπορούσε να είναι μία βιώσιμη και κερδοφόρα επιχείρηση, η οποία θα επιφέρει σημαντικά πολλαπλασιαστικά οφέλη τόσο στους κλάδους των υπό διαπραγμάτευση αγαθών όσο και στην Εθνική οικονομία, προτείνεται η δημιουργία του στην πόλη του Ηρακλείου λόγω των σημαντικών πλεονεκτημάτων που έχει στην τεχνική υποστήριξη του εγχειρήματος..

Τέλος σχετικά με την έρευνα που πραγματοποιήσαμε έχουμε να πούμε ότι οι καταναλωτές είναι θετικοί στην ίδρυση του χρηματιστηρίου ελαιολάδου. Σχετικά με την ποιότητα – παραγωγή ελαιολάδου οι περισσότεροι απάντησαν ότι η Κρήτη έχει τη μεγαλύτερη και ποιοτικότερη παραγωγή ελαιολάδου και θεωρούν ότι πρέπει να γίνονται περισσότεροι έλεγχοι στο ελαιόλαδο καθώς και να προωθηθεί η παραγωγή βιολογικού λαδιού και να υπάρξει συνεργασία μεταξύ παραγωγών και εμπόρων ελιών.

Σχετικά με το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου που αναφέρεται στις τιμές ελαιολάδου και στη σύσταση χρηματιστηρίου ελαιολάδου στην Κρήτη οι καταναλωτές καθώς και οι εταιρείες απάντησαν ότι συμφωνούν να ιδρυθεί χρηματιστήριο ελαιολάδου και το χρηματιστήριο θα αποτελέσει καλός οiwνός για την παραγωγή και προώθηση του ελαιολάδου Κρήτης και επίσης η διακίνηση του ελαιολάδου θα πρέπει να γίνεται με σύγχρονους τρόπους.

Τέλος κλείνοντας με το τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου που αναφέρεται στην ίδρυση και λειτουργία του χρηματιστηρίου ελαιολάδου οι ερωτώμενοι απάντησαν ουδέτερα στο αν γνώριζαν το θεσμό του χρηματιστηρίου παραγωγών. Θετικά απάντησαν στο ότι θέλουν να συνεργασθούν με το χρηματιστήριο και επίσης απάντησαν ότι θα συμβάλει στην ανάπτυξη του κλάδου του χρηματιστηρίου και θα υπάρξουν νέες θέσεις εργασίας και επίσης πιστεύουν ότι θα μειωθεί το κόστος παραγωγής των προϊόντων. Τέλος οι περισσότεροι ερωτώμενοι απάντησαν ότι θα ήθελαν να συνεργασθούν ως απλοί διαπραγματευτές και θα διέθεταν μετοχές στο χρηματιστήριο αξιών. Εκτός από ελαιόλαδο το χρηματιστήριο παραγωγών θα θέλανε να διαθέτει μετοχές και για άλλα αγροτικά προϊόντα.

Βιβλιογραφία

- Eleon Hellas* . (2017). Ανάκτηση από
http://www.eleonhellas.gr/site/?page_id=76&lang=el
- ΕΧΑΕ Study project. (2013). *Χρημ. εμπορευμάτων - ελαιολάδου: Μετασυλλεκτικές διαδικασίες*. Πειραιάς.
- International olive oil council*. (2017). Ανάκτηση από
<http://www.internationaloliveoil.org/estaticos/view/87-mediterranean-diet-pyramid>
- Soya Hellas S.A.* (2017). Ανάκτηση από eleonhellas:
http://www.eleonhellas.gr/site/?page_id=56&lang=el
- Αγγελόπουλος . (2011). *Εισαγωγή στα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα*. Αθήνα: Σταμούλη.
- Εμπορικών Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πειραιώς . (2013). *Μελέτη για τη σκοπιμότητα της δημιουργίας χρηματιστηρίου εμπορευμάτων και ναυτιλιακών αξιών στην πόλη του Πειραιά* . Πειραιάς: Εμπορικό Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πειραιά.
- Ζαπουνίδης. (2013). *Βαικές αρχές χρηματοοικονομικού Μαντζμέντ* . Αθήνα: Κλειδάριθμος .
- Καραγεώργος. (2002). *Μεθοδολογία έρευνας* . Αθήνα: Πατάκη .
- Μυλωνάς . (2005). *Αγορές και προϊόντα παραγωγών*. Αθήνα: τυπωθήτω .
- Σιώμος Γ., Βασιλακοπούλου Αικ. (2005). *Εφαρμογή μεθόδων ανάλυσης στην έρευνα αγοράς*. Αθήνα: Σταμούλη.
- Τζαβάλης. (2010). *Μελέτες για το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα*. Αθήνα: ΟΠΑ .